

PLAN OCHRONY PARKU KULTUROWEGO STAREGO MIASTA W PRZEMYŚLU

Akwarela autorstwa Bogusława Gębarowicza

POMNIK HISTORII
RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Autorzy:

dr inż. Marta Rymar - koordynator z zakresu architektury i architektury krajobrazu
mgr Łukasz Stachurski - koordynator z zakresu przemian historycznych i przestrzennych
mgr inż. arch. kraj. Marta Chrzęszczyk - specjalista w zakresie analiz urbanistycznych i krajobrazowych
mgr Adrian Perz - konsultacja prawna
dr inż. arch. Krzysztof Wielgus - konsultacja metodyczna

Przemyśl, styczeń - listopad 2021 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp

01. Temat, przedmiot, podstawa, cel, zakres, metoda opracowania	3
02. Stan badań	10

I Studium zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych i modeli

I.1. Określenie uwarunkowań i zasobu krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu (analiza + tabela) - odpowiada treściowo Planszy 1. "Zasób"	17
I.2. Analiza ekspozycji krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu (Analiza + Tabela) odpowiada treściowo Planszy 1. "Zasób" w zakresie analizy ekspozycji	28
I.3. Określenie wartości krajobrazu (waloryzacja) Starego Miasta w Przemysłu (Analiza + Tabela) odpowiada treściowo Planszy 2. "Waloryzacja i wytyczne" w zakresie oceny wartości historycznych i współczesnych obszaru Parku i ekspozycji	57
I.4. Określenie wytycznych kształtowania krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu (Analiza+Tabela) odpowiada treściowo Planszy 2. "Waloryzacja i wytyczne" w zakresie wytycznych dla ochrony i kształtowanie obszaru Parku i ekspozycji	60

II Projekt Planu

II.1. Objaśnienia terminologii i pojęć, użytych w planie ochrony	63
II.2. Działania w ramach planu.....	66
II.3. Synteza planu ochrony	179

III. Uwarunkowania, kierunki i wytyczne do Programu Zarządzania

III. 1. Wytyczne kierunkowe do programu zarządzania	192
III. 2. Wytyczne do wdrażania programu zarządzania	197
III. 3. Wytyczne do zarządzania dla zespołów krajobrazowych	204
III. 4. Wytyczne do monitorowania działania parku kulturowego	210

IV. Podsumowanie

IV.1. Wnioski ogólne	214
IV.2. Logika interwencji (studium przypadków "minus, zero, plus")	214
IV.3. Studium scenariuszy (poziomy 5-10-15)	216
IV.4. Wnioski końcowe	218

ANEKS

Plansza nr 1. Zasób i analiza widokowa

Plansza nr 2. Waloryzacja i Wytyczne

Plansza nr 3. Synteza planu ochrony Parku Kulturowego Stare Miasto w Przemysłu

Literatura

Studium dobrych praktyk, katalog rozwiązań

WSTĘP

1. Temat, przedmiot, podstawa, cel, zakres, metoda opracowania.

Temat

Tematem niniejszego opracowania jest ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego Starego Miasta w Przemyślu – Pomnika Historii Rzeczypospolitej Polskiej. Zamyśl utworzenia Parku Kulturowego na obszarze zespołu staromiejskiego w Przemyślu przewijał się w dokumentach zarówno na szczeblu miejskim jak i wojewódzkim na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Gminny Program opieki nad zabytkami Miasta Przemyśla na lata 2012-2016 przewidywał dla obszaru Starego Miasta opracowanie planów ochrony - dokumentów niezbędnych do tworzenia parków kulturowych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednym z działań wskazanych w Strategii Sukcesu Miasta Przemyśla na lata 2014-2024 było utworzenie Parku Kulturowego w obszarze miejskich murów obronnych, jako niezwykle istotnej formy prawnej ochrony konserwatorskiej na terenie miasta. Wśród inwestycji celu publicznego wymienionych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie dziedzictwa kulturowego wyszczególniono utworzenie Parków Kulturowych w obrębie Wzgórza Zamkowego, Rynku, oraz obwarowań miejskich. Analiza SWOT zawarta w Studium jako słabą stroną Przemyśla wymienia brak powołanych Parków Kulturowych dla najcenniejszych zespołów zabytkowych miasta. W treści Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w Województwie Podkarpackim zabytki i zespoły zabytkowe Przemyśla są wymieniane wielokrotnie. Na liście parków kulturowych proponowanych do utworzenia wymieniono również zespół staromiejski w Przemyślu. W Aneksie do dokumentu wymieniono także przykładowe propozycje dla archeologicznych parków kulturowych w Przemyślu, wśród których znalazło się grodzisko wczesnośredniowieczne z relikami zabudowy (rotunda i palatium) oraz późniejszym zamkiem.

Na podstawie obserwacji pozytywnych efektów, jakie przyniosło wprowadzenie Parków Kulturowych w Krakowie, Poznaniu czy Wrocławiu oraz biorąc pod uwagę wpisanie zespołu staromiejskiego na prestiżową listę Pomników Historii radny Rady Miejskiej w Przemyślu Pan Mirosław Majkowski wyszedł z inicjatywą utworzenia Parku Kulturowego, obejmującego większą część Starego Miasta Przemyśla. Do tej propozycji przychylnie odniósł się Prezydent Miasta Przemyśla Pan Wojciech Bakun, decyzją którego powołano Zespół ds. Utworzenia Parku Kulturowego Stare Miasto w Przemyślu. W skład Zespołu, kierowanego pod przewodnictwem

Mirosława Majkowskiego, weszli także inni radni Rady Miejskiej w Przemyśle, pracownicy merytorycznych wydziałów Urzędu Miasta, specjaliści oraz przedstawiciele organizacji społecznych. Wśród członków Zespołu wymienić należy takie osoby Grażyna Stojak – była wojewódzki konserwator zabytków, obecnie wykładowca Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Julia Olech-Nowak – Miejski Konserwator Zabytków, specjalistka ds. ochrony zabytków.

Dnia 18 marca 2019 r. Rada Miejska Przemyśla podjęła uchwałę Nr 62/2019 z w sprawie zamiaru utworzenia Parku Kulturowego w obszarze Starego Miasta w Przemyśle. Powołany przez Prezydenta Wojciecha Bakuna Zespół przygotował projekt granic Parku Kulturowego Starego Miasta Przemyśla, który po poprawkach został pozytywnie zaopiniowany przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Kolejny etap prac to sporządzenie Planu ochrony Parku Kulturowego Starego Miasta Przemyśla. Sporządzenie takiego dokumentu jest wymagane ustawowo dla każdego parku kulturowego. Krokiem kolejnym będzie podjęcie uchwały o utworzeniu Parku Kulturowego i realizacja zapisów uchwały i Planu Ochrony.

Przedmiot

Przedmiotem pracy jest ustawowa forma ochrony krajobrazu kulturowego, którą samorząd może podjąć i realizować w postaci parku kulturowego. Krajobraz kulturowy to postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka. Tym samym, naturalne elementy krajobrazu przenikają się tu z elementami powstałymi w wyniku działalności człowieka. Gmina na podstawie uchwały ma prawo utworzyć park kulturowy określając jego nazwę, granice, sposób ochrony oraz obowiązujące na jego terenie zakazy i ograniczenia (art. 16 ust. 2 ww. ustawy o ochronie zabytków). Do końca 2019 r. utworzono w Polsce 40 parków kulturowych, a ze względu na rodzaj zasobów objętych tą formą ochrony można wyróżnić wśród nich jednostki tworzone w celach:

- ochrony krajobrazu kulturowego centrów staromiejskich,
- ochrony historycznych zespołów zabudowy;
- ochrony krajobrazu kulturowego terenów niezurbanizowanych;
- ochrony miejsc związanych z kultem religijnym i otaczającym je krajobrazem;
- ochrony zespołów fortecznych;
- ochrony reliktowych zespołów krajobrazu kulturowego w postaci grodzisk i innych obiektów archeologicznych;
- ochrony miejsc i obiektów związanych z ważnymi wydarzeniami historycznymi lub działalnością postaci historycznych.

Nieznany dotychczas w naszym kraju na taką skalę, dynamiczny proces zmian w życiu społecznym, gospodarczym i prawnym sprawia, że w obszarze ochrony krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz w zagospodarowaniu przestrzennym zdarzają się sytuacje „mijania się” aktów legislacyjnych z codzienną praktyką. Zjawiska takie mają miejsce w sferze różnorodnych opracowań np. w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, szczególnie w obszarach prawnie chronionych. Powołanie do życia obszaru prawnie chronionego wraz z planem nakreślającym ramy i sposoby jego zagospodarowania i zarządzania, jest zadaniem nowym, które zazwyczaj jest realizowane w skomplikowanych uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych i prawnych.

Nieodzownym elementem funkcjonowania każdego parku kulturowego jest plan jego ochrony, sporządzony przez władze gminy w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Plan wymaga zatwierdzenia przez radę gminy (art. 16 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków). Ponadto dla obszaru parku kulturowego obowiązkowo należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (art. 16 ust. 6 wspomnianej ustawy). Plan ochrony parku kulturowego jest opracowaniem niezbędnym dla gminnego samorządu terytorialnego, jego jednostek organizacyjnych, jak i dla służb konserwatorskich oraz specjalistów – głównie planistów, urbanistów, architektów krajobrazu, ruralistów, historyków czy geografów i innych specjalistów nauk humanistycznych. Kierowany jest do osób, które w najbliższym okresie będą zarządzały i opiekowały się Parkiem Kulturowym. Plan ochrony parku kulturowego – nowe opracowanie planistyczne dotyczące ochrony terenów szczególnie cennych kulturowo i krajobrazowo – określić ma podstawowe uwarunkowania i zasady ochrony krajobrazu kulturowego obszaru Parku oraz sformułować wynikające z nich wnioski do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczące funkcji i przeznaczenia terenów oraz zasad ich zagospodarowania. Głównym przedmiotem planu ochrony jest dziedzictwo kulturowe obszaru Parku, a jednym z celów planu ochrony jest określenie zasad ochrony i warunków użytkowania obiektów i obszarów a także wskazanie możliwości twórczej kontynuacji lokalnych tradycji kształtowania przestrzeni i form budownictwa.

Ponieważ ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nie zawiera przepisów wykonawczych określających metody i zakres opracowania planu ochrony parku kulturowego, w 2005 r. przyjęte zostały przez Radę Ochrony zabytków przy Ministrze Kultury „Zasady tworzenia Parku Kulturowego, zarządzania nim oraz sporządzania planu jego ochrony” jako materiał instruktażowy dla gminnych samorządów terytorialnych, autorów planu ochrony, wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków. Dokument ten stanowi nieobligatoryjne

wskazanie metodyczne. Metoda sporządzenia Planu Ochrony Parku Kulturowego Starego Miasta Przemysła przyjęta została w oparciu o ww. dokument, z uwzględnieniem specyfiki miejsca. Plan ochrony jest zbiorem zasad i wytycznych w zakresie ochrony i wyeksponowania wartości kulturowych obszaru Parku Kulturowego, a ujęte w planie zasady i wytyczne w zakresie ochrony i ekspozycji wartości kulturowych obszaru Parku traktowane są jako nadrzędne w stosunku do dopuszczonych funkcji użytkowych.

Przedmiotem niniejszego Planu Ochrony Parku Kulturowego jest materialne dziedzictwo oraz krajobraz kulturowy Starego Miasta w Przemysłu. W krajobrazie kulturowym miasta zachowały się materialne świadectwa zmian wynikających z rozwoju gospodarczego i historycznego. Jednoznacznie uznano, że obszar ten posiada wartości uzasadniające potrzebę ich ochrony w drodze utworzenia parku kulturowego. Dominującym elementem struktury kulturowej parku jest zabytkowy zespół staromiejski wraz z jego historycznym założeniem urbanistycznym i architektonicznym. Plan Ochrony Parku Kulturowego ma na celu pomoc w realizacji celów ochrony zabytkowego założenia urbanistycznego w Przemysłu oraz w zrównoważonym funkcjonowaniu i realizacji funkcji turystycznych, badawczych i edukacyjnych.

Podstawa

Podstawą prawną dla tworzenia przez samorządy parków kulturowych jest Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku. Zgodnie z zawartymi w niej zapisami parki kulturowe stanowią jedną z form ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Podstawą koncepcji utworzenia Parku Kulturowego w Przemysłu jest ochrona szczególnie cennych wartości kulturowych i krajobrazowych w historycznie ukształtowanej przestrzeni Starego Miasta, z wyróżniającymi się kompozycyjnie założeniami architektonicznymi. Zachowany do chwili obecnej, unikatowy w skali ponadregionalnej historyczny krajobraz wymaga podjęcia skutecznej ochrony przed procesami urbanizacyjnymi mogącymi wpłynąć na degradację tych wartości. Opracowanie planu ochrony Parku Kulturowego jest dokumentacją określającą ograniczenia i wymagania, jakie winno się zastosować na jego terenie w celu zapewnienia warunków ochrony krajobrazu kulturowego.

Opracowanie Planu Ochrony Parku Kulturowego Stare Miasto w Przemysłu powstało na zamówienie Urzędu Miejskiego w Przemysłu. Sporządzenie dokumentacji dokonane zostało przez główny zespół autorski: dr inż. Martę Rymar i mgr Łukasza Stachurskiego. W fazie finalnej zespół poszerzono o architekta krajobrazu z doświadczeniem w dziedzinie urbanistyki, ochrony i udostępniania krajobrazu kulturowego - mgr inż. arch. kraj. Martę Chrzęszczyk. Konsultantem

w zakresie prawa był Mec. mgr Adrian Perz. Konsultacje metodyczne dokonane zostały przez dr inż. arch. Krzysztofa Wielgusa.

Cel

Celem opracowania jest stworzenie podstawy prawnej, wdrożeniowej i realizacyjnej dla założeń Parku Kulturowego Starego Miasta w Przemyślu. Powstanie Parku Kulturowego na analizowanym obszarze zakłada ochronę i uporządkowanie krajobrazu kulturowego oraz właściwe kształtowanie historycznego charakteru najstarszej części miasta. Jednym z głównych celów powołania Parku Kulturowego jest nie tylko poprawa estetyki przestrzeni publicznej na terenie zespołu staromiejskiego Przemyśla, ale również rozwiązanie problemów komunikacyjnych, parkowania w obrębie wyznaczonymi granicami parku, stworzenie realnych ciągów pieszych, gospodarka odpadami itp. Park kulturowy pozwoli odzyskać świetność zabytkowej części miasta, która jest wspólnym i wielowiekowym dobrem jego mieszkańców. Uchwała przyniesie pozytywne zmiany w przestrzeni publicznej, dzięki którym centrum Przemyśla stanie się miejscem turystycznie i kulturowo jeszcze atrakcyjniejszym. Powołanie Parku Kulturowego pozwoli usunąć wiele naruszeń, które psują przestrzeń publiczną zabytkowego centrum Przemyśla.

Celem Planu Ochrony Parku Kulturowego jest zachowanie, utrwalenie i wyeksponowanie wartości zabytkowych oraz walorów krajobrazowych obszaru Starego Miasta w Przemyślu. Plan stanowić ma narzędzie realizacji niniejszych celów poprzez sformułowanie, opartych na badaniach historyczno-identyfikacyjnych, analizach widokowych i strategicznych oraz waloryzacji architektoniczno-urbanistycznej, ustaleń określających przedmiot i rygory ochrony wartości zabytkowych i krajobrazowych związanych z obszarem Parku. Dokument dotyczy także problematyki zasad zagospodarowania i adaptacji zabytkowych struktur do współczesnych funkcji z uwzględnieniem kulturalnych i dydaktycznych funkcji zabytku. W swym założeniu Plan pełnić ma funkcję materiału wyjściowego w zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar Parku.

Plan Ochrony Parku Kulturowego określa zasady (nakazy, zakazy, ograniczenia i dopuszczenia) dotyczące: prowadzenia robót budowlanych oraz zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych, prowadzenia działalności usługowej i handlowej, organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych i turystycznych, umieszczania nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej, organizacji ruchu i miejsc parkingowych oraz składowania i magazynowania odpadów. Ustalenia planu ochrony mogą stanowić podstawę założeń długofalowej polityki w zakresie ochrony wartości kulturowych i gospodarki przestrzennej na obszarze parku.

Wśród celów i zadań na pierwszym miejscu należy wymienić ochronę i rewitalizację historycznego układu urbanistycznego Przemysła. Należy przede wszystkim zachować i uczynić jego historyczny układ, objąć ochroną konserwatorską zabytkową zabudowę zgodnie z zasadą minimalnej niezbędnej ingerencji, zachować ukształtowanie terenu oraz kompozycyjne wartości zespołu wewnątrz architektoniczno – krajobrazowych.

Zakres

Zakres terytorialny planowanego Parku Kulturowego stanowi obszar Starego Miasta w Przemysłu, znajdujący się w granicach dawnych murów miejskich wraz z zespołem zamkowym oraz z terenem zespołu klasztorного o.o. Karmelitów Bosych, a także rejon Dworca PKP i przylegający doń niemal bezpośrednio rejon Placu Na Bramie. Zakres terytorialny wyznaczony został przez miejski Zespół ds. Utworzenia Parku Kulturowego w oparciu o istniejące granice Pomnika Historii. Naturalną granicę Parku od strony północno – wschodniej tworzy torowisko przebiegające od Budynku Dworca PKP do linii brzegowej Sanu. W ramach prac zespołowych teren projektowanego Parku Kulturowego podzielono na 3 obszary podziału administracyjnego, oznaczone literami A, B i C. Oznaczenie literowe obszarów jest umowne i nie ma wpływu na ich hierarchizację i wartościowanie.

Obszar A (ul. Jagiellońska, Słowackiego - do wysokości ul. Rejtana, Rejtana – Biblioteczna – Dworskiego - do wysokości ul. Rejtana, Mickiewicza - od wysokości ul. Rejtana do Placu na Bramie, Plac Legionów, Sowińskiego, Mnisza, Kamienny Most) to ogromna tkanka mieszkaniowa, charakteryzująca się dużym nasyceniem punktów handlowo – usługowych. Obszar ten usytuowany jest wzdłuż jednego z głównych ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu i hałasu oraz charakteryzuje się dużą ilością placów i terenów zielonych. Strefa A znajduje się w obrębie wpisu do rejestru zabytków jako urbanistyczny układ historyczny.

Obszar B (ul. Plac na Bramie, Kazimierza Wielkiego, Franciszkańska, Rynek, Mostowa, Wodna, Plac Rybi, Serbańska, Ratuszowa, Władycze, Dąbrowskiego, Bp. Śnigurskiego, Grodzka, Waygarta, Plac Dominikański, Tadeusza Kościuszki, Wybrzeże Marszałka Józefa Piłsudskiego - od mostu do ul. Waygarta, Przecznicza Wałowa) to w dużej części główny deptak Starego Miasta z największą ilością lokali gastronomicznych, miejscem organizacji imprez i koncertów plenerowych.

Obszar C (ul. Piotra Kmity, Św. Królowej Jadwigi, Parkowa, Zamkowa, Kapitulna, Tatarska - na odcinku Klasztoru Karmelitanek, ks. J. Popiełuszki, Plac Czackiego, Władycze, Komisji Edukacji Narodowej, Basztowa) odznacza się największą ilością obiektów sakralnych, małą ilością punktów handlowo – usługowych oraz dużym nasyceniem obiektów mieszkalnych.

Metoda opracowania

Metodą opracowania jest analiza krajobrazowa zarówno wnętrz i zespołów wnętrz architektoniczno-krajobrazowych oraz panoram stworzona w latach 70-tych XX w., w Zakładzie Architektury Krajobrazu na Politechnice Krakowskiej, pod kierunkiem prof. Janusza Bogdanowskiego. Metoda ta z sukcesem została wykorzystana przy tworzeniu parków kulturowych np. Starego Miasta w Krakowie, Nowej Hucie czy w Zakopanem. Plan ochrony parku kulturowego znacznie rozszerza regulowaną ustawowo postać i zawartość planu miejscowego, dlatego też w jego części studialnej wykorzystano inną metodę podziału, waloryzacji i określenia wytycznych, niż w materiałach wyjściowych planu miejscowego. Podział obszaru Parku Kulturowego dla potrzeb planu ochrony oparto o kryteria morfologiczne, traktowane jako zapis przeszłych i trwających tu procesów. Podział taki pozwolił na zdefiniowanie obszarów o wewnątrznie spójnych cechach, łączących jednak różne części składowe miejskiego krajobrazu. W miejsce mechanicznego podziału na ulice, bloki zabudowy i obszary zieleni – uzyskano obszary spójne pod względem genezy, użytkowania, form, wielkości obiektów – a co za tym idzie, o zbliżonych uwarunkowaniach i problemach nie tylko konserwatorsko-ochronnych czy widokowych, ale także np. społecznych, czy też związanych z intensywnością ruchu turystycznego. Obszary o zbliżonych cechach określono jako zespoły wnętrz architektoniczno-krajobrazowych ZWAK, gdyż składają się z różnych wizualnie, lecz wzajemnie komplementarnych wnętrz – ulic, placów, skrzyżowań, ogrodów śródblokowych, dziedzińców itp.

Dla określenia zespołów wnętrz architektoniczno-krajobrazowych Starego Miasta w Przemyślu przeprowadzono szczegółowe rozeznanie terenu, wykorzystano współczesne i historyczne mapy i dostępne opracowania poruszające problematykę krajobrazu miasta. Sięgnięto m.in. do opracowania Kazimierza Arłamowskiego pt. „Rozwój przestrzenny Przemyśla”, Tadeusza Żychiewicza „Przemyśl. Studium historyczno-urbanistyczne do projektu przestrzennego uporządkowania i regulacji miasta”, Barbary Gutkowskiej „Wartości kulturowe miasta Przemyśla i wnioski dotyczące ich rewaloryzacji. Próba analizy konserwatorsko-urbanistycznej” oraz Janusza Bogdanowskiego „Obwarowania Przemyśla od średniowiecza do początku XX wieku”.

Zespoły wnętrz o podobnych cechach połączono w większe obszary, nazwane modelami krajobrazowymi obszaru Zespołu Staromiejskiego Przemyśla. O ich tożsamości i odrębności stanowią zarówno różnice w strukturze zabudowy, jak i różne skalowo oraz znaczeniowo aspekty widokowe. Ekspozycja, a więc szczegółowe określenie najważniejszych otwarć i powiązań widokowych jest kolejną cechą specyficzną planu ochrony parku kulturowego, odróżniającą go od innych dokumentów, np. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Poszczególne fragmenty miasta, wynikłe z tak przyjętych metod podziału, oceniono pod względem wartości

historycznych i współczesnych, uwzględniając przy tym kierunki i tempo kształtujących je przemian.

Podział krajobrazu obszaru Zespołu Staromiejskiego Przemysła na elementy podstawowe wraz z uzasadnieniem kryterium podziału w przyjętej metodzie pracy odpowiada przedmiotowi ochrony parku kulturowego, którym jest krajobraz zabytkowy. Krajobraz, będący fizjonomią, obliczem środowiska, jest najbardziej widocznym, najbardziej ogólnym ...i równocześnie... najbardziej dosłownym – zapisem procesów rozgrywających się w przeszłości i trwających obecnie.

Ogólny charakter przedmiotu pracy skłonił do innego ujęcia obszaru Zespołu Staromiejskiego Przemysła niż pozornie jedyny, opierający się na podziale administracyjno-własnościowym lub funkcjonalnym. Pierwszy kieruje się wyłącznie granicami własności, drugi – rozgraniczeniem np. na ulice, podwórka, place, budynki mieszkalne, usługowe itp. Przyjęte w ślad za takimi podziałami, metody wydzielen, stosowane np. przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, mimo iż pozornie oczywiste i najprostsze, rodzą od samego początku trudności warsztatowe, a następnie kompetencyjne na poziomie decyzji w procesie zarządzania. Np. ulica, dla której najistotniejszą rolę odgrywają fasady otaczających budynków, jest od nich sztucznie oddzielona, albowiem fasady przynależą do budynków (bloków zabudowy), przylegających do ulic. Podejmowane różne, niekoniecznie spójne decyzje, różne dla różnych obiektów, otaczających ulicę lub plac, rokują niedobrze harmonii wyglądu podstawowego wnętrza miejskiego, jakim jest ulica.

2. Stan badań

Przemysł to miasto na pograniczu kultur, narodowości i religii. Należy do najstarszych ośrodków w Polsce i niewątpliwie do najcenniejszych na południowo-wschodnich rubieżach Polski. Za tą wyjątkową pozycją miasta stoją jego bogate dzieje, udokumentowane niezwykle licznym zasobem archiwaliów i źródeł pisanych. Miasto szczyci się ogromną liczbą zabytków z różnych epok historycznych oraz wyjątkowym układem przestrzennym założenia urbanistycznego. Przez całe swoje istnienie pozostawało pod wpływem oddziaływań różnych centrów politycznych i kulturowych. Wyjątkowość ponad tysiącletniej historii miasta oraz jego niezwykła malowniczość i urokliwość spowodowały ogromne zainteresowanie dziejami tego miasta wśród badaczy a w konsekwencji licznymi badaniami naukowymi, zarówno historycznymi czy archeologicznymi, jak również architektoniczno-urbanistycznymi oraz konserwatorskimi.

Badania historyczne

Analizując stan badań nad Starym Miastem w Przemyślu niewątpliwie do najlepiej opracowanych i najszerzej reprezentowanych należą badania historyczne. Przemyśl doczekał się niezwykle bogatej literatury poświęconej stosunkom społeczno-gospodarczym, wielokulturowemu krajobrazowi miasta, analizie zróżnicowania mieszkańców pod względem narodowościowym oraz wielowyznaniowej sytuacji religijnej mieszkańców.

Przemyśl stał się przedmiotem licznych historycznych opracowań naukowych już w XIX w. W wyniku zainteresowania dziejami miasta ukazują się wówczas niezwykle ważne prace Franciszka Siarczyńskiego¹ oraz Anatola Lewickiego². W 1883 ukazuje się pierwsza monografia Przemyśla pióra Leopolda Hausera³ pt. „Monografia miasta Przemyśla”. W 1896 roku opublikowana została nie bez znaczenia dla poznania dziejów miasta, a tym samym jego architektury i budownictwa praca Ferdynanda Bostela⁴ pt. „Kilka wiadomości o złotnictwie i malarstwie w Przemyślu”.

W 1 połowie XX w. ukazują się kolejne bezcenne opracowania historyczne Przemyśla: Władysława Łozińskiego⁵ „Prawem i lewem. Obyczaje na Rusi Czerwonej w pierwszej połowie XVII wieku”, Maurycego Schorra⁶ „Żydzi w Przemyślu do końca XVI wieku” oraz Władysława Sarny⁷ „Biskupi przemyscy obrządku łacińskiego”.

Przed wojną ukazują się dwie ważne prace Waleriana Kramarza⁸: „Stosunki gospodarcze w Przemyślu w I poł. XVII stulecia” i „Ludność Przemyśla w latach 1521-1921”, oraz praca Kazimierza Arłamowskiego⁹ „Dzieje przemyskich cechów rzemieślniczych w dawnej Polsce”.

Do grupy najważniejszych publikacji poruszających aspekty historyczne dawnego Przemyśla zaliczyć należy także nowsze opracowania Kazimierza Arłamowskiego¹⁰ „Stosunki społeczno-gospodarcze w Przemyślu staropolskim od końca wieku XIV do roku 1772”, Augusta

1 F. Siarczyński, *Dzieje Księstwa niegdyś Przemyślskiego*, Lwów 1928; *Dzieje Biskupstwa Przemyślskiego. greckiego i łacińskiego obrządku*, Lwów 1928.

2 A. Lewicki, *Obrazki z najdawniejszych dziejów Przemyśla*, Przemyśl 1880.

3 L. Hauser, *Monografia miasta Przemyśla*, Przemyśl 1883.

4 F. Bostel, *Kilka wiadomości o złotnictwie i malarstwie w Przemyślu*, Sprawowanie Komisji do Badania Historii Sztuki w Polsce V, Kraków 1896.

5 W. Łoziński, *Prawem i lewem. Obyczaje na Rusi Czerwonej w pierwszej połowie XVII wieku*, Lwów 1902.

6 M. Schorr, *Żydzi w Przemyślu do końca XVIII wieku*, Lwów 1903.

7 W. Sarna, *Biskupi przemyscy obrządku łacińskiego*, Przemyśl 1910.

8 W. Kramarz, *Stosunki gospodarcze w Przemyślu w I poł. XVII stulecia*, Przemyśl 1926; *Ludność Przemyśla w latach 1521-1921*, Przemyśl 1930.

9 K. Arłamowski, *Dzieje przemyskich cechów rzemieślniczych w dawnej Polsce*, Przemyśl 1931.

10 K. Arłamowski, *Stosunki społeczno-gospodarcze w Przemyślu staropolskim od końca wieku XIV do roku 1772*, [w:] *Tysiąc lat Przemyśla. Zarys historyczny*, cz. 1, Rzeszów 1976.

Stanisława Fenczaka¹¹ „Uwagi o rozmieszczeniu ludności żydowskiej w Przemyślu na przełomie wieków XIX i XX”, Marka Gosztyły¹² „Krajobraz wielokulturowy Przemyśla”, Jerzego Motylewicza¹³ „Żydzi w miastach ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i w XVIII wieku” i „Społeczeństwo Przemyśla w XVI i XVII wieku” oraz Andrzeja Koperskiego „Źródła archeologiczne od początków chrześcijaństwa w Przemyślu”¹⁴.

Badania archeologiczne

Chociaż istnieją wzmianki dotyczące XVIII-wiecznych poszukiwań miejscowych starożytności słowiańskich to tradycja badań archeologicznych w Przemyślu sięga tak naprawdę dopiero początku XIX w. Wzmoczone zainteresowanie problematyką archeologiczną miało miejsce w pierwszej dekadzie XX w. w związku z powołaniem przez Kazimierza Osińskiego Stacji Archeologicznej. Kolejny intensywny okres badawczy łączy się z obchodami Tysiąclecia Państwa Polskiego i wykopaliskami na terenie wzgórza zamkowego prowadzonymi przez Karpacką Ekspedycję Archeologiczną i Rzeszowski Ośrodek Archeologiczny. Od 1963 r. badania archeologiczne na terenie Przemyśla należą do gestii Działu Archeologicznego Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej, wspomaganego przez inne ośrodki muzealne i akademickie z kraju. Ranga odkrytych zabytków archeologicznych stawia Przemyśl w rzędzie najstarszych i najważniejszych polskich miast.

Prace archeologiczne na terenie miasta przyczyniły się w znacznym stopniu do rozwoju badań nad topografią średniowiecznego Przemyśla. Warto wspomnieć tu prace Andrzeja Żakiego¹⁵ „Preliminaria do badań nad najstarszą topografią Przemyśla”, Andrzeja Kunysza¹⁶ „Przemyśl w starożytności i średniowieczu” oraz Andrzeja Koperskiego¹⁷ „Uwagi do topografii wczesnośredniowiecznego Przemyśla w świetle najnowszych badań archeologicznych”.

Na obszarze planowanego Parku Kulturowego najważniejsze odkrycia archeologiczne przyniosły badania w obrębie wzgórza zamkowego oraz obecnej katedry łańciskiej. Wieloletnie badania archeologiczno-architektoniczne pozwoliły na odsłonięcie przedromańskiej rotundy

11 A.S. Fenczak, *Uwagi o rozmieszczeniu ludności żydowskiej w Przemyślu na przełomie wieków XIX i XX*, [w:] *Żydzi w Małopolsce: studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego*, red. F. Kiryk; Przemyśl 1991, s. 265-271.

12 M. Gosztyła, *Krajobraz wielokulturowy Przemyśla*, „Wiadomości Konserwatorskie”, nr 16, 2004.

13 J. Motylewicz, *Żydzi w miastach ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i w XVIII wieku*, [w:] *Żydzi w Małopolsce: studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego*, red. F. Kiryk; Przemyśl 1991, s. 113-135. *Społeczeństwo Przemyśla w XVI i XVII wieku*, Rzeszów 2005.

14 A. Koperski, *Źródła archeologiczne od początków chrześcijaństwa w Przemyślu*, [w:] *Polska – Ukraina 1000 lat sąsiedztwa*. t. 1., Przemyśl 1990 s. 97–104.

15 A. Żaki, *Topografia wczesnośredniowiecznego Przemyśla. Preliminaria badawcze*, „Acta Archeologica Carpatica” I, 1958, s. 76-98.

16 A. Kunysz, *Przemyśl w starożytności i średniowieczu*, Przemyśl 1981.

17 A. Koperski, *Uwagi do topografii wczesnośredniowiecznego Przemyśla w świetle najnowszych badań archeologicznych*, „Varia”, UJ, Scripta Archaeologica, t. 231, 1988, s. 105–117.

i palatium z czasów Bolesława Chrobrego, romańskiej cerkwi św. Jana Chrzciciela zwanej Cerkwią Wołodara, romańskiej rotundy św. Mikołaja oraz wczesnośredniowiecznego grodziska. Przedromański kompleks pałacowy na Wzgórzu Zamkowym w Przemyślu przebadany został w latach 1956-1962, 1982-1985 oraz 2000-2006 przez takich badaczy jak Andrzej Żaki, Michał Proksa, Ewa Sosnowska czy Zbigniew Pianowski. Relikty romańskiej rotundy św. Mikołaja w podziemiach obecnej katedry łacińskiej odsłonięte zostały w badaniach z lat 1961, 1998-2001, prowadzonych przez Andrzeja Kunysza, Józefa Tomasza Frazika, Zbigniewa Pianowskiego i Michała Proksę. Podsumowanie dotychczasowych badań przedromańskiej rotundy i palatium na Wzgórzu Zamkowym oraz rotundy pod prezbiterium kościoła katedralnego, na tle najstarszego budownictwa sakralno-rezydencjonalnego średniowiecznej Polski i Europy, stanowi praca Zbigniewa Pianowskiego i Michała Proksy¹⁸ z 2008 r. „Najstarsze budowle Przemyśla. Badania archeologiczno-architektoniczne do roku 2006” oraz zbiorowe opracowanie z 2010 r. pod red. Ewy Sosnowskiej¹⁹ „Przemyśl wczesnośredniowieczny. Wzgórze Zamkowe w Przemyślu”. Wyniki tych badań znalazły także poczesne miejsce w syntezach dziejów romańskiej architektury w Polsce Jana Zachwatowicza, Józefa Lepiarczyka czy Zygmunta Świechowskiego.

Wśród najnowszych badań archeologicznych na analizowanym obszarze planowanego Parku Kulturowego warto wspomnieć także badania wczesnośredniowiecznych obwałowań miasta zachowanych przy Placu Katedralnym a także badania w obrębie Dworku Orzechowskiego przy ul. Zamkowej. W trakcie badań archeologicznych, poprzedzających budowę nowego gmachu Muzeum Narodowego w Przemyślu przy placu Berka Joselewicza dokonano rozpoznania osadnictwa wczesnośredniowiecznego oraz zabudowy historycznej tzw. „żydowskiego miasta”.

Badania architektoniczno – urbanistyczno – konserwatorskie

Pierwsze historyczne opracowanie przemyskich zabytków pod względem architektonicznym znalazło się w „Monografii miasta Przemyśla” Leopolda Hausera z 1883 roku²⁰. Jeszcze przed wybuchem II wojny światowej Przemyśl, jako jeden z nielicznie wybranych "modelowych" przykładów polskich miast średniowiecznych, został wprowadzony do historii urbanistyki przez Tadeusza Tołwińskiego w podręczniku „Urbanistyka” wydanym w 1948 r.²¹

Intensyfikacja badań architektoniczno-urbanistycznych Starego Miasta w Przemyślu nastąpiła w latach 50-tych i 60-tych XX wieku. Obszerną rozprawę o rozwoju przestrzennym

18 Z. Pianowski, M. Proksa, *Najstarsze budowle Przemyśla. Badania archeologiczno-architektoniczne do roku 2006*, Rzeszów 2008.

19 E. Sosnowska, *Przemyśl wczesnośredniowieczny. Wzgórze Zamkowe w Przemyślu*, Warszawa 2010.

20 L. Hauser, *Monografia ...* op. cit.

21 T. Tołwiński, *Urbanistyka*, Warszawa 1948.

Przemyśla, jako organizmu urbanistycznego, opublikował w roku 1953 Kazimierz Arłamowski pt. „Rozwój przestrzenny Przemyśla”²². W 1956 r. powstało studium historyczno-urbanistyczne Tadeusza Żychiewicza²³ „Przemyśl. Studium historyczno-urbanistyczne do projektu przestrzennego uporządkowania i regulacji miasta”. Kolejną publikacją, którą warto wspomnieć, jest praca z 1975 r. autorstwa Barbary Gutkowskiej pod znamienym tytułem „Wartości kulturowe miasta Przemyśla i wnioski dotyczące ich rewaloryzacji. Próba analizy konserwatorsko-urbanistycznej”²⁴. Ten w gruncie rzeczy obszerny artykuł, opublikowany w „Kwartalniku Architektury i Urbanistyki” oparto na materiałach opracowanych w latach 1972-1974 przez autorkę, ówczesną Miejską Konserwator Zabytków. Przemyską tematykę urbanistyczną wkrótce ponownie podjęto i to w znacznie szerszym zakresie przez PP Pracownię Konserwacji Zabytków w Rzeszowie. W latach 1978-1979 opracowano obszerną pracę zbiorową „Studium historyczno-urbanistyczne miasta Przemyśla” wraz z wytycznymi konserwatorskimi i koncepcją projektową²⁵.

Niezwykle istotne dla rozwoju dalszych badań architektoniczno – urbanistycznych Przemyśla są prace badawcze w zakresie przemyskich obiektów zabytkowych. Najbogatsze opracowania poruszają problem topografii i zabudowy przemyskiego rynku wraz z historyczną zabudową. Warto wspomnieć publikację Stanisława Żaryna²⁶ pt. „Kamienice Przemyśla” oraz artykuł Gustawa Krupińskiego²⁷ pt. „Rynek przemyski i jego kamienice”. Szczególnie liczne opracowania monograficzne dotyczą przyrynkowych kamienic, których badania prowadzone były przez Józefa Tomasza Frazika i Renatę Frazik (kamienice nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18). Frazikowie jako badacze problemów historycznych i architektury zabytkowej, są autorami licznych dokumentacji historycznych i historyczno-konserwatorskich poświęconych zabytkom Przemyśla, specjalistycznych opinii, inwentaryzacji oraz publikacji.

Badacze przeszłości Przemyśla sporo uwagi poświęcili analizom innych obiektów i zespołów architektonicznych. Dziejami przemyskiego zamku zajmowali się m.in. Henryk Lewiński²⁸, Aleksander Czołowski²⁹, Kazimierz Arłamowski³⁰ oraz Józef Tomasz Frazik³¹. Historię

22 K. Arłamowski, *Rozwój przestrzenny Przemyśla*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 15, 1953, s. 161-188.

23 T. Żychiewicz, *Przemyśl. Studium historyczno-urbanistyczne do projektu przestrzennego uporządkowania i regulacji miasta*, archiwum WKZ Przemyśl, 1956.

24 B. Gutkowska, *Wartości kulturowe miasta Przemyśla i wnioski dotyczące ich rewaloryzacji. Próba analizy konserwatorsko-urbanistycznej*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki”, R. 20, z. 4, 1975.

25 *Studium historyczno-urbanistyczne miasta Przemyśla*, praca zbiorowa, Rzeszów 1978-1979.

26 S. Żaryn, *Kamienice Przemyśla*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki”, t. 1, 1956, s. 381–389.

27 G. Krupiński, *Rynek przemyski i jego kamienice*, „Rocznik Przemyski”, t. 9, z. 2, 1962, s. 99–126.

28 H. Lewiński, *Przemyśl und sein altes Schloss Jahresbuicht des K.K. Obergymnasiums zu Przemyśl fur das Schuljahr 1857/8*, Przemyśl 1858, s. 1-22.

29 A. Czołowski, *Dawne zamki i twierdze na Rusi Halickiej*, Lwów 1892.

30 K. Arłamowski, *Zamek przemyski w XVI wieku*, „Biuletyn Historii Sztuki i Kultury”, r. 11, nr 1-2, 1949, s. 43-58.

31 J.T. Frazik, *Zamek w Przemyślu. Studium historyczno-architektoniczne*, Kraków 1958.

katedry przeanalizował Teofil Łękawski³² oraz ostatnio Stanisław Cebula i Marek Gosztyła³³ w opracowaniu „Bazylika Archikatedralna w Przemyślu”. Liczne opracowania poświęcono także tematyce przemyskich fortyfikacji obronnych: Janusz Bogdanowski³⁴ „Obwarowania Przemyśla od średniowiecza do początku XX wieku”, Józef Tomasz Frazik³⁵ „Niektóre problemy badawcze i konserwatorskie murów obronnych miasta Przemyśla z XVI i XVII wieku”, Jerzy Kawalek³⁶ „Zachowane i niezachowane odcinki murów obronnych wokół starego miasta w Przemyślu. Studium historyczne”. Z obiektów monumentalnych szczególnie licznych prac i monografii doczekał się kościoła Karmelitów w opracowaniu Józefa Tomasza Frazika³⁷, Heleny Szustakowskiej³⁸, Marii Ziębińskiej³⁹, Stanisława Szczęka⁴⁰ oraz Józefa Wanata⁴¹. Nad architekturą nieistniejącego kościoła i klasztoru Dominikanów wstępne badania przeprowadził Józef Tomasz Frazik⁴². Przemyskim Franciszkanom rozprawę poświęcił Józef Pałęga⁴³, a źródłową, pełną monografię artystyczną ich kościoła napisał Józef Tomasz Frazik⁴⁴.

Sztuka Przemyśla w całości doczekała się pierwszego opracowania dopiero w 1968 roku przez Józefa Tomasza Frazika⁴⁵ („Sztuka Przemyśla i okolicy. Przemyśl miasto zabytków i kultury”). Szkic ten był oparty jeszcze na nikłej bazie, bo rzeźba, malarstwo i przemysł artystyczny, poza rzeźbą rokokową i to w skromnym zakresie, nie pociągały uczonych i autorów przewodników. Wykaz i analiza najnowszych badań konserwatorskich, przeprowadzonych na obiektach zabytkowych Starego Miasta w Przemyślu, znajduje się w Podkarpackim Biuletynie Konserwatorskim - cyklicznej publikacji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyślu, ukazującej się od 1999 roku, rejestrującej wszystkie ważniejsze prace remontowo-konserwatorskie wykonane przy obiektach zabytkowych województwa podkarpackiego.

32 T. Łękawski, *Katedra przemyska wraz z kościołem filialnym Najświętszego Serca Pana Jezusa*, Przemyśl 1906.

33 S. Cebula, M. Gosztyła, *Bazylika Archikatedralna w Przemyślu*, Rzeszów 2001.

34 J. Bogdanowski, *Obwarowania Przemyśla od średniowiecza do początku XX wieku*, Kraków 1968.

35 J.T. Frazik, *Niektóre problemy badawcze i konserwatorskie murów obronnych miasta Przemyśla z XVI i XVII wieku*, „Czasopismo Techniczne. Budownictwo”, r. 76, z. 5-B, 1972 s. 38-46.

36 J. Kawalek, *Zachowane i niezachowane odcinki murów obronnych wokół starego miasta w Przemyślu. Studium historyczne*, Rzeszów 1978.

37 J.T. Frazik, *Kościół i klasztor Karmelitów Bosych w Przemyślu*, Kraków 1963.

38 H. Szustakowska, *Kościół Karmelitów Bosych w Przemyślu jako obiekt mecenatu Marcina Krasickiego*, Warszawa 1967.

39 M. Ziębińska, *Zespół dawnego klasztoru Karmelitów Bosych w Przemyślu przy ul. Szewczenki I. Studium naukowo-historyczne*, Rzeszów – Przemyśl 1978.

40 S. Szczęk, *Wyniki badań architektonicznych dawnego klasztoru Karmelitów Bosych w Przemyślu*, Rzeszów 1979.

41 J. Wanat, *Zakon Karmelitów Bosych w Polsce. Klasztory Karmelitów i Karmelitanek Bosych*, Kraków 1979.

42 J.T. Frazik, *Kościół i klasztor Dominikanów w Przemyślu*, „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury” 1985, XIX. s. 163-174.

43 J. Pałęga, *Początki Franciszkanów w Przemyślu*, Kraków 1958.

44 J.T. Frazik, *Budowniczość i artyści na usługach Franciszkanów przemyskich od XV do XVIII wieku na tle dziejów kościoła i jego wyposażenia*, „Biuletyn Historii Sztuki”, t. 37, nr 4, 1975, s. 312-334.

45 J.T. Frazik, *Sztuka Przemyśla i okolicy*, [w:] *Przemyśl miasto zabytków i kultury*, Kraków 1968.

Zdecydowanie skromniejsze informacje o pracach konserwatorskich przemyskich obiektów zabytkowych znajdują się w Wiadomościach Konserwatorskich oraz Tekach Konserwatorskich.

Metoda sporządzenia niniejszego Planu Ochrony Parku Kulturowego Starego Miasta w Przemysłu przyjęta została w oparciu o wytyczne Rady Ochrony zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego⁴⁶, z uwzględnieniem specyfiki miejsca. W swoich założeniach metodycznych dokumentacja nawiązuje i opiera się na planach ochrony przyjętych dla miasta Krakowa oraz Zakopanego⁴⁷.

46 Zasady tworzenia Parku Kulturowego, zarządzania nim oraz sporządzania planu jego ochrony, Warszawa 2005.

47 Plan Ochrony Parku Kulturowego „Stare Miasto” w Krakowie, Kraków 2011; Plan Ochrony Parku Kulturowego obszaru ulicy Krupówki, Kraków 2016; Plan Ochrony Parku Kulturowego Nowa Huta, Kraków 2020.

I. Studium zespołów wnętrz architektoniczno-krajobrazowych i modeli

I.1. Określenie uwarunkowań i zasobu krajobrazowego Starego Miasta w Przemyśle

1. Metoda opracowania

a) określenie i kryterium ZWAK

Kryterium podziału na wnętrza to obiektywna dostępność wizualna terenu z danego miejsca. Granice tej dostępności, zwane ścianami wnętrza dzieli się na konkretne - czyli takie, które w dosłowny sposób „zatrzymują” wzrok, zza których nie widać kolejnego wnętrza, obiektywne - czyli takie które są wyraźnie odczuwalne, jak np. szpaler drzew, lecz przez które istnieje możliwość obserwacji dalszych wnętrz oraz subiektywne – czyli mało czytelne, nieoczywiste, słabo utrwalone elementami materialnymi, lecz możliwe do zauważenia. W zależności od przewagi rodzaju ścian – wnętrza nazywamy konkretnym, obiektywnym lub subiektywnym; w zależności od jego układu (kompozycji) – długim, szerokim, centralnym lub labiryntowym, zaś w zależności od przewagi czynników tworzących to wnętrza (jego genezy) – naturalnym (N), naturalno-kulturowym (N-K), kulturowo-naturalnym (K-N) lub kulturowym (K). W ten sposób określony jest proporcja czynników naturalnych oraz antropogenicznych w ukształtowaniu danego wnętrza.

Analiza i podział krajobrazu o charakterze zabytkowym, na elementy podstawowe wraz z uzasadnieniem kryterium tego podziału, jest zadaniem kluczowym dla określenia zasobu analizowanego obszaru. Punktem wyjścia do analizy krajobrazu Starego Miasta w Przemyśle mogłoby być zastosowanie metody wnętrz architektoniczno-krajobrazowych. Jednakże z uwagi na złożoność krajobrazu Przemyśla, a zwłaszcza na ogromny obszar obejmujący planowany Park Kulturowy, niniejszą analizą objętych zostałyby zapewne co najmniej kilkaset wnętrz architektoniczno-krajobrazowych. Tak skomplikowany i rozbudowany podział mógłby stanowić zdecydowane utrudnienie w planowaniu i zarządzaniu Parkiem Kulturowym. Wobec powyższego, w niniejszej analizie jako podstawowy element struktury krajobrazu zabytkowego o charakterze wielokulturowym i wielofazowym, przyjęto metodę zespołu wnętrz architektoniczno-krajobrazowych (ZWAK). Metoda ta została opracowana u progu lat 70-tych XX w., w ówczesnym Zakładzie Architektury Krajobrazu na Politechnice Krakowskiej, pod kierunkiem prof. Janusza Bogdanowskiego. Wydzielone dla krajobrazu Przemyśla obszary o zbliżonych cechach genetycznych, formalnych i funkcjonalnych określone zostały na poziomie wyższego rzędu, a więc

zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych (ZWAK). Słuszność zastosowania tej metody potwierdza także fakt, iż określone zespoły wewnątrz składają się z różnych wizualnie, lecz wzajemnie komplementarnych wewnątrz – ulic, placów, skrzyżowań, ogrodów śródblokowych, dziedzińców itp.

Dla określenia zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych Starego Miasta w Przemyślu przeprowadzono szczegółowe rozeznanie terenu, wykorzystano współczesne i historyczne mapy i dostępne opracowania poruszające problematykę krajobrazu miasta. Sięgnięto m.in. do opracowania Kazimierza Arłamowskiego pt. „Rozwój przestrzenny Przemyśla”, Tadeusza Żychiewicza „Przemyśl. Studium historyczno-urbanistyczne do projektu przestrzennego uporządkowania i regulacji miasta”, Barbary Gutkowskiej „Wartości kulturowe miasta Przemyśla i wnioski dotyczące ich rewaloryzacji. Próba analizy konserwatorsko-urbanistycznej” oraz Janusza Bogdanowskiego „Obwarowania Przemyśla od średniowiecza do początku XX wieku”. W kategorii wewnątrz ulic i placów Przemyśla zidentyfikowano 15 zespołów typowych wewnątrz charakterystycznych, które ukazano wraz z najważniejszymi cechami kompozycyjnymi. Określono cechy owych wiodących wewnątrz. Każdy typ wnętrza określono też piktogramem w okręgu. Piktogramy, ilustrujące dominujące w danym ZWAK typy wewnątrz wprowadzono na mapę dla natychmiastowej orientacji na planszy.

b) określenie i kryterium Modeli Krajobrazu

Wydzielone na terenie Starego Miasta w Przemyślu zespoły wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych są pokrewne, gdyż zawierają podobne do siebie wnętrza. Przy analizie krajobrazowej najistotniejsze jest podobieństwo formy, kompozycji – a więc postaci wewnątrz. W nich, bowiem zapisana jest ich geneza, przeszłość, wszelkie przemiany. Pod względem postaci – wyglądu, wnętrza ulic różnią się jednak zasadniczo od wewnątrz placów, te zaś – od podwórek czy ogrodów śródblokowych. Nie można ich, więc porównywać łącznie, lecz w ramach poszczególnych typów. Tak, więc, w ramach jednego ZWAK podobne są między sobą ulice, podwórka, ogrody itp. Będą one oczywiście nieco różne od ulic, placów czy ogrodów z innego ZWAK. Różnice pomiędzy zespołami wynikają wprost z uwarunkowań lokalizacyjnych, z historii, ekonomii, warunków społecznych itp. Jednakże dla potrzeb tego uproszczonego studium nie porównujemy geograficznych, historycznych, przestrzennych, ekonomicznych czy społecznych przyczyn tych różnic, lecz tylko ich skutki.

Zespoły wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych posiadają wzajemnie odpowiadające cechy przemian i dynamiki; w tym zagrożeń, presji inwestycyjnej, stopnia i jakości ochrony prawnej czy stopnia konfliktowości. Te cechy, wywiedzione z przeszłości, odnotowywane obecnie

i przewidywane w przyszłości pozwalają właśnie na wydzielenie modeli architektoniczno-krajobrazowych. Zatem dla niniejszego opracowania zespoły wewnątrz zespołu staromiejskiego Przemysła o podobnych cechach połączono w większe obszary, tworzące struktury wyższego rzędu, tj. Modele. O ich tożsamości i odrębności stanowią zarówno różnice w strukturze zabudowy, jak i różne skalowo oraz znaczeniowo aspekty widokowe. Ekspozycja, a więc szczegółowe określenie najważniejszych otwarć i powiązań widokowych jest kolejną cechą specyficzną planu ochrony parku kulturowego, odróżniającą go od innych dokumentów, np. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Poszczególne fragmenty miasta, wynikiem z tak przyjętych metod podziału, oceniono pod względem wartości historycznych i współczesnych, uwzględniając przy tym kierunki i tempo kształtujących je przemian.

Model krajobrazu to duża, niejednorodna struktura. Występujące w niej elementarne części krajobrazu (ZWAK) pomimo tego że są pokrewne, to jednak niejednolite genetycznie i formalnie. Ponadto jednak sposób użytkowania, aktywności, tempo przemian też jest pokrewne. Dlatego też pojęcie Modelu Krajobrazu, jako nadrzędne w stosunku do ZWAK, należy też rozumieć jako obszar występowania zjawisk, które są typowe dla grupy pokrewnych ZWAK.

2. Identyfikacja zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych (ZWAK)

Zgodnie z wyżej przedstawionymi zasadami wyodrębniania zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych, ich delimitacja oraz dokonana przy ich zastosowaniu analiza krajobrazu obszaru Zespołu Staromiejskiego Przemysła pozwoliła wyodrębnić łącznie 30 jednostek. Zespoły te zgodnie z ich tożsamością miejsca uzyskały nazwy od najbardziej charakterystycznych, „wiodących” w lokalnym krajobrazie kulturowym obiektów lub uformowań architektoniczno-urbanistycznych – nazwy identyfikacyjne.

ZWAK 1.1. Rynek

ZWAK 1.2. Pl. Dominikański

ZWAK 1.3. Grodzka

ZWAK 2.1. Kazimierza Wielkiego

ZWAK 2.2. Ratuszowa

ZWAK 3.1. Franciszkańska

ZWAK 3.2. Serbańska

ZWAK 4.1. Katedra

ZWAK 4.2. Seminarium

ZWAK 4.3. Kmity/Królowej Jadwigi

ZWAK 4.4. Jezuicko-Soborowy

ZWAK 5.1. Wodna/Mostowa

ZWAK 5.2. Plac Rybi

ZWAK 5.3. Pl. B. Joselewicza

ZWAK 6.1. Dworcowy

ZWAK 6.2. Reformaci

ZWAK 6.3. Mnisza

ZWAK 6.4. Kamienny Most

ZWAK 7.1. Plac Na Bramie

ZWAK 7.2. Dworskiego/Rejtana

ZWAK 7.3. Słowackiego

ZWAK 8.1. Zamek

ZWAK 9.1. Basztowa

ZWAK 10.1. Karmelici

ZWAK 11.1. Karmelitanki

ZWAK 12.1. Władycze

ZWAK 12.2. Śnigurskiego

ZWAK 12.3. Pl. Niepodległości

ZWAK 13.1. Waygarta

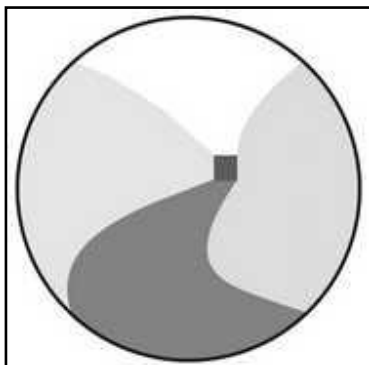
ZWAK 13.2. Piłsudskiego

3. Identyfikacja wiodących krajobrazów Starego Miasta w Przemyślu

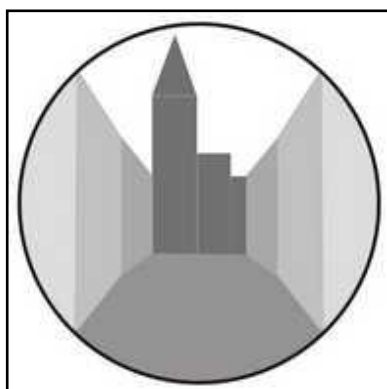
Dla każdego z wyodrębnionych zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych określono wiodący typ krajobrazu. Ta identyfikacja wynika z przeważającej ilości i stopnia zachowania obiektów kulturowych decydujących o wyrazie krajobrazowym poszczególnych fragmentów obszaru planowanego Parku Kulturowego w Przemyślu. Stanowi to drugi w zakresie metody ZWAK krok, niezbędny w dalszym toku analizy do określenia zarówno waloryzacji obszaru, jak i zdefiniowania wytycznych strefowych oraz działań kierunkowych i szczegółowych służących określeniu w finalnym etapie planu ochrony – jego ustaleń i dezyderatów w zakresie planowania krajobrazu. Podobieństwa w ramach wewnątrz scalono w 15 typów wewnątrz występujących w poszczególnych ZWAK. Zarówno rodzaj, jak skład i intensywność występowania tych typów wprost definiują strukturę całego zespołu, co wykazano w Tabeli 1 (ZASÓB). Tam też określono cechy owych wiodących wewnątrz. Każdy typ wnętrza określono też piktogramem w kręgu. Piktogramy, ilustrujące dominujące w danym ZWAK typy wewnątrz wprowadzono na mapę dla

natychmiastowej orientacji na planszy ZASÓB. Wyodrębnione następujące typy krajobrazu:

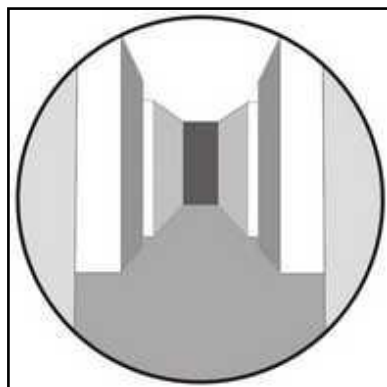
Typ 1. Ulica przedlokacyjna

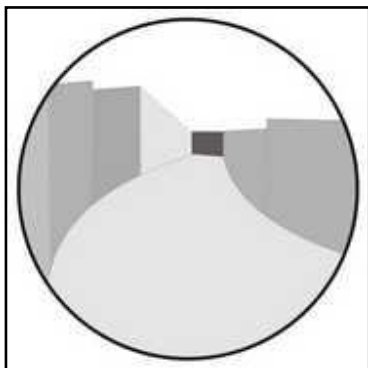
Typ 2. Ulica lokacyjna

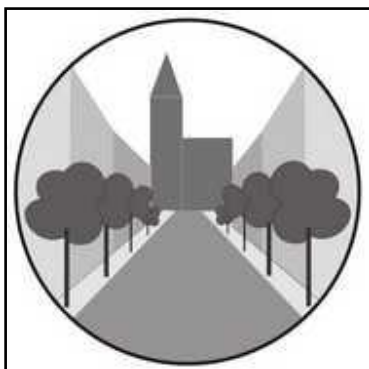
Typ 3. Ulica lokacyjna o genezie szachownicowego układu

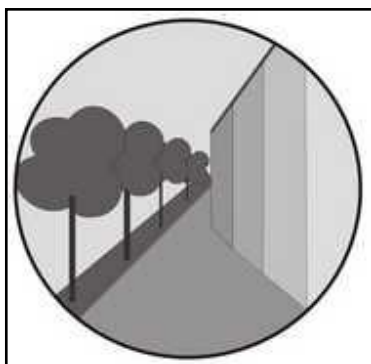
Typ 4. Ulica lokacyjna o genezie bastionowego systemu fortyfikacyjnego

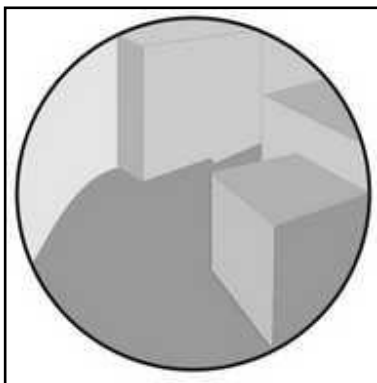
Typ 5. Ulica miejska XIX/XX w. w obrębie murów miejskich

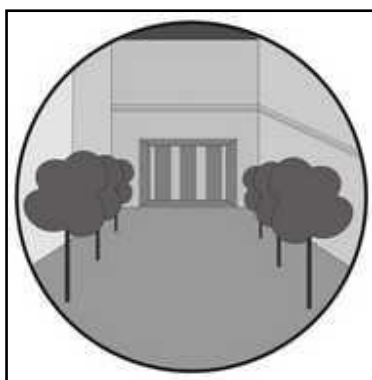
Typ 6. Ulica śródmiejska XIX/XX w. poza murami miejskimi

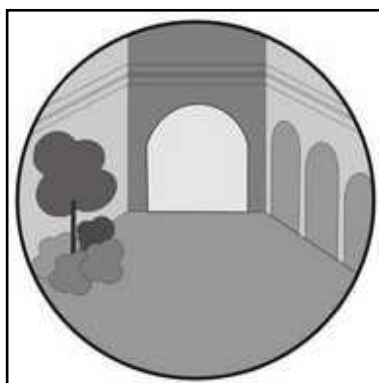
Typ 7. Podwórze / ogród śródblokowy na działce przedlokacyjnej i z rozszerzeń lokacji

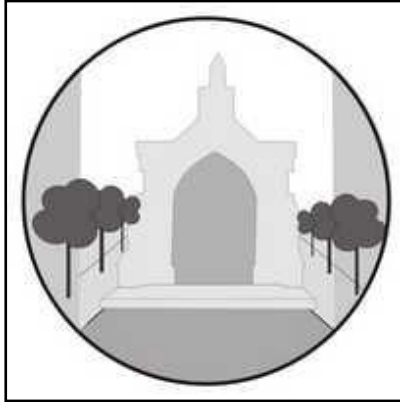
Typ 8. Podwórze / ogród śródblokowy na działce lokacyjnej

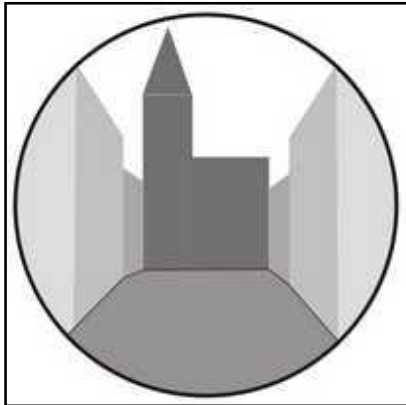
Typ 9. Działziniec, ogród rezydencji

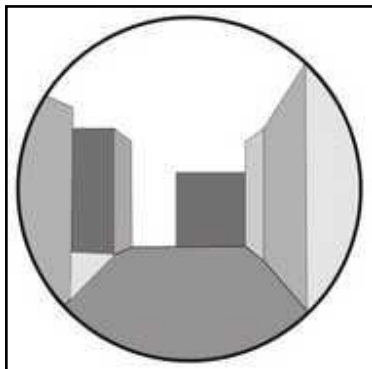
Typ 10. Dziedziniec / ogród klasztorny

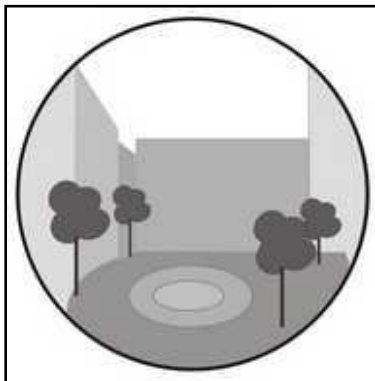
Typ 11. Plac przykościelny

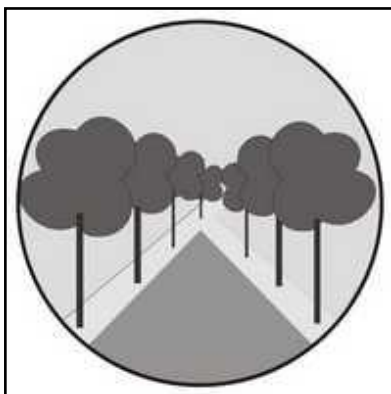
Typ 12. Plac miejski przedlokacyjny wraz z zabudową

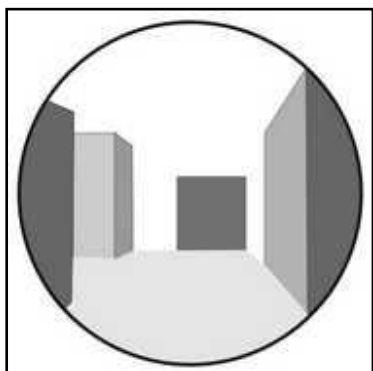
Typ 13. Plac miejski XIX/XX w. wraz z zabudową

Typ 14. Skwer publiczny

Typ 15. Przestrzeń miejskie powyburzeniowe

Przyporządkowanie do poszczególnych wiodących wewnątrz określono w tabeli zasobu krajobrazu, załączonej na końcu niniejszego opisu. Mniejsza ilość „+” niż cztery oznacza występowanie cech innego typu krajobrazu, ale w statystycznym i faktycznym wyrazie krajobrazu w mniejszym stopniu niż typ wiodący.

4. Model Retrospektywny

Końcowym etapem analizy zasobu krajobrazowego jest przypisanie poszczególnym zespołom wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych modeli retrospektywnych i wyznaczników „odporności” krajobrazu na działanie czasu. Ten etap analizy krajobrazu kulturowego Parku Kulturowego w Przemyślu został dodatkowo „wzmocniony” identyfikacją obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków i gminnej ewidencji zabytków.

Procesy przemian, rozgrywające się w scenografii każdego z modeli zaczęły się od momentu powstawania zmaterializowanej w nim działalności i trwają od bardzo dawna. Struktura, forma i treść dzieł człowieka i przyrody, współtworzących, ale i „wspólniszczących” to, co zostało dziś zarejestrowane we wnętrzach i ich zespołach, jest ściśle uzależniona od okresu, sposobu, długości przemian i innych historycznych uwarunkowań. Dlatego Każdemu z wydzielonych modeli krajobrazu przyporządkowano jego syntezę przemian historycznych, nazwaną Modelem retrospektywnym. Jego rodzaj związany jest z dzisiejszym odbiorem dominujących na jego obszarze form i treści.

Na ostateczne przyporządkowanie danego modelu retrospektywnego danemu wnętrzu składa się ponadto określenie:

- rodzaju wnętrza ze względu na budowę jego „ścian”:

konkretne – pomiędzy 60 a 100% substancji materialnej ścian wnętrza uniemożliwiającej widoczność poza wnętrze

obiektywne – pomiędzy 30 a 60% substancji materialnej ścian wnętrza uniemożliwiającej widoczność poza wnętrze

subiektywne – pomiędzy 0 a 30 % substancji materialnej ścian wnętrza uniemożliwiającej widoczność poza wnętrze

- kompozycji wnętrza ze względu na kształt jego narysu, a mianowicie:

centralne, długie, szeroki i labiryntowe

- jego „genezy, a mianowicie:

N – naturalne, N-K naturalno-kulturowe, K-N kulturowo-naturalne i K – kulturowe

a) rodzaje modelu retrospektywnego

Rodzaj M(montumentalny) występuje wtedy, gdy krajobraz w obrębie danego modelu ukształtowany został jako wielki, pod względem skali, formy, treści i znaczenia, najbardziej wyrazisty.

Rodzaj It(intelektualny) występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został jako ważny pod względem treści i znaczenia (szczególnie ważnych z naukowego punktu widzenia), lecz mniej wyrazisty.

Rodzaj E(emocjonalny) występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został przede wszystkim jako nośnik treści, oddziałujący dziś głównie na emocje, często mniej istotny z naukowego punktu widzenia.

Rodzaj Ic(intencjonalny) występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został jako istotny nośnik treści i znaczenia, lecz na tyle mało czytelny, iż wymaga chęci, wysiłku, a więc intencji jego odkrycia lub wskazania.

b) wyznaczniki modelu retrospektywnego

W definicji modelu retrospektywnego występuje też wyznacznik wskazujący na stopień odporności na przemiany czy działanie upływającego czasu. Wynika to nie tylko trwałości strukturalnej obiektów, lecz również z ich lokalizacji, funkcji konotacji kulturowych itp. Określony jest umownie literą R i cyfrą. I tak R1 oznacza model najbardziej odporny na przemiany natomiast R4 najmniej odporny.

I.2. Analiza ekspozycji krajobrazu Starego Miasta w Przemyślu

1. Wprowadzenie

Niniejsza część stanowi studium walorów kompozycyjnych krajobrazu kulturowego, w postaci historycznego zespołu urbanistycznego w Przemyślu. Analiza ta stanowi istotną część Planu Ochrony Parku Kulturowego, a jej celem jest identyfikacja walorów estetyczno-widokowych Starego Miasta, ich ocena, a następnie określenie możliwości ich przywrócenia, ochrony bądź nowego wyeksponowania. Identyfikacja zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych (ZWAK), zaprezentowana w analizie widokowej jak i późniejszej waloryzacji, zostały opracowane w oparciu o metodę zainicjowaną przez prof. Janusza Bogdanowskiego.

Podstawą analizy widokowej zespołu staromiejskiego w Przemyślu jest potrzeba podkreślenia roli krajobrazu oraz umożliwienie jego prawidłowego kształtowania, w tym identyfikacji i ochrony walorów estetyczno-wizualnych. Przeprowadzona w ramach prac analiza odpowiada audytowi krajobrazowemu i ma na celu wskazanie najbardziej wartościowych krajobrazów (tzw. priorytetowych), czyli krajobrazów „szczególnie cennych dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe i jako takie wymagające zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania”. Ochrona krajobrazu kulturowego zespołu staromiejskiego w Przemyślu powinna dziś być priorytetowym działaniem, zmierzającym do zachowania unikatowej architektury i budowania marki turystycznej. Ale skuteczny plan ochrony i zachowania charakterystycznej panoramy przemyskiego układu architektonicznego musi zostać poprzedzony wnikliwą i głęboką analizą widokową. Do najważniejszych zadań, zmierzających do utrzymania historycznej struktury przestrzennej Starego Miasta w Przemyślu należy zwiększenie stopnia czytelności tego układu. Do osiągnięcia tego celu potrzebne jest przestrzenne zachowanie zespołu zabudowy Starego Miasta, w szczególności w kwestii konfiguracji terenu. Dodatkowo zabiegiem równoległym musi być porządkowanie zabudowy i sposobu zagospodarowania obszaru planowanego Parku Kulturowego. Do kompleksowej realizacji założeń projektu potrzebne są także dwa kolejne działania. Pierwszym jest powstrzymanie degradacji panoramy zespołu zabudowy staromiejskiej, charakteryzujące się wprowadzaniem elementów przesłaniających i konkurujących, bądź zmianą dotychczasowej kompozycji sylwety tej części miasta. Drugim jest przeciwdziałanie dewastacji krajobrazu miasta elementami nowo projektowanej infrastruktury technicznej.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest analiza widokowa struktury przestrzennej, przeprowadzona w aspekcie kompozycyjnym. Analiza obejmuje swoim zasięgiem Stare Miasto,

w granicach planowanego Parku Kulturowego, szczególnie istotne z punktu widzenia historycznego, kompozycyjnego i funkcjonalnego. Ujęcie walorów architektonicznych przemyskiego założenia urbanistycznego ukierunkowane zostało na ochronę krajobrazu kulturowego miasta, które jest silnie wpisane w historię regionu, jak i całego państwa.

Dokumentacja fotograficzna wykonana na potrzeby analizy widokowej wykonana została z wysokości ok. 170 cm, co stanowi średnią wysokość ludzkiego wzroku.

Ekspozycja poszczególnych widoków lub panoramy prezentujących dany krajobraz, może zaistnieć jedynie wówczas, gdy wystąpią dwa niezbędne aspekty. Z jednej strony będą to elementy eksponowane, z drugiej zaś miejsca, z których się je ogląda. Aspekty nazywane są odpowiednio: ekspozycją bierną oraz ekspozycją czynną.

2. Ekspozycja bierna

Ekspozycja bierna obejmuje najważniejsze widoki, które można obserwować z zewnątrz analizowanego elementu, w tym przypadku na obszar badań. Są to najbardziej charakterystyczne widoki na krajobraz kulturowy, w naszym przypadku krajobraz Starego Miasta w Przemyślu, widziane od strony zewnętrznej. W tej sytuacji analizowana przestrzeń jest przedmiotem obserwacji, a nie punktem, z którego patrzymy na okolicę. Podstawowymi elementami ekspozycji biernej są dominanty krajobrazowe i widoki sylwet w postaci panoram. Elementy ekspozycji biernej, są niejako dane obserwatorowi w postaci obiektywnie występujących naturalnych form przyrodniczych oraz zaistnienia w ciągu wielusetletniego rozwoju cywilizacyjnego rozmaitych kulturowych form zagospodarowania.

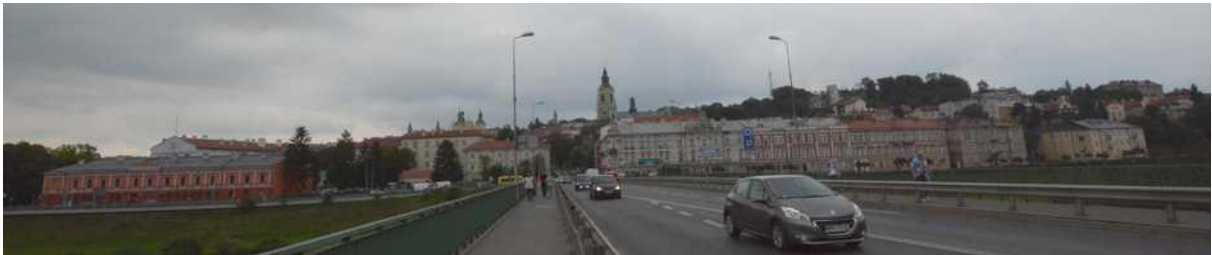
a) widoki z zewnątrz na Stare Miasto

Bezpośrednie otoczenie Starego Miasta w Przemyślu stwarza ograniczone warunki oglądu obszaru z zewnątrz. Bezsprzecznie obszar ten najlepiej jest eksponowany od strony rzeki San, zarówno od ulic Wybrzeże Jana Pawła II i 22 stycznia oraz łączącego je Mostu Orłat Przemyskich. Ta powierzchnia ekspozycji stanowi najważniejsze przedpole widokowe w przestrzeni Przemyśla. Pozostałe kierunki z uwagi na gęstą zabudowę zdają się nie zawierać istotnych elementów ekspozycji.

Bulwary Sanu po drugiej stronie rzeki pozwalają na obserwację północno-zachodniej granicy projektowanego Parku Kulturowego.

Fot 1. Widok panoramiczny kluczowy. Ekspozycja bierna – widok z Deptaka nad Sanem na Stare Miasto od strony wschodniej. Fot. Łukasz Stachurski

Fot 2. Widok panoramiczny kluczowy. Ekspozycja bierna – widok z Mostu Orłąt Przemyskich na

Stare Miasto. Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 3. Widok panoramiczny kluczowy. Ekspozycja bierna – widok z Deptaka nad Sanem na Stare Miasto od strony zachodniej. Fot. Łukasz Stachurski

Podążając deptakiem nad Sanem w kierunku od zachodu na wschód, wyłania nam się widok sylwety miasta w postaci jego panoramy. Dominantę przestrzenną panoramy stanowią fasady zabudowy kamienic przy ulicy Wybrzeże Marszałka Piłsudskiego oraz ulicy Jagiellońskiej.

Dominantę wysokościową widoku stanowi wieża katedralna - obiekt najsilniej odznaczający się w sylwecie panoramy. Wyraźnymi subdominantami panoramy są wieże kościelne O. Franciszkanów, O. Karmelitów i soboru greckokatolickiego oraz wieża zamkowa po przeciwnej stronie sylwety miasta. Elementy te ze względu na swój wyróżniający się charakter wpływają na krajobraz pozytywnie. Jako dominanty kompozycji przestrzennej i wysokościowe, te kluczowe elementy integralnie związane ze sobą kształtują sylwetę i panoramę Starego Miasta Przemyśla. Współczesnymi akcentami, negatywnie wpływającymi na krajobraz widoku jest górujący krzyż na Zniesieniu oraz wieża radiowo-telewizyjna obok Kopca Tatarskiego. Analizowany widok niestety nie stwarza możliwości wglądu w przestrzeń ul. Kościuszki i znajdującego się za nim Rynku.

Panorama miasta jest jego obrazem – widokiem rejestrującym stan przeszły i współczesny. W panoramie miasta zapisane są treści z jego przeszłości w postaci faz rozwoju, przemian cywilizacyjnych, a także – co najważniejsze – indywidualny charakter, pozwalający je odróżnić od innych skupisk ludzkich typu miejskiego. Właśnie ta cecha panoramy czyni ją wartością najwyższą, podlegającą szczególnej ochronie.

Nadzwyczaj chronione powinny być sylwety miast o krajobrazie kulturowym, przede wszystkim z historyczną zabudową. Jednym z głównych celów, jakie stawia przed sobą powołanie Parku Kulturowego, jest właśnie ochrona panoram, szczególnie obszarów staromiejskich. Sylweta Przemyśla z jego najstarszą częścią – Starym Miastem to rozległy widok rozpościerający się na jego krajobraz, a więc panorama o charakterze architektonicznym i urbanistycznym. Obecność licznych wzgórz otaczających Przemyśl oraz lokalne kopce sprawiają, że układ urbanistyczny najstarszej części miasta jest bardzo dobrze widziany z zewnątrz. Usytuowanie takie powoduje możliwość istnienia kilku punktów widokowych z ekspozycją bierną panoramy miasta. Owo położenie daje także duże możliwości komponowania osi widokowych i krajobrazu miasta. Wartościową panoramę Przemyśla wzbogacają wyraźne i klarowne dominanty o historycznym znaczeniu, takie jak wieże i fasady kościołów.

3. Ekspozycja czynna

Ekspozycja czynna związana jest z możliwością percepcji krajobrazu. To tzw. „widok z...”, przez co należy rozumieć widok z wnętrza architektonicznego (np. placu, ulicy) na otoczenie i przedpole widoku. Podstawowymi elementami ekspozycji czynnej są punkty, ciągi oraz osie widokowe, stanowiące funkcjonalną podstawę zaistnienia ekspozycji i umożliwiające obserwatorowi penetrację widoków. Hierarchię tych elementów podzielono na trzy kategorie: kluczową, charakterystyczną i uzupełniającą. Zestawienie osi widokowych rozpiętych pomiędzy

miejszem ekspozycji, a obserwowanym obiektem tworzy wizualną strukturę kompozycji. Dane dotyczące lokalizacji elementów ekspozycji czynnej są podstawą zagospodarowania funkcjonalnego. Mając na uwadze powyższy podział należy wyróżnić następujące elementy ekspozycji czynnej:

a) widoki ze Starego Miasta na zewnątrz

Dla widoków z obszaru badań na tj. ze Starego Miasta na zewnątrz wybrano widoki z Placu przed kościołem Karmelitów.

Dominantą wysokościową jest wieża katedralna a dominantą przestrzenną zabudowania soboru greckokatolickiego. Jako subdominanta wyróżnia się bryła katedry. Akcentami dalszych planów jest baszta zamkowa i wieża zegarowa.

b) Punkty widokowe

To miejsca lub punkty w terenie o szczególnym widoku, z którego układ wizualny obszaru widzenia dla obserwatora jest szeroki i daleki. Punkty widokowe dzielą się na naturalne (wzniesienia, zbocza, skarpy, nasypy itp.) i sztuczne (wieże i platformy widokowe, tarasy, mola itp.). Teren obserwowany z punktu widokowego przyjmuje konfigurację interesującą dla obserwatora. Bywa ona tak interesująca, że wymusza na obserwatorze zatrzymanie się w tym punkcie i chęć dłuższego wpatwienia się w widziany krajobraz. Ze względu na zakres pola widzenia i atrakcyjność widoków punkty podzielono na:

Punkty kluczowe - to wieloplanowe widoki lub panoramy przedstawiające najważniejsze obiekty Starego Miasta oraz najważniejsze punkty panoramiczne. Z reguły są to punkty o pełnym kącie widzenia 360°, znajdujące się na przecięciu głównych szlaków komunikacyjnych lub w ich niedalekim sąsiedztwie.

Punkty charakterystyczne - to widoki o mniejszym zasięgu, z szerokim kątem widzenia (powyżej 180°), jednakże reprezentatywne dla Przemysła i od najdawniejszych czasów utożsamiane z układem staromiejskim.

Punkty uzupełniające - to piękne i efektowne ujęcia, głównie wertykalne, obejmujące mały kąt widzenia (znacznie poniżej 180°), ukazujące zabytki Przemysła w nieoczywistych ujęciach.

Punkty kluczowe:

- PK1. Widok na Rynek, w tle widoczna wieża archikatedry rzymskokatolickiej (widok od strony ul. Kazimierza Wielkiego)
- PK2. Widok na Rynek, w tle widoczna bryła kościoła p.w. św. Marii Magdaleny OO. Franciszkanów oraz wieże archikatedry greckokatolickiej p.w. św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Kościuszki)
- PK3. Widok na archikatedrę rzymskokatolicką p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela (widok od strony archikatedry greckokatolickiej)
- PK4. Widok na Wieżę Zegarową (widok od strony ul. Śmigurskiego)
- PK5. Widok na siedzibę Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej (widok od strony ul. Ratuszowej)
- PK6. Widok na Plac Legionów, w tle budynek Dworca Kolejowego (widok od strony ul. Mickiewicza)
- PK7. Widok na Zamek Kazimierzowski (widok od strony ul. Zamkowej)
- PK8. Widok na Rynek, w tle widoczna wieża archikatedry rzymskokatolickiej (widok od strony ul. Mostowej)
- PK9. Widok na Plac Dominikański (widok z Rynku)
- PK10. Widok na Rynek, w tle Urząd Miasta (widok od strony ul. Fredry)
- PK11. Widok na Stare Miasto, w tle dominująca wieża archikatedry rzymskokatolickiej, baszta zamkowa (widok od strony Kamiennego Mostu)

Punkty charakterystyczne:

- PC1. Widok na kościół p.w. św. Antoniego Padewskiego OO. Franciszkanów Reformatów (widok od strony ul. Jagiellońskiej)
- PC2. Widok na kościół p.w. Św. Teresy OO. Karmelitów Bosych (widok od strony ul. Czackiego)
- PC3. Widok na ul. Serbańską, w tle wieże archikatedry greckokatolickiej p.w. św. Jana Chrzciciela i kościoła p.w. św. Marii Magdaleny OO. Franciszkanów (widok z Placu Rybiego)
- PC4. Widok na kościół p.w. św. Marii Magdaleny OO. Franciszkanów (widok z południowo-wschodniego narożnika Rynku)
- PC5. Widok na archikatedrę rzymskokatolicką p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Zamkowej)
- PC6. Widok na kościół p.w. św. Marii Magdaleny OO. Franciszkanów, w tle wieża katedralna (widok od strony ul. Franciszkańskiej)
- PC7. Widok na Wieżę Zegarową (widok od strony ul. Władycze)

PC8. Widok na założenie klasztoru OO. Jezuitów, obecnie archikatedrę greckokatolicką p.w. św. Jana Chrzciciela, w tle wieże archikatedry rzymskokatolickiej i OO. Franciszkanów (widok od strony kościoła p.w. św. Teresy OO. Karmelitów Bosych)

PC9. Widok na wnętrze ul. Komisji Edukacji Narodowej

PC10. Widok na Dworzec Kolejowy (widok od strony ul. Sowińskiego)

PC11. Widok na kościół i klasztor SS. Karmelitanek Bosych (widok od strony ul. Tatarskiej)

Punkty uzupełniające:

PU1. Widok na archikatedrę p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela i wieżę katedralną (widok od strony Muzeum Archidiecezjalnego)

PU2. Widok na wieżę archikatedry rzymskokatolickiej p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Fredry)

PU3. Widok na archikatedrę grekokatolicką p.w. św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Asnyka)

PU4. Widok na archikatedrę rzymskokatolicką p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela i wieżę katedralną (widok od strony ul. Kapitulnej)

c) Ciągi widokowe

To trakty komunikacyjne o ciekawej sekwencji następujących po sobie punktów widokowych, z których roztacza się panorama na określone fragmenty miasta. Oferują obserwatorowi następstwo krajobrazów, ukazując kolejne fragmenty miasta w kontekście otoczenia. Klasyfikacja ciągów widokowych opiera się na analogicznej jak w przypadku punktów hierarchii:

Ciągi kluczowe to najważniejsze i równocześnie najintensywniej uczęszczane szlaki komunikacyjne (trasy), kreujące najciekawsze sekwencje wewnątrz o wyjątkowej różnorodności i ciekawej kompozycji, ciągi ukazujące wybitne walory kompozycyjne struktury urbanistycznej zespołu staromiejskiego.

Ciągi charakterystyczne to rzadziej uczęszczane szlaki komunikacyjne, oferujące atrakcyjne sekwencje przestrzeni. Dominują w nich widoki przede wszystkim wertykalne. To główne trasy przecinające Rynek, ukazujące najważniejsze zabytki miasta.

Ciągi uzupełniające to pozostałe ulice i trasy znajdujące się w obrębie granic opracowania.

Ciągi kluczowe:

CK1 – ul. Jagiellońska → ul. Kościuszki → Rynek → ul. Kazimierza Wielkiego → Plac na Bramie

CK2 – ul. Grodzka → Rynek → ul. Franciszkańska → Plac na Bramie

CK3 – Zamek → ul. Zamkowa → Plac Katedralny → ul. Katedralna → ul. Śmigurskiego

CK4 – Most Kamienny → Plac Rybi → ul. Serbańska

CK5 – ul. Jagiellońska → ul. Mostowa → Rynek → ul. Fredry → Plac Katedralny

CK6 – ul. Jagiellońska → ul. Słowackiego

CK7 – Plac Dominikański

CK8 – Plac Na Bramie → ul. Mickiewicza → Plac Legionów

Ciagi charakterystyczne:

CC1 – ul. Jagiellońska → ul. Wodna → Rynek

CC2 – ul. Władycze → ul. Karmelicka

CC3 – ul. Kościuszki → ul. Ratuszowa

CC4 – ul. Basztowa

CC5 – ul. Asnyka

CC6 – ul. Czackiego

CC7 – ul. Dąbrowskiego

CC8 – ul. Waygarta

CC9 – ul. Kmity

CC10 – ul. Królowej Jadwigi

CC11 – ul. Dworskiego

Ciagi uzupełniające:

CU1 – ul. Popiełuszki

CU2 – ul. Komisji Edukacji Narodowej

CU3 – ul. Kapitulna

CU4 – ul. Przekornia Wałowa

CU5 – ul. Zaułek Wojaka Szwejka

CU6 – ul. Rejtana

CU7 – ul. Sowińskiego

CU8 – ul. Mnisza

CU9 – ul. Tatarska

CU10 – ul. Plac Rybi

d) Osie widokowe:

To niewidoczne linie proste prowadzące wzrok, rozpięte pomiędzy punktem obserwacji, a obiektem obserwacji. W przypadku widoków zapożyczonych osie wychodzą poza zakres opracowania. W opracowaniu wyodrębniono:

Osie kluczowe: to wieloplanowe osie przekrojowe o skali makro i mezo.

Osie charakterystyczne: to osie widokowe o mniejszym zasięgu, skierowane na najważniejsze dominanty zespołu staromiejskiego.

Osie uzupełniające: to nieoczywiste, malownicze osie o zasięgu w skali mikro.

Punkty, ciągi oraz osie widokowe dają najgłębszy wgląd we wnętrza krajobrazowe, ekspozycje zabytkowych układów urbanistycznych i architektonicznych oraz istotne dominanty. Kluczowe elementy widokowe mają znaczenie ponadlokalne i obejmują widok na cechy krajobrazowe, które uznano za wyjątkowe czy też szczególne w lokalnym krajobrazie.

Osie kluczowe:

ul. Jagiellońska

ul. Basztowa

Plac na Bramie

ul. Tadeusza Kościuszki

ul. Adama Mickiewicza

ul. Juliusza Słowackiego

ul. Aleksandra Dworskiego

ul. Kazimierza Wielkiego

ul. Franciszkańska

Osie charakterystyczne:

Rynek

ul. Serbańska

ul. Grodzka

ul. Wodna

ul. Mostowa

Rybi Plac

ul. Katedralna → ul. Zamkowa

ul. Karmelicka

ul. Wybrzeże Marszałka Józefa Piłsudskiego

Osie uzupełniające:

ul. Wałowa

4. Podsumowanie

Analiza widokowa pokazuje nam, że dla dobra publicznego, historyczna przestrzeń Przemysła powinna być syntetycznie traktowana jako kompozycja logicznie uformowanych zespołów zabudowy i wnętrz urbanistycznych, które stanowią przestrzeń wspólną. Charakter

kompozycji widokowych Przemysła wynika nie tyle z indywidualnych cech poszczególnych obiektów, ile z ich wzajemnych relacji. Symbolem tych relacji jest panorama Przemysła, z charakterystyczną sylwetą historycznego układu urbanistycznego i ekspozycją jego istotnych dominant.

Park Kulturowy jako prawna forma opieki nad dziedzictwem kulturowym jest gwarantem ochrony krajobrazu kulturowego, jakim są zabytkowe układy urbanistyczne. Istotą tej ochrony jest nie tylko samo zachowanie widoków, ale również ich wyeksponowanie i uczytelnienie. Poprawa ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni miejskiej możliwa jest poprzez odpowiednie podkreślenie elementów ekspozycji. Największe zagrożenia mogące doprowadzić do zniekształcenia urbanistycznej i architektonicznej ekspozycji widokowej oraz panoramy miasta, związane są z powstawaniem nowych budynków. Ochronie przed lokalizowaniem nowych obiektów powinny podlegać przedpola widokowe, decydujące o wyeksponowaniu lub zakłóceniu sylwety i panoramy krajobrazu kulturowego. W obliczu istniejących zagrożeń konieczna jest ochrona widokowa Starego Miasta w Przemysłu, z zachowaniem typowego układu, struktury i zwartej zabudowy placów miejskich.

Dzięki analizie widokowej zrozumieć można proces ukazujący, że wnętrza urbanistyczne krystalizują układ przestrzenny zabudowy, zwiększają czytelność powiązań kompozycyjnych i ułatwiają orientację. Dominanty, punkty oraz ciągi widokowe są niezwykle istotnymi elementami struktury przestrzennej miasta. Problematyka widoków „z” i „na” Stare Miasto w Przemysłu jest najistotniejsza dla jego percepcji, a tym samym najbardziej istotna dla współczesnego i przyszłego oddziaływania miasta, jako ważnego ośrodka turystyki kulturalnej w południowej Polsce. Ponieważ widoki nie są praktycznie chronione prawem, są więc elementami krajobrazu najłatwiej zacieranymi i zniekształcanymi. Dlatego też ważne jest ich ujęcie w Planie Ochrony Parku Kulturowego jako źródle prawa lokalnego. Fundamentalnym elementem analizy widokowej przemyskiego zespołu staromiejskiego jest ocena jego struktury krajobrazowej oraz wskazanie i określenie zasadniczych i najważniejszych elementów ekspozycji. Celem analizy jest określenie odpowiednich wytycznych, służących zachowaniu wartości ekspozycji historycznego układu, panoram oraz linii sylwetowych zabudowy zamykającej się w strefie ochrony konserwatorskiej. Z tej racji sformułowane zostały zasady ochrony wartości widokowych części staromiejskiej, ograniczenia w kształtowaniu nowej zabudowy oraz kierunki poprawy ekspozycji. Spośród wszystkich czynników widokowych wyłoniono element wiodący, który przewidziany został jako punkt monitoringu przemian widoków.

Istnieje możliwość zwiększania wartości kulturowej i materialnej oraz roli społecznej historycznych wnętrz widokowych miasta poprzez podnoszenie ich walorów kompozycyjnych,

artystycznych. Place i ulice powinny odpowiadać na potrzebę piękna, poza spełnianiem funkcji jednoznacznie użytkowych. Wpływ form urbanistycznych i architektonicznych na ludzkie samopoczucie i jakość życia bywa często nieświadomiony lub niedoceniony. Tymczasem widok przestrzeni miejskiej wpływa nie tylko na kondycję poszczególnych osób, ale także na stopień integracji lokalnych społeczności oraz rozwój gospodarczy w sferach usług, handlu i rekreacji. W sprzyjających warunkach życie miasta jako wspólnoty otwiera się na wartości krajobrazu urbanistycznego i czerpie z jego bogactwa. Formy zabudowy tworzące widoki wewnątrz miejskich są zwykle rozpatrywane w oderwaniu od wartości otoczenia, kontekstu przestrzennego i kulturowego. Uświadomienie roli przestrzeni publicznych oraz ścisłych powiązań kompozycyjnych między poszczególnymi obiektami budującymi wizerunek i widok wewnątrz urbanistycznych jako całości, powinno sprzyjać docenianiu wartości wizualnych architektury bez względu na charakter poszczególnych inwestycji.

Fot 4. Punkt Kluczowy 1. Widok na Rynek, w tle widoczna wieża archikatedry rzymskokatolickiej (widok od strony ul. Kazimierza Wielkiego). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 5. Punkt Kluczowy 2. Widok na Rynek, w tle kościół p.w. św. Marii Magdaleny OO. Franciszkanów oraz wieże archikatedry grekokatolickiej p.w. św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Kościuszki). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 6. Punkt Kluczowy 3. Widok na archikatedrę rzymskokatolicką p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela (widok od strony archikatedry grekokatolickiej). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 7.

*Punkt Kluczowy 4. Widok na wieżę zegarową (widok od strony ul. Śnigurskiego).
Fot. Łukasz Stachurski*

Fot. 8. Punkt Kluczowy 5. Widok na siedzibę Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej (widok od strony ul. Ratuszowej). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 9. Punkt Kluczowy 6. Widok na Plac Legionów, w tle budynek Dworca Kolejowego (widok od strony ul. Mickiewicza). Fot. Łukasz Stachurski

*Fot. 10. Punkt Kluczowy 7. Widok na Zamek Kazimierzowski (widok od strony ul. Zamkowej).
Fot. Łukasz Stachurski*

*Fot. 11. Punkt Kluczowy 8. Widok na Rynek, w tle widoczna wieża archikatedry rzymskokatolickiej
(widok od strony ul. Mostowej). Fot. Łukasz Stachurski*

Fot. 12. Punkt Kluczowy 9. Widok na Plac Dominikański. Fot. Łukasz Stachurski

*Fot. 13. Punkt Kluczowy 10. Widok na Rynek, w tle Urząd Miasta (widok od strony ul. Fredry).
Fot. Łukasz Stachurski*

Fot. 14. Punkt Kluczowy II. Widok na Stare Miasto, w tle dominująca wieża katedralna, baszta zamkowa (widok od strony Kamiennego Mostu). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 15. Punkt Charakterystyczny I. Widok na kościół p.w. św. Antoniego Padewskiego OO. Franciszkanów Reformatów (widok od strony ul. Jagiellońskiej). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 16. Punkt Charakterystyczny 2. Widok na kościół p.w. św. Teresy OO. Karmelitów Bosych (widok od strony ul. Czackiego). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 17. Punkt Charakterystyczny 3. Widok na ul. Serbańską, w tle wieże archikatedry grekokatolickiej i kościoła OO. Franciszkanów (widok z Placu Rybiego). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 18. Punkt Charakterystyczny 4. Widok na archikatedrę grekokatolicką (widok z południowo-wschodniego narożnika Rynku). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 19. Punkt Charakterystyczny 5. Widok na archikatedrę rzymskokatolicką p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Zamkowej). Fot. Łukasz Stachurski

*Fot. 20. Punkt Charakterystyczny 6. Widok na kościół p.w. św. Marii Magdaleny OO Franciszkanów, w tle wieża archikatedry rzymskokatolickiej (widok od strony ul. Franciszkańskiej).
Fot. Łukasz Stachurski*

*Fot. 21. Punkt Charakterystyczny 7. Widok na Wieżę Zegarową (widok od strony ul. Władycze).
Fot. Łukasz Stachurski*

Fot. 22. Punkt Charakterystyczny 8. Widok na założenie klasztoru OO. Jezuitów, obecnie archikatedrę grekokatolicką p.w. św. Jana Chrzciciela, w tle wieże archikatedry rzymskokatolickiej i OO. Franciszkanów (widok od strony kościoła OO. Karmelitów Bosych). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 23. Punkt Charakterystyczny 9. Widok na wnętrze ul. Komisji Edukacji Narodowej. Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 24. Punkt Charakterystyczny 10. Widok na Dworzec Kolejowy (widok od strony ul. Sowińskiego). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 25. Punkt Charakterystyczny 11. Widok na kościół i klasztor SS. Karmelitanek Bosych (widok od strony ul. Tatarskiej). Fot. Łukasz Stachurski

Fot. 26.

*Punkt Uzupełniający 1. Widok na archikatedrę rzymskokatolicką p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela i wieżę archikatedralną (widok od strony Muzeum Archidiecezjalnego).
Fot. Łukasz Stachurski*

Fot. 27.

*Punkt uzupełniający 2. Widok na wieżę archikatedry rzymskokatolickiej p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Fredry).
Fot. Łukasz Stachurski*

Fot. 28. Punkt uzupełniający 4. Widok na archikatedrę grekokatolicką p.w. św. Jana Chrzciciela (widok od strony ul. Asnyka). Fot. Łukasz Stachurski

*Fot. 29. Punkt uzupełniający 5. Widok na archikatedrę rzymskokatolicką p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela i wieżę archikatedralną (widok od strony ul. Kapitulnej).
Fot. Łukasz Stachurski*

I.3. Określenie wartości (waloryzacja) krajobrazu Starego Miasta w Przemyślu

1. Metoda opracowania

Waloryzacja obszaru Starego Miasta w Przemyślu opracowana została na bazie metody oceny krajobrazu, zarówno wnętrz architektoniczno-krajobrazowych, jak i zespołów tych wnętrz, autorstwa prof. Bogdanowskiego. Waloryzacja, czyli szacowanie wartości, to weryfikacja stanu zachowania cennych kulturowo obiektów i obszarów znajdujących się na badanym obszarze, mająca na celu ustalenie wartości zabytków w skalach lokalnych i ponadlokalnych, na podstawie ustalonych przez autorów Planu Ochrony Parku Kulturowego parametrów pozwalających na zastosowanie ocen i ujednoliconych zapisów. Ocena pod względem wartości historycznych i współczesnych oraz walorów estetyczno-widokowych tworzy istotny element opracowania waloryzacji krajobrazowej Starego Miasta w Przemyślu. Waloryzacja to działanie analityczne, oparte o zdefiniowaną hierarchię danych, uzyskanych w ramach określenia zasobu. Poprzez wartościowanie zabytków jednego typu wg ustalonych kryteriów, przeprowadza się oceny wartości zabytkowej. Dokonując wartościowania całego zbioru zabytków, jakim jest zespół staromiejski, została zastosowana metoda, która pozwoliła oddzielić obszary lub zespoły obiektów posiadające różne wartości. W Planie za pomocą metody waloryzacji zintegrowanej wyróżniono 3 typy obszarów o zróżnicowanych walorach i randze dziedzictwa kulturowego: od unikalnych, przez cenne, do przeciętnych, ponadto określono dla nich zasadnicze cele ochrony wartości kulturowych krajobrazu. To wyodrębnienie uzyskano dzięki ocenie wartości historycznych, obejmujących stan zachowania, czytelność i autentyczność oraz ocenie wartości współczesnych, zawierających takie elementy, jak atrakcyjność, dostępność oraz potencjał. Na tej podstawie dla obszaru Starego Miasta w Przemyślu wyłoniono z dużego zbioru obiektów chronionych różne grupy, dla których na podstawie precyzyjnych kryteriów przewidziano określone formy polityki konserwatorskiej. Pierwszą grupę stanowią obszary o wartości unikalnej, bezwzględnie chronionej, o polityce konserwatorskiej opartej na zakazie jakiegokolwiek ingerencji. Drugą grupę obejmują obszary o wartości cennej, z niezbędną ochroną, z działaniami konserwatorskimi dopuszczającymi możliwość ingerencji lub przekształceń. Trzecią grupę tworzą obszary o wartości przeciętnej, utraconej lub niskiej, ze strategią konserwatorską umożliwiającą jej odtworzenie lub rekonstrukcję.

Precyzyjna identyfikacja wartości oraz ich hierarchizacja w drodze waloryzacji umożliwiają racjonalne tworzenie zaleceń i wytycznych w strategicznej części opracowania. Ten tryb działań jest niezbędny nie tylko dla poprawnego zarządzania zespołem zabytkowym, ale także dla formowania

bieżącej strategii konserwatorskiej i podejmowanych działań praktycznych. Należy podkreślić, że ze względu na liczbę zabytków i ich różnorodność, bez waloryzacji tego typu, zarządzanie całym zasobem zabytkowym jest bardzo skomplikowane i niezwykle trudne.

Celem niniejszej waloryzacji jest wyłonienie na terenie zespołu staromiejskiego Przemysła obszarów szczególnie cennych krajobrazowo, ocena ich walorów estetyczno-widokowych oraz wskazanie niezbędnych lub dopuszczalnych działań ochronnych i udostępniających. Waloryzacja zapewnia właściwą ochronę zabytków i wyznacza właściwe ramy dopuszczalnej ingerencji w oryginalną substancję w trakcie wszelkich prac konserwatorskich, restauratorskich czy remontowych, a w szczególności związanych z przystosowaniem zabytku do nowej funkcji. Przeprowadzona ocena stanowi podstawę dla wskazań ochrony i przekształceń krajobrazu. Zachowanie różnorodności kulturowej w krajobrazie (aspekt poznawczy) oraz wykorzystanie jego malowniczości (aspekt estetyczny) powinny być postulatem ochrony krajobrazowej w planowaniu przestrzennym, celem zaleceń konserwatorskich oraz przesłanką do głównych założeń rodzącego się Parku Kulturowego. Warto zaznaczyć, iż czynnik atrakcyjności krajobrazu odnosi się nie tylko do aspektów estetycznych czy widokowych, ale także do aspektów ekonomicznych.

2. Identyfikacja wartości krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu

Ocenę walorów i wartości dokonano na podstawie analiz widokowych oraz audytu krajobrazowego, a jej istotą jest wskazanie w zbiorze jednostek zasobów historycznych i współczesnych, czyli określenie ich rzeczywistych i aktualnych wartości.

a) wartości historyczne

Na wartości historyczne składają się następujące elementy:

1. rodzaj wartości (w skali opisowej: HIST 1, HIST 2, HIST 3, HIST 4)
2. stan zachowania tj. fizyczny stan obiektu w określonym czasie (w skali opisowej: bardzo dobry, dobry, zaniedbany, zdekompletowany, stan nadingerencji, zdewastowany)
3. czytelność układu (w skali opisowej: bardzo czytelny, czytelny, czytelny z przekształceniami, czytelny śladowo, nieczytelny)
4. jedność układu (w skali opisowej: jednorodny, jednorodny z ingerencjami, nawarstwiony)

b) wartości współczesne

Wartości współczesne obejmują następujące elementy:

1. rodzaj wartości (w skali opisowej: WSP 1, WSP 2, WSP 3, WSP 4)

2. wartości funkcjonalne (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne)
3. wartości formalne (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)
4. wartości widokowe (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)
5. wartości przyrodnicze (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)
6. chłonność krajobrazowa (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)

c) model współczesny

Dla zespołów i modeli krajobrazu Starego Miasta w Przemyślu określono też kierunki ich aktualnie trwających przemian. Jest to także model procesu, syntetyczna diagnoza tego, co dzieje się z danym zespołem wewnątrz staromiejskich – na dalszych oczach. Określono 4 typy modelu współczesnego:

MODEL KONTYNUACYJNY – oznacza całokształt zjawisk, wskazujących na twórczą kontynuację funkcji historycznych, dbałość o formę i strukturę wszystkich elementów składowych wnętrza.

MODEL ZACHOWUJĄCY – oznacza zjawiska, które w sposób nieingerencyjny i optymistyczny kształtują ogólnie zachowanie formy i substancje zaistniałe w krajobrazie. Kreacja ta wiąże się zazwyczaj z odstępieniem od funkcji historycznych i z ograniczoną dbałością o stan krajobrazu.

MODEL METAMORFICZNY – oznacza zjawiska, które kształtują krajobraz w sposób szybki i gwałtowny, co wiąże się z adaptacjami i przekształceniami.

MODEL DEGRADACYJNY – oznacza zjawiska, które negatywnie wpływają na kształtowanie krajobrazu.

Oznaczenia i przyporządkowanie elementów wartościowania krajobrazu poszczególnym zespołom i modelom ilustruje Plansza nr 2 Waloryzacja i Wytyczne, ukazująca rozmieszczenie gradacji wartości historycznych, współczesnych i wynikających z nich modeli omówionych powyżej.

I.4. Określenie wytycznych kształtowania krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu

1. Metoda opracowania

W oparciu o waloryzację, określono wytyczne kierunkowe kształtowania krajobrazu dla poszczególnych zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych, wyszczególniając je dla poszczególnych typów wewnątrz (np. podwórek, dziedzińców, ulic, ogrodów), występujących w danym zespole. Wytyczne podsumowano następnie dla struktur wyższego rzędu, czyli modeli krajobrazowych.

Wytyczne dla poszczególnych zespołów wewnątrz i modeli krajobrazowych porównano następnie ze szczegółowymi zapisami planu miejscowego i przypisano poszczególne, określone przez plan działania – do określonych, jednostkowych fragmentów miasta.

2. Wytyczne dla ZWAK

2.1. Wytyczne ochrony i kształtowania krajobrazu

Dla analogicznego podziału na ZWAK, określone są wytyczne, wynikające wprost z oceny wartości. Wytyczne dla poszczególnych ZWAK powstały jako wartość średnio-ważona wytycznych dla poszczególnych części składowych każdego zespołu. Wykorzystano tutaj podział na 15 typów wewnątrz, scalając je, zgodnie z pokrewieństwami w 5 grup typologicznych. Dla każdej z nich określono wytyczne działań ochronnych i konserwatorskich.

a) wytyczne konserwatorskie:

1) konserwacja – obejmuje działania zmierzające do zachowania i utrzymania stanu obecnego zabytkowych obiektów, obszarów lub ich zespołów (mogą to być działania stricte konserwatorskie, dotyczące samej substancji obiektu lub działań w skali obszaru, obejmujące prace konserwatorskie, techniczno - inżynierskie lub pielęgnacyjne);

2) integracja - obejmuje działania zmierzające do przywrócenie historycznej postaci danego obiektu lub obszaru, łączenia substancji starej i nowej, scalania układów rozerwanych i zatartych, stosowana na terenach o naruszonych w pewnych zakresach ich walorach (obejmować mogą one zarówno kompleksowy zakres prac konserwatorskich, jak i działania inwestycyjne związane np. z likwidacją obiektów dysharmonijnych);

3) rekonstrukcja – obejmuje działania zmierzające do odtwarzania nieistniejących elementów i zespołów wg danych historycznych, właściwa dla obiektów i obszarów, charakteryzujących się potencjalnie znacznymi walorami, które uległy częściowej lub znacznej dewastacji (obejmować mogą one przywrócenie tych walorów, możliwych w drodze działań inwestycyjnych w skali obiektu lub obszaru, zgodnie z przekazami historycznymi oraz dokumentacją i praktyką konserwatorską);

4) rekompozycja - obejmuje działania zmierzające do tworzenia nowych wartości z wykorzystaniem lub zaznaczeniem relikwów dawnych układów, właściwa dla obszaru, w którym zachodzi potrzeba stworzenia właściwego sąsiedztwa dla terenów szczególnie cennych (obejmować mogą one także zakres działania przyczyniające się do znaczącego podniesienia walorów danego terenu);

5) kreacja - obejmuje działania zmierzające do tworzenia nowych wartości z wykorzystaniem inspiracji dawnymi formami i układami w obrębie terenów współczesnego zainwestowania, powiązana z zachowaniem tradycyjnych form, elementów i układów lub nawiązywania do nich w przypadku tworzenia nowych zespołów i obiektów zagospodarowywania (zazwyczaj działania te odnoszą się do obszarów towarzyszącym zespołom o wysokich walorach kulturowych).

3. Wytyczne dla Modeli

Podobnie jak w poprzednich etapach studium, opracowano też wytyczne dla całych modeli, jako struktur większych niż zespoły wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych. Są to wytyczne o charakterze ideowym i strategicznym. Pierwszym z jest model procesu ochrony.

3.1. Model procesu ochrony:

A0 – ścisłej, ochrony konserwatorskiej, zachowawczej

A – ścisłej ochrony konserwatorskiej,

B – ochrony częściowej,

E – ochrony elementów lub/i ekspozycji,

K – ochrony podstawowych cech krajobrazowych.

3.2. Model procesu użytkowania:

- a) kontemplacja – to spełnienie warunków, pozwalających na najpełniejsze wykorzystanie tożsamości miejsca („genius loci”); przewaga funkcji usługowych (prymat wartości zastanej),
- b) kontemplacja ekstensywna – to użytkowanie z najwyższą dbałością o zastaną wartość miejsca, uwarunkowane np. funkcjami kultowymi, komemoratywnymi; często z ograniczoną dostępnością.
- c) kontemplacja intensywna – to najpełniejsze użytkowanie wartości miejsca jako katalizatora aktywności, osnutej na jego fenomenie, nie wymagające jednak trwałych i nieodwracalnych zmian w jego substancji;
- d) penetracja – to spełnienie warunków dla wprowadzania funkcji komercyjnych, przy zachowaniu możliwości odwołania się do tradycji miejsca (równowaga wartości zastanej i dodanej);
- e) partycypacja – prymat nowych, funkcji komercyjnych o znacznej intensywności.

3.3. Model procesu kształtowania tożsamości krajobrazu:

Ostatni z wytycznych, będący prognozą oczekiwanych i pożądaných procesów przemian w obrębie całych modeli krajobrazu Starego Miasta. Na planie oznaczone są piktogramami i zwielokrotnieniem linii obwiedniowej zasięgu modeli krajobrazu Starego Miasta

SUBLIMACYJNY – podkreślanie, wydobywanie, doskonalenie, uwznioślanie, zastanych wartości;

ADDYCYJNY – doskonalenie formy, funkcji, a co za tym idzie – tożsamości miejsca, poprzez dodawanie, niewielkich uzupełnień współczesnych;

INTEGRACYJNY – łączenie dawnej i nowej formy, funkcji, a co za tym idzie – tożsamości miejsca, na zasadach równowagi;

APLIKACYJNY – poszukiwanie nowej tożsamości poprzez wprowadzanie nowych funkcji, form, znaczeń – w nawiązaniu do tła historycznego.

II Projekt Planu

II.1. Objaśnienia terminologii i pojęć, użytych w planie ochrony

MODEL RETROSPEKTYWNY

(MODEL STANU I KONSEKWENCJI PRZEMIAN)

Montumentalny występuje wtedy, gdy krajobraz w obrębie danego modelu ukształtowany został jako wielki, pod względem skali, formy, treści i znaczenia, najbardziej wyrazisty.

Intelektualny występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został jako ważny pod względem treści i znaczenia (szczególnie ważnych z naukowego punktu widzenia), lecz mniej wyrazisty.

Emocjonalny występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został przede wszystkim jako nośnik treści, oddziałujący dziś głównie na emocje, często mniej istotny z naukowego punktu widzenia.

Rodzaj Intencjonalny występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został jako istotny nośnik treści i znaczenia, lecz na tyle mało czytelny, iż wymaga chęci, wysiłku, a więc intencji jego odkrycia lub wskazania.

WYZNACZNIK MODELU RETROSPEKTYWNEGO

R1 - ODPORNY NA PRZEMIANY

R2 - ŚREDNIO ODPORNY NA PRZEMIANY

R3 - MAŁO ODPORNY NA PRZEMIANY

R4 - NIEODPORNY NA PRZEMIANY

MODEL PROCESU OCHRONY

AO - Ochrona ścisła, konserwatorska zachowawcza

A – Ścisła ochrona konserwatorska

B – Ochrona częściowa

E - Ochrona ekspozycji

K – Ochrona krajobrazowa

MODEL PROCESU UŻYTKOWANIA

a) kontemplacja – to spełnienie warunków, pozwalających na najpełniejsze wykorzystanie tożsamości miejsca („genius loci”); przewaga funkcji usługowych (prymat wartości zastanej),

b) kontemplacja ekstensywna – to użytkowanie z najwyższą dbałością o zastaną wartość miejsca, uwarunkowane np. funkcjami kultowymi, komemoratywnymi; często z ograniczoną dostępnością.

- c) kontemplacja intensywna – to najpełniejsze użytkowanie wartości miejsca jako katalizatora aktywności, osnutej na jego fenomenie, nie wymagające jednak trwałych i nieodwracalnych zmian w jego substancji;
- d) penetracja – to spełnienie warunków dla wprowadzania funkcji komercyjnych, przy zachowaniu możliwości odwołania się do tradycji miejsca (równowaga wartości zastanej i dodanej);
- e) partycypacja – prymat nowych, funkcji komercyjnych o znacznej intensywności.

OPTYMALIZACJA PROCESU KSZTAŁTOWANIA WIDOKU MODELOWEGO

Utrzymanie

Odsłanianie

Kadrowanie

Porządkowanie planów

Budowa kulis

Budowa ram widokowych

Budowa bram widokowych

Mianowanie

MODEL PROCESU KSZTAŁTOWANIA TOŻSAMOŚCI KRAJOBRAZU

SUBLIMACYJNY – podkreślanie, wydobywanie, doskonalenie, uwznioślanie, zastanych wartości;

ADDYCYJNY – doskonalenie formy, funkcji, a co za tym idzie – tożsamości miejsca, poprzez dodawanie, niewielkich uzupełnień współczesnych;

INTEGRACYJNY – łączenie dawnej i nowej formy, funkcji, a co za tym idzie – tożsamości miejsca, na zasadach równowagi;

APLIKACYJNY – poszukiwanie nowej tożsamości poprzez wprowadzanie nowych funkcji, form, znaczeń – w nawiązaniu do tła historycznego.

WYTYCZNE KONSERWATORSKIE W ZAKRESIE ZWAK

a) wytyczne konserwatorskie:

1) konserwacja – obejmuje działania zmierzające do zachowania i utrzymania stanu obecnego zabytkowych obiektów, obszarów lub ich zespołów (mogą to być działania stricte konserwatorskie, dotyczące samej substancji obiektu lub działań w skali obszaru, obejmujące prace konserwatorskie, techniczno - inżynierskie lub pielęgnacyjne);

2) integracja - obejmuje działania zmierzające do przywrócenie historycznej postaci danego obiektu lub obszaru, łączenia substancji starej i nowej, scalania układów rozerwanych i zatartych, stosowana na terenach o naruszonych w pewnych zakresach ich walorach (obejmować mogą one zarówno kompleksowy zakres prac konserwatorskich, jak i działania inwestycyjne związane np. z likwidacją obiektów dysharmonijnych);

3) rekonstrukcja – obejmuje działania zmierzające do odtwarzania nieistniejących elementów i zespołów wg danych historycznych, właściwa dla obiektów i obszarów, charakteryzujących się potencjalnie znacznymi walorami, które uległy częściowej lub znacznej dewastacji (obejmować mogą one przywrócenie tych walorów, możliwych w drodze działań inwestycyjnych w skali obiektu lub obszaru, zgodnie z przekazami historycznymi oraz dokumentacją i praktyką konserwatorską);

4) rekompozycja - obejmuje działania zmierzające do tworzenia nowych wartości z wykorzystaniem lub zaznaczeniem relikwów dawnych układów, właściwa dla obszaru, w którym zachodzi potrzeba stworzenia właściwego sąsiedztwa dla terenów szczególnie cennych (obejmować mogą one także zakres działania przyczyniające się do znaczącego podniesienia walorów danego terenu);

5) kreacja - obejmuje działania zmierzające do tworzenia nowych wartości z wykorzystaniem inspiracji dawnymi formami i układami w obrębie terenów współczesnego zainwestowania, powiązana z zachowaniem tradycyjnych form, elementów i układów lub nawiązywania do nich w przypadku tworzenia nowych zespołów i obiektów zagospodarowywania (zazwyczaj działania te odnoszą się do obszarów towarzyszącym zespołom o wysokich walorach kulturowych).

II.2. Działania w ramach planu

ZWAK 1.1. RYNEK

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 1.1 RYNEK																	
TYPY KRAJ OBRAZU	DZIAŁANIA																
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIENIE	UCZYTELNIENIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA	IDENTYFIKACJA (MIANOWANI E).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ - LOKALNEJ	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE POZYCYJNEJ OKOŁO WIDOKOWEJ CZYNNIEJ - PONADLOKALNEJ	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ WIDOKOWEJ - PONADLOKALNEJ	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ WIDOKOWEJ - PONADLOKALNEJ	
Typ 1 Ulica Przedlokacyjna		X			X					X							
Typ 12 Plac miejski przedlokacyjny wraz z zabudową	X				X	X				X			X	X	X	X	

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekin, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² ,

			przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- remont nawierzchni Rynku z zachowaniem istniejącej kostki porfirowej i granitowej;
- zachowanie istniejącej zieleni wysokiej od strony ul. Ratuszowej i ul. T. Kościuszki w sąsiedztwie placu z ponikiem Jana III Sobieskiego;
- ochrona wglądów widokowych na płytę rynku z ulic przyrynkowych;
- ochrona osi widokowej z Rynku w stronę pl. Dominikańskiego i ul. Kościuszki, a także oś widokowa z Rynku w stronę Kazimierza Wielkiego i ul. Grodzkiej;
- bezwzględny zakaz sytuowania obiektów kubaturowych na płycie rynku;
- dopuszcza się sytuowanie na płycie rynku elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- wskazana korekta zieleni;
- zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu poprzez prowadzenie działań konserwatorskich i restauratorskich.

4.2. Ochrona funkcjonalna i kompozycyjna placów, układu zieleni z dopuszczeniem rewaloryzacji terenów zielonych.

4.3. Zakaz lokalizacji parkingów.

4.4. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.5. Nakaz ochrony wyznaczonych na Rynku osi i ciągów widokowych umożliwiających bliskie i dalekie widoki poprzez zakaz umieszczania elementów i obiektów zasłaniających te widoki.

4.6. Ochrona krajobrazu kulturowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernej rozbudowie działalności handlowej zakłócającej możliwość ekspozycji przestrzeni publicznej lub sprzecznej z tradycją kulturową przestrzeni Rynku przemyskiego oraz związanej z nią estetyką

- zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających;
- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni;
- przywracanie, harmonizowanie i kontynuacja układu publicznych terenów zieleni;
- likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

ZWAK 1.2. PL. DOMINIKAŃSKI

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 1.2 PL. DOMINIKAŃSKI																
TYPY KRAJ OBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA CHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNI - LOKALNEJ	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNI - LOKALNEJ	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNI - LOKALNEJ	
Typ 1 Ulica Przedlokacyjna		X								X			X	X	X	X
Typ 9 Działka, ogród rezydencji		X				X							X	X		
Typ 12 Plac miejski przedlokacyjny wraz z zabudową	X					X				X			X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętr architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczone na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło,	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²

			c) na siedziskach - maksymalnie 1	
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- remont nawierzchni placu z zachowaniem istniejącej kostki porfirowej i granitowej;
- ochrona wglądów widokowych na plac z Rynku i ulic przyrynkowych;
- ochrona osi widokowej z placu w stronę Rynku, ul. Kościuszki, a także osi widokowej z Rynku w stronę ul. Kazimierza Wielkiego;
- bezwzględny zakaz sytuowania obiektów kubaturowych na placu;
- dopuszcza się sytuowanie na placu elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- wskazana korekta zieleni;
- zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu poprzez prowadzenie działań konserwatorskich i restauratorskich

4.2. Ochrona funkcjonalna i kompozycyjna placów, układu zieleni z dopuszczeniem rewaloryzacji terenów zielonych

4.3. Zakaz lokalizacji parkingów

4.4. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

4.5. Nakaz ochrony wyznaczonych na placu osi i ciągów widokowych umożliwiających bliskie i dalekie widoki poprzez zakaz umieszczania elementów i obiektów zasłaniających te widoki

4.6. Ochrona krajobrazu kulturowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernej rozbudowie działalności handlowej zakłócającej możliwość ekspozycji przestrzeni publicznej lub sprzecznej z tradycją kulturową przestrzeni placu oraz związanej z nim estetyką

- zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających;
- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni;
- przywracanie, harmonizowanie i kontynuacja układu publicznych terenów zieleni;
- likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

ZWAK 1.3. GRODZKA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 1.3 GRODZKA																
TYPY KRAJ OBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOŃWA WCZAS	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE WANI EKSPERYCJI WIDOKOWEJ CZYNNY - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE POZYCJI WIDOKOWEJ - PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - PONADLOKALNEJ
Typ 1 Ulica Przedlokacyjna													X	X		
Typ 5 Ulica miejska XIX/X X wieku w obrębie murów miejskich		X	X		X						X	X	X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla

			przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- remont nawierzchni ulicy z zachowaniem istniejącej kostki porfirowej i granitowej;
- ochrona wglądów widokowych na Rynek, Plac Dominikański i ulice przyrynkowe;
- ochrona osi widokowej w stronę Rynku, Placu Dominikańskiego, ul. Kościuszki a także osi widokowej z ul. Grodzkiej w stronę ul. Franciszkańskiej;
- bezwzględny zakaz sytuowania obiektów kubaturowych na ulicy;
- dopuszcza się sytuowanie na placu elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- wskazana korekta zieleni;
- zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu poprzez prowadzenie działań konserwatorskich i restauratorskich

4.2. Ochrona funkcjonalna i kompozycyjna placów, układu zieleni z dopuszczeniem rewaloryzacji terenów zielonych

4.3. Zakaz lokalizacji parkingów

4.4. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

4.5. Nakaz ochrony wyznaczonych w strefie osi i ciągów widokowych umożliwiających bliskie i dalekie widoki poprzez zakaz umieszczania elementów i obiektów zasłaniających te widoki

4.6. Ochrona krajobrazu kulturowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernej rozbudowie działalności handlowej zakłócającej możliwość ekspozycji przestrzeni publicznej lub sprzecznej z tradycją kulturową przestrzeni placu oraz związanej z nim estetyką

- zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających;

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni;

- przywracanie, harmonizowanie i kontynuacja układu publicznych terenów zieleni;

- likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

ZWAK 2.1. KAZIMIERZA WIELKIEGO

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 2.1 KAZIMIERZA WIELKIEGO																
TYPY KRAJÓBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA)	UZUPEŁNIENIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIENIE)	ASYMLACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ WIDOKOWEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ WIDOKOWEJ - PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ WIDOKOWEJ - BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ WIDOKOWEJ - PONADLOKALNEJ
Typ 2 Ulica lokacyjna o genezie owalnicowego układu			X							X	X		X	X	X	X
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X				X					X	X	X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach –	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części przęsła,	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla

		metal lub drewno	maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 2 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych z ul. Kazimierza Wielkiego na ul. Ratuszową;
- ochrona osi widokowej w stronę Rynku oraz Placu na Bramie;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- przy ul. Kazimierza Wielkiego zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy uporządkować przestrzeń w obrębie placu w kwartale zabudowy przy ul. Mostowej w północnej części kwartału pomiędzy ul. Mostową, Ratuszową, Wodną i Rynek (obecnie parking) oraz placu w kwartale zabudowy przy ul. Ratuszowej w północnej części kwartału pomiędzy ul. Kazimierza Wielkiego, Ratuszową, Serbańską który jest mocno zaniedbany i ma negatywny wpływ na przestrzeń staromiejską;
- do przebudowy nawierzchnia przy ul. Ratuszowej;
- przy ul. Kazimierza Wielkiego do zaaranżowania deptak z ławkami, zielenią w pojemnikach, oświetleniem i innymi elementami małej architektury;
- należy zakazać umieszczania śmietników, pojemników i kontenerów na zewnątrz budynku, bezpośrednio przy traktach pieszych za wyjątkiem miejskich koszy na śmieci umieszczonych przy ciągach pieszych;

- należy zabronić składowania odpadów poza pojemnikami służącymi do czasowego gromadzenia bieżących odpadów komunalnych i powstających z prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem segregacji odpadów w miejscu ich powstawania, zgodnie z przepisami odrębnymi i przepisami prawa miejscowego obowiązującymi w Gminie Miejskiej Przemysł;
- zaleca się stworzenie sieci podziemnych zbiorników na odpady.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Ochrona historycznej zawartości zewnętrznej i wewnętrznej linii zabudowy, gabarytów i form zespołów i obiektów architektonicznych.

4.2. Zakaz lokalizacji parkingów.

4.3. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.4. Ochrona krajobrazu kulturowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernej rozbudowie działalności handlowej i usługowej, ingerującej w formę architektoniczną obiektów zabytkowych bądź zakłócającej ich ekspozycję, jak również ingerującej lub zakłócającej możliwość ekspozycji przestrzeni publicznej lub sprzecznnej z tradycją kulturową założenia.

4.5. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.6. Dla obiektów typu kiosk ustala się nakaz stosowania form architektonicznych nawiązujących do tradycji lokalnych harmonizujących z zabudową.

ZWAK 2.2. RATUSZOWA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Penetracja**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 2.2 RATUSZOWA																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X	X			X			X		X	X	X	X	X	X
Typ 8 Podwórze / ogród śródblokowy na działce lokacyjnej			X	X	X					X			X	X		
Typ 15 Przestrzenie miejskie powyburzeniowe			X	X	X				X		X	X				

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczone na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 2 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na ul. Kazimierza Wielkiego;
- ochrona ciągów widokowych w stronę Rynku oraz Placu na Bramie;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- na przebiegu ciągów widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy uporządkować przestrzeń w obrębie placu w kwartale zabudowy przy ul. Mostowej w północnej części kwartału pomiędzy ul. Mostową, Ratuszową, Wodną i Rynek (obecnie parking);
- należy uporządkować przestrzeń w obrębie placu w kwartale zabudowy przy ul. Ratuszowej w północnej części kwartału pomiędzy ul. Kazimierza Wielkiego, Ratuszową, Serbańską, który jest mocno zaniedbany i ma negatywny wpływ na przestrzeń staromiejską;
- przebudowa nawierzchni przy ul. Ratuszowej;
- należy zakazać umieszczania śmietników, pojemników i kontenerów na zewnątrz budynku, bezpośrednio przy traktach pieszych za wyjątkiem miejskich koszy na śmieci umieszczonych przy ciągach pieszych;

- należy zabronić składowania odpadów poza pojemnikami służącymi do czasowego gromadzenia bieżących odpadów komunalnych i powstających z prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem segregacji odpadów w miejscu ich powstawania, zgodnie z przepisami odrębnymi i przepisami prawa miejscowego obowiązującymi w Gminie Miejskiej Przemyśl;
- zaleca się stworzenie sieci podziemnych zbiorników na odpady.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających;

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni;

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

ZWAK 3.1. FRANCISZKAŃSKA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 3.1 FRANCISZKAŃSKA																
TYPY KRAJ OBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA	IDENTYFIKACJA (MIANOWANA)	ASYMILAcja	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE
Typ 2 Ulica lokacyjna o genezie owalnicowego układu		X				X					X		X	X	X	X
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X				X		X					X	X	X	X
Typ 11 Plac przykościelny	X												X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okienne lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekin, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do

			przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 2 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych z ul. Franciszkańskiej na ul. Kazimierza Wielkiego;
- ochrona osi widokowej w stronę Rynku oraz Placu na Bramie;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy zachować istniejącą zielenią wysoką od strony Placu Niepodległości;
- przy ul. Franciszkańskiej do zaaranżowania deptak z ławkami, zielenią w pojemnikach, oświetleniem i innymi elementami małej architektury;
- należy zakazać umieszczania śmietników, pojemników i kontenerów na zewnątrz budynku, bezpośrednio przy traktach pieszych za wyjątkiem miejskich koszy na śmieci umieszczonych przy ciągach pieszych;
- należy zabronić składowania odpadów poza pojemnikami służącymi do czasowego gromadzenia bieżących odpadów komunalnych i powstających z prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem segregacji odpadów w miejscu ich

powstawania, zgodnie z przepisami odrębnymi i przepisami prawa miejscowego obowiązującymi w Gminie Miejskiej Przemyśl;

- zaleca się stworzenie sieci podziemnych zbiorników na odpady.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni .

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.8. Dla obiektów typu kiosk ustala się nakaz stosowania form architektonicznych nawiązujących do tradycji lokalnych harmonizujących z zabudową.

ZWAK 3.2. SERBAŃSKA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 3.2. SERBAŃSKA																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANE
Typ 3 Ulica lokacyjna o genezie szachownicowego układu		X	X		X	X					X		X	X		
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X	X		X	X					X		X	X		

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekiną, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 2 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych z ul. Serbańskiej na ul. Franciszkańską i ul. Kazimierza Wielkiego;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy uporządkować przestrzeń w obrębie placu w kwartale zabudowy przy ul. Serbańskiej w zachodniej części kwartału pomiędzy ul. Serbańską, Kazimierza Wielkiego i Rynek;
- należy zakazać umieszczania śmietników, pojemników i kontenerów na zewnątrz budynku, bezpośrednio przy traktach pieszych za wyjątkiem miejskich koszy na śmieci umieszczonych przy ciągach pieszych;
- należy zabronić składowania odpadów poza pojemnikami służącymi do czasowego gromadzenia bieżących odpadów komunalnych i powstających z prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem segregacji odpadów w miejscu ich

powstawania, zgodnie z przepisami odrębnymi i przepisami prawa miejscowego obowiązującymi w Gminie Miejskiej Przemyśl;

- zaleca się stworzenie sieci podziemnych zbiorników na odpady.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających;

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.8. Dla obiektów typu kiosk ustala się nakaz stosowania form architektonicznych nawiązujących do tradycji lokalnych harmonizujących z zabudową.

ZWAK 4.1. KATEDRA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 4.1 KATEDRA															
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA														
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTIENIE	PORZĄDKOWANIE	REINWENTYLACJA	IDENTYFIKACJA	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE
Typ 1 Ulica Przedlokacyjna		X	X			X						X	X	X	X
Typ 7 Podwórce / ogród śródblokowy na działce przedlokacyjnej i z rozszerzeń lokacji		X		X			X		X			X	X		
Typ 9 Dzielnica, ogród rezydencji		X		X					X			X	X		
Typ 11 Plac przykościelny	X											X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrza architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach -	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²

			maksymalnie 1	
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac Katedralny, ul. Zamkową, ul. Biskupią oraz ul. Kapitulną;
- ochrona osi widokowej w stronę ul. Zamkowej i ul. Katedralnej;
- likwidacja parkingu przy katedrze i wieży katedralnej;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne, zieleń w pojemnikach itp.);
- zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- korekta istniejącej zieleni, kompozycje w pojemnikach.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

- 4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.
- 4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających
- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.
- 4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.
- 4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.
- 4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.
- 4.8. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.
- 4.9. Zakaz lokalizacji parkingów.

ZWAK 4.2. SEMINARIUM

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 4.2 SEMINARIUM																
TYPY KRAJÓBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIENIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNY - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNY - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNY - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNY - LOKALNEJ
Typ 1 Ulica Przedlokacyjna		X			X	X	X					X	X	X		
Typ 9 Działki, ogródki rezydencjonalne		X	X	X							X		X	X		

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² ,

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac Katedralny i ul. Zamkową;
- ochrona osi widokowej w stronę ul. Zamkowej i ul. Katedralnej;
- korekta istniejącej zieleni;
- remont parkingu Wyższego Seminarium Duchownego

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.8. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.9. Zakaz lokalizacji parkingów.

ZWAK 4.3. KMITY/KRÓLOWEJ JADWIGI

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 4.3 KMITY/KRÓLOWEJ JADWIGI																
TYPY KRAJÓBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA)	UZUPEŁNIANIE	UCZYTYLNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE)	ASYMLACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ - POZOSTAŁOŚCI	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ - BIERNEJ - LOKALNEJ
Typ 4 Ulica lokacyjna o genezie bastionowego systemu fortyfikacyjnego		X	X		X	X					X	X	X	X		
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X	X		X					X			X	X		

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² ,

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac Katedralny, ul. Katedralną, ul. Zamkową oraz ul. Kapitulną;
- ochrona osi widokowej w stronę ul. Zamkowej i ul. Katedralnej;
- korekta istniejącej zieleni;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne, zieleń w pojemnikach itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję

urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających - uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.8. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.9. Zakaz lokalizacji parkingów.

ZWAK 4.4. JEZUICKO-SOBOROWY

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 4.4 JEZUICKO-SOBOROWY																
TYPY KRAJÓBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPERYMENTALNE
Typ 1 Ulica Przedlokacyjna		X		X	X	X				X			X	X		
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X	X			X		X		X		X	X			
Typ 11 Plac przykościelny	X							X					X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do

			1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzeli, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac Katedralny, Plac Czackiego, ul. Katedralną, ul. Kapitulną;
- ochrona osi widokowej ul. Katedralnej;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne, zieleń w pojemnikach itp.);
- korekta istniejącej zieleni;

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej

dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.8. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.9. Zakaz lokalizacji parkingów.

ZWAK 5.1. WODNA/MOSTOWA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona częściowa (B)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 5.1 WODNA/MOSTOWA																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ CZYNNEJ – LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ CZYNNEJ – PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - PONADLOKALNEJ
Typ 1 Ulica Przedlokacyjna		X		X	X	X				X			X	X		
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X	X		X	X				X	X	X	X	X	X	
Typ 15 Przestrzeń miejskie powyburzeniowe			X	X	X				X		X	X				

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – niebędących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach –	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru,	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01

		metal lub drewno	b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac Rybi i ul. Jagiellońską;
- ochrona osi widokowych w stronę Rynku;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3 Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 5.2. PLAC RYBI

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona krajobrazu (K)**

1.2. Model kierunku działań: **Rekonstrukcja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 5.2 PLAC RYBI																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄC A (AKTYWNA).	UZPEŁNIANIE	UCZYTLNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNY - LOKALNEJ	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNY - PONADLOKALNEJ	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANEJ CZYNNY - LOKALNEJ	
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/X w. poza murami miejskimi		X		X						X			X	X		
Typ 12 Plac miejski przedlokacyjny wraz z zabudową		X				X				X		X	X	X	X	X
Typ 13 Plac miejski XIX/X w. wraz z zabudową		X	X			X				X	X		X	X	X	X
Typ 14 Skwer publiczny		X	X				X			X			X	X		

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętr architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – niebędących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach –	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru,	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01

		metal lub drewno	b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Pl. B. Joselewicza, Kamienny Most, ul Jagiellońską, ul. Serbańską i ul. Ratuszową;
- ochrona osi widokowych od strony Kamiennego Mostu Rynku;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3 Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu

urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 5.3. PL. B. JOSELEWICZA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona krajobrazu (K)**

1.2. Model kierunku działań: **Rekonstrukcja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 5.3 PL. B. JOSELEWICZA																
TYPY KRAJO BRAZU	DZIAŁANIA															
	KON SER WAC JA ZAC HO WAW CZA	KONSE RWACJ A POSTĘ P UJĄCA (AKTY WNA).	UZU PEŁ NIA NIE	UCZY TELN IANIE	PORZ Ą DKOW ANIE	RACJ ONAL IZACJ A AKTY WN OŚCI MIEJS KIEJ	REIDE N TYFIK ACJA.	IDEN T YFIK ACJA (MIA N OWA NIE).	ASY M ILA CJA	ODNO WA PRZY RODN ICZA	OD NO WA	SC A LA NIE	OCHR ONA I KSZT AŁTO WANIE EKSP OZYCJ I WID OKOW EJ CZY NNEJ – LOK ALNEJ	OCH RONA I KSZT AŁTOW ANIE EKS POZYCJI WID OKOWEJ CZYNNE J – PO NADŁO KALNEJ	OCH RONA I KSZT A ŁTOW ANIE EKSP O ZYCJI WIDO KOWE J BIERN EJ - LOKA LNEJ	OCHRON A I KSZTAŁT OWANIE EKSPozy CJI WIDOKO WEJ BIERNEJ - PONADŁO KALNEJ
Typ 13 Plac miejski XIX/XX w. wraz z zabudow ą		X	X			X			X		X	X	X	X	X	X
Typ 14 Skwer publiczn y		X	X			X			X		X	X	X	X	X	X
Typ 15 Przestrze nie miejskie powybur zeniowe			X	X	X			X		X	X					

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętr architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – niebędących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach –	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru,	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01

		metal lub drewno	b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac Rybi, ul. Jagiellońską, ul. Ratuszową, ul. Serbańską, Plac Na Barmie i Kościół Reformatów;
- ochrona osi widokowych od strony ul. Jagiellońskiej;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3 Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu

urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 6.1. DWORCOWY

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 6.1 DWORCOWY																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ CZYNNY - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ CZYNNY - PO NADŁOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE LTO WANEJ EKSPERYCJI WIDOKOWEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI BIERNEJ - PONADŁOKALNEJ
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/X w. poza murami miejskimi		X	X		X				X			X	X	X		
Typ 13 Plac miejski XIX/X w. wraz z zabudową		X				X		X		X	X		X	X	X	X
Typ 14 Skwer publiczny		X		X	X					X	X		X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla

			przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30m

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na zabytkowy budynek Dworca, ul. Mickiewicza, ul. Sowińskiego;
- ochrona osi widokowych w kierunku Dworca oraz ul. Mickiewicza;
- zakaz lokalizacji na przebiegu ciągów widokowych reklam i urządzeń technicznych przesłaniających ekspozycję widokową;
- nakaz wymiany nawierzchnia;
- uporządkowanie zanieczyszczenia urządzeniami reklamowymi i technicznymi;
- korekta, uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni

- 4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego
- 4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych
- 4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
- 4.7. Dopuszcza się lokalizację obiektów typu kiosk, jako element zagospodarowania peronów, wiat przystankowych komunikacji miejskiej

ZWAK 6.2. REFORMACI

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 6.2 REFORMACI																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDEN TYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ - CZYNNEJ - PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ - BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYWIDOKOWEJ - PONADLOKALNEJ
Typ 6 Ulica śródmiej ska XIX/XX w. poza murami miejski mi		X	X		X	X				X		X	X	X		
Typ 10 Dziedziniec / ogród klasztor ny		X		X			X			X	X					
Typ 11 Plac przykości elny	X									X			X	X		

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla

			przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na ul. Jagiellońska i ul. Mickiewicza;
- ochrona osi widokowej w kierunku Placu Na Bramie, ul. Franciszkańskiej, ul. Jagiellońskiej, ul. Słowackiego, ul. Mickiewicza;
- zakaz lokalizacji na przebiegu ciągów widokowych reklam i urządzeń technicznych przesłaniających ekspozycję widokową;

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej. dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

ZWAK 6.3. MNISZA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona częściowa (B)**

1.2. Model kierunku działań: **Rekonstrukcja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Budowa ram widokowych, Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 6.3 MNISZA																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMLACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ CZYNNYJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ CZYNNYJ - PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - PONADLOKALNEJ
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/XX w. poza murami miejskimi		X	X		X		X				X		X	X		
Typ 15 Przestrzenie miejskie powyburzeniowe			X	X	X						X	X				

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do

			1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzeli, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na ul. Jagiellońska,
- zakaz lokalizacji na przebiegu ciągów widokowych reklam i urządzeń technicznych przesłaniających ekspozycję widokową;
- rewitalizacja zaniedbanych podwórz;
- nakaz wymiany nawierzchnia;
- zabudowa garażowa (tzw. blaszaki);
- parkingi wzdłuż ulicy;

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 6.4. KAMIENNY MOST

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ekspozycji (E)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Budowa ram widokowych, Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 6.4 KAMIENNY MOST																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMLACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW - PONADLOKALNEJ
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/XX w. poza murami miejskimi	X				X						X		X	X	X	X
Typ 13 Plac miejski XIX/XX w. wraz z zabudową		X			X			X		X	X		X	X	X	
Typ 14 Skwer publiczny		X	X	X				X		X			X		X	

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do

			1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzeli, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na ul. Jagiellońska;
- ochrona osi widokowej w kierunku Placu B. Joselewicza i panoramy Starego Miasta;
- zakaz lokalizacji na przebiegu ciągów widokowych reklam i urządzeń technicznych przesłaniających ekspozycję widokową;

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej. dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających
- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

ZWAK 7.1. PLAC NA BRAMIE

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 7.1 PLAC NA BRAMIE																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTLNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/X w. poza murami miejskimi		X									X	X	X	X	X	X
Typ 12 Plac miejski przedlokacyjny wraz z zabudową		X	X		X					X	X	X	X	X	X	X
Typ 13 Plac miejski XIX/X w. wraz z zabudową		X	X		X					X	X	X	X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okienne lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane na obszarze Modelu 7 dopuszcza się wyłącznie:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczone na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło,	Powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²

			c) na siedziskach - maksymalnie 1	
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m
5.	gabłota ekspozycyjna	metal, drewno lub szkło	na ścianie obok wejścia do lokalu, maksymalnie 1 gabłota na budynek	powierzchnia do 0,7 m ² grubość do 0,1 m
6.	na wiatkach przystankowych	metal, szkło lub poliwęglan	w gabłotach zintegrowanych z wiatą przystankową	powierzchnia do 2,2 m ²
7.	citylight	metal, szkło lub poliwęglan	płasko na ścianie budynku, sytuowane w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, do 8 na obszar	powierzchnia do 2,2 m ² wysokość maksymalna 2,5 m
8.	mural	farba	na ścianie szczytowej	powierzchnia minimum 80% ściany, treść reklamy wyłącznie w formie logo lub napisu z nazwą produktu lub firmą, nie przekraczająca powierzchni 1 m ²

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na ul. Jagiellońska, ul. Słowackiego i Kościół Reformatów;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne, zieleń w pojemnikach itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6 Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 7.2. DWORSKIEGO/REJTANA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona częściowa (B)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 7.2 DWORSKIEGO/REJTANA																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPONOWANE I WIDOKOWE CZYNNY - LOKALNEJ	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPONOWANE I WIDOKOWE CZYNNY - PONADLOKALNEJ	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPONOWANE I WIDOKOWE CZYNNY - BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA IKSZTALTOWANIE EKSPONOWANE I WIDOKOWE CZYNNY - PONADLOKALNEJ
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/X w. poza murami miejski mi		X		X				X		X	X	X	X		X	

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane na obszarze Modelu 7 dopuszcza się wyłącznie:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	Powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² ,

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m
5.	gabłota ekspozycyjna	metal, drewno lub szkło	na ścianie obok wejścia do lokalu, maksymalnie 1 gabłota na budynek	powierzchnia do 0,7 m ² grubość do 0,1 m
6.	na wiatkach przystankowych	metal, szkło lub poliwęglan	w gabłotach zintegrowanych z wiatą przystankową	powierzchnia do 2,2 m ²
7.	citylight	metal, szkło lub poliwęglan	płasko na ścianie budynku, sytuowane w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, do 8 na obszar	powierzchnia do 2,2 m ² wysokość maksymalna 2,5 m
8.	mural	farba	na ścianie szczytowej	powierzchnia minimum 80% ściany, treść reklamy wyłącznie w formie logo lub napisu z nazwą produktu lub firmą, nie przekraczająca powierzchni 1 m ²

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac na Bramie i Plac Legionów z Dworcem;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne, zieleń w pojemnikach itp.);

- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń; technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6 Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 7.3. SŁOWACKIEGO

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 7.3 SŁOWACKIEGO																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTIENIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/X w. poza murami miejskimi		X	X		X				X	X		X	X		X	

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane na obszarze Modelu 7 dopuszcza się wyłącznie:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach –	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru,	Powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01

		metal lub drewno	b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 4 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30 m
5.	gabłota ekspozycyjna	metal, drewno lub szkło	na ścianie obok wejścia do lokalu, maksymalnie 1 gabłota na budynek	powierzchnia do 0,7 m ² grubość do 0,1 m
6.	na wiatkach przystankowych	metal, szkło lub poliwęglan	w gabłotach zintegrowanych z wiatą przystankową	powierzchnia do 2,2 m ²
7.	citylight	metal, szkło lub poliwęglan	płasko na ścianie budynku, sytuowane w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, do 8 na obszar	powierzchnia do 2,2 m ² wysokość maksymalna 2,5 m
8.	mural	farba	na ścianie szczytowej	powierzchnia minimum 80% ściany, treść reklamy wyłącznie w formie logo lub napisu z nazwą produktu lub firmą, nie przekraczająca powierzchni 1 m ²

3.2. Działania dotyczące wnętrza architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na Plac na Bramie, ul. Słowackiego i ul. Basztową;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne, zieleń w pojemnikach itp.);

- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń; technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6 Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 8.1. ZAMEK

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 8.1 ZAMEK																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE
Typ 7 Podwórce / ogródki śródblokowe na działce przedlokacyjnej i z rozszerzeń lokacji	X					X				X			X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	0,01 m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
--	--	--	--	--

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na ul. Zamkową;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, itp.);
- zakaz ruchu pojazdów samochodowych za wyjątkiem dostawy towarów i pojazdów uprzywilejowanych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy zachować istniejącą zieleni wysoką;
- rewitalizacja ciągów spacerowych.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu poprzez prowadzenie działań konserwatorskich i restauratorskich.

4.2. Ochrona funkcjonalna i kompozycyjna placów, układu zieleni z dopuszczeniem rewaloryzacji terenów zielonych.

4.3. Zakaz lokalizacji parkingów.

4.4. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.5. Nakaz ochrony wyznaczonych na osi i ciągów widokowych umożliwiających bliskie i dalekie widoki poprzez zakaz umieszczania elementów i obiektów zasłaniających te widoki.

4.6. Ochrona krajobrazu kulturowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernej rozbudowie działalności handlowej zakłócającej możliwość ekspozycji przestrzeni publicznej lub sprzecznej z tradycją kulturową przestrzeni Rynku przemyskiego oraz związanej z nią estetyką;

- zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających;

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

ZWAK 9.1. BASZTOWA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Budowa ram widokowych, Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 9.1 BASZTOWA																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDEN TYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMLACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE	OCHRONA IKSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNE
Typ 4 Ulica lokacyjna o genezie bastejowego systemu fortyfikacyjnego		X	X		X					X	X		X		X	
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X		X	X					X	X		X		X	
Typ 15 Przestrzenie miejskie powyburzeniowe			X	X	X				X		X	X				

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	Gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

3.2. Działania dotyczące wnętrz architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów i punktów widokowych;
- ochrona murów miejskich;
- zakaz zmiany ukształtowania terenu pozostałości fortyfikacji (poza uczytelnieniem i pracami remontowo-konstrukcyjnymi zabytkowych miejskich murów obronnych);
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- korekta istniejącej zieleni;
- ochrona zabytkowych ogrodzeń;
- rewitalizacja ciągów pieszych i jezdnych.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 10.1. KARMELICI

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska zachowawcza (AO)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 10.1 KARMELICI																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ
Typ 10 Dziedziniec / ogród klasztorny		X	X		X			X		X	X	X	X	X	X	X
Typ 11 Plac przykościelny		X									X		X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² ,

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona punktu widokowego na Zespół Staromiejski oraz na dominanty architektoniczne tj. Archikatedralny sobór grekokatolicki św. Jana Chrzciciela; Bazylikę Archikatedralną p.w. Świętego Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny; wieżę katedralną, kościół Rzymskokatolicki św. Marii Magdaleny i klasztor OO. Franciszkanów.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.8. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

ZWAK 11.1. KARMELITANKI

I KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**
2. Model kierunku działań: **Integracja**
3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**
4. Model procesu kształtowania widoku: **Budowa ram widokowych, Porządkowanie, Utrzymanie**
5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 11.1 KARMELITKI																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ CZYNNYJ – LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ CZYNNYJ – PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - PONADLOKALNEJ
Typ 10 Dziedzic / ogród klasztorny		X			X					X	X		X			

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

3.2. Działania dotyczące wnętrz architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych;
- zakaz zmiany ukształtowania terenu pozostałości fortyfikacji (poza uczytelnieniem i pracami remontowo-konstrukcyjnymi zabytkowych miejskich murów obronnych);
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- korekta istniejącej zieleni;
- rewitalizacja ciągów pieszych i jezdnych.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

- 4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.
- 4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.
- 4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.
- 4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

ZWAK 12.1. WŁADYCZE

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Konserwacja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 12.1 WŁADYCZE																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘP UJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMLICJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozytywnego WIDOKU – LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozytywnego WIDOKU – LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozytywnego WIDOKU – LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozytywnego WIDOKU – LOKALNEJ
Typ 4 Ulica lokacyjna o genezie bastejowego systemu fortyfikacyjnego		X	X		X		X			X	X	X	X		X	
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X	X		X		X			X	X	X	X		X	

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² ,

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych na ul. Karmelicką, Michała i Kazimierza Osieńskiego;
- ochrona osi widokowej w stronę Placu Niepodległości, Kościoła i Klasztoru Karmelitów Bosych, Kościoła Rzymskokatolickiego św. Marii Magdaleny i Klasztoru Franciszkanów;
- umieszczenie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- dopuszczony ruch samochodowych;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy zachować istniejącą zieleń wysoką od strony Placu Niepodległości;
- należy zakazać umieszczania śmietników, pojemników i kontenerów na zewnątrz budynku, bezpośrednio przy traktach pieszych za wyjątkiem miejskich koszy na śmieci umieszczonych przy ciągach pieszych;
- należy zabronić składowania odpadów poza pojemnikami służącymi do czasowego gromadzenia bieżących odpadów komunalnych i powstających z prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem segregacji odpadów w miejscu ich

powstawania, zgodnie z przepisami odrębnymi i przepisami prawa miejscowego obowiązującymi w Gminie Miejskiej Przemyśl;

- zaleca się stworzenie sieci podziemnych zbiorników na odpady.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 12.2. ŚNIGURSKIEGO

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ścisła konserwatorska (A)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 12.2 ŚNIGURSKIEGO																
TYPY KRAJO BRAZU	DZIAŁANIA															
	KON SER WAC JA ZAC HO WA WCZ A	KONSE RWAC JA POSTĘ P UJĄCA (AKTY WNA).	UZU PEŁ NIA NIE	UCZY TELN LANIE	PORZ Ą DKO WANI E	RACJ ONAL IZACJ A AKTY WN OŚCI MIEJS KIEJ	REIDE N TYFIK ACJA.	IDEN T YFIK ACJA (MIA N OWA NIE).	AS YM ILA CJA	ODN OWA PRZY ROD NICZ A	ODN OWA	SCAL ANIE	OCHR ONA I KSZT AŁTO WANI E EKSP OZYCJ I WID OKOW J EJ CZY NNEJ – LOK ALNEJ	OCH RONA I KSZT AŁTOW ANIE EKS POZYCJ I WID OKOWE J CZYNN EJ – PO NADLO KALNEJ	OCH RONA I KSZT A ŁTO WANI E EKSP O ZYCJ I WIDO KOW EJ BIER NEJ - LOKA LNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTO WANIE EKSPOZYC JI WIDOKOW EJ BIERNEJ - PONADLO KALNEJ
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrzebie murów miejskich		X			X		X				X		X			
Typ 8 Podwórze / ogród śródblok owy na działce lokacyjnej		X		X	X		X				X		X			

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach – metal lub drewno	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru, b) na płótkach - w	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01 m ² ,

			centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów i osi widokowych na Plac Niepodległości, Kościół i Klasztor Karmelitów Bosych oraz Archikatedrały Sobór grekokatolicki św. Jana Chrzciciela;
- umieszczenie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- dopuszczony ruch samochodowy;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy zakazać umieszczania śmietników, pojemników i kontenerów na zewnątrz budynku, bezpośrednio przy traktach pieszych za wyjątkiem miejskich koszy na śmieci umieszczonych przy ciągach pieszych;
- należy zabronić składowania odpadów poza pojemnikami służącymi do czasowego gromadzenia bieżących odpadów komunalnych i powstających z prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem segregacji odpadów w miejscu ich powstawania, zgodnie z przepisami odrębnymi i przepisami prawa miejscowego obowiązującymi w Gminie Miejskiej Przemyśl;
- zaleca się stworzenie sieci podziemnych zbiorników na odpady.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 12.3. PL. NIEPODLEGŁOŚCI

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona częściowa (B)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja ekstensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Sublimacyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 12.3 PL. NIEPODLEGŁOŚCI																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW I WIDOKÓW CZYNNYCH – LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW I WIDOKÓW CZYNNYCH – PONADLOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW I WIDOKÓW CZYNNYCH – LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPONOWANYCH WIDOKÓW I WIDOKÓW CZYNNYCH – PONADLOKALNEJ
Typ 13 Plac miejski XIX/X X w. wraz z zabudową		X			X			X		X	X		X		X	
Typ 14 Skwer publiczny		X		X		X						X	X		X	

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

b) ustalenia dotyczące tablic reklamowych i urządzeń reklamowych – nie będących szyldami – ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane:

L.p.	Rodzaj reklamy lub miejsce sytuowania	Rodzaj materiału	Warunki sytuowania	Gabaryty
1.	a) stojak gastronomiczny albo b) tablica kredowa	a) metal, drewno, kamień naturalny lub szkło b) drewno	obok wejścia do lokalu gastronomicznego, nie więcej niż 1 na lokal gastronomiczny	a) wysokość do 1,25 m, powierzchnia reklamowa do 0,2 m ² , średnica słupka do 0,05 m b) o powierzchni do 0,4 m ²
2.	reklamy umieszczane na elementach ogródków gastronomicznych	a) na parasolach - nadruk na materiale, b) na płótkach - metal lub drewno, c) na siedziskach –	a) na parasolach - wyłącznie na lambrekinach parasoli w kolorze białym lub écru,	powierzchni maksymalnej równej połowie powierzchni lambrekina, b) na płótkach - dla jednego segmentu do 0,01

		metal lub drewno	b) na płótkach - w centralnej części przęsła, maksymalnie 1 na przęsło, c) na siedziskach - maksymalnie 1	m ² , c) na siedziskach - dla jednego siedziska do 0,006 m ²
3.	słupy ogłoszeniowe	szkło, metal, beton lub tworzywo sztuczne	dopuszcza się sytuowanie słupów w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 7 na cały obszar	średnica od 1-1,2 m, wysokość do 3,5 m
4.	tablice ogłoszeniowe	metal	równoległe do krawędzi jezdni lub pierzei, dopuszcza się sytuowanie tablic w odległości minimum 200 m pomiędzy poszczególnymi urządzeniami, nie więcej niż 5 na cały obszar	powierzchnia do 1,5 m ² , wysokość do 2,30m

3.2. Działania dotyczące wnętr architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów i osi widokowych na ul. Franciszkańską, ul. Władycze oraz Archikatedrały Sobór greckokatolicki św. Jana Chrzyciela;
- umieszczenie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.);
- dopuszczony ruch samochodowy;
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- należy zakazać umieszczania śmietników, pojemników i kontenerów na zewnątrz budynku, bezpośrednio przy traktach pieszych za wyjątkiem miejskich koszy na śmieci umieszczonych przy ciągach pieszych;
- należy zabronić składowania odpadów poza pojemnikami służącymi do czasowego gromadzenia bieżących odpadów komunalnych i powstających z prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem segregacji odpadów w miejscu ich powstawania, zgodnie z przepisami odrębnymi i przepisami prawa miejscowego obowiązującymi w Gminie Miejskiej Przemyśl;
- zaleca się stworzenie sieci podziemnych zbiorników na odpady.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.2. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.3. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

4.4. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.5. Zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych.

4.6. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ZWAK 13.1 WAYGARTA

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona częściowa (B)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 13.1 WAYGARTA																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPEŁNIANIE	UCZYTELNIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ WIDOKOWEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ WIDOKOWEJ - POZIOMEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ WIDOKOWEJ - BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPERYMENTALNEJ WIDOKOWEJ - PONADLOKALNEJ
Typ 4 Ulica lokacyjna o genezie bastejowego systemu fortyfikacyjnego		X		X	X		X				X	X	X		X	
Typ 5 Ulica miejska XIX/XX wieku w obrębie murów miejskich		X	X			X	X				X		X		X	

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

3.2. Działania dotyczące wnętrz architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona wglądów widokowych;
- zakaz zmiany ukształtowania terenu pozostałości fortyfikacji;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową;
- korekta istniejącej zieleni.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń

miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.

4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.

- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.

4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.

4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.

4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.

4.8. Zakaz montażu tymczasowych urządzeń budowlanych.

ZWAK 13.2. PIŁSUDSKIEGO

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1. Model procesu ochrony: **Ochrona ekspozycji (E)**

1.2. Model kierunku działań: **Integracja**

1.3. Model procesu użytkowania: **Kontemplacja intensywna**

1.4. Model procesu kształtowania widoku: **Porządkowanie, Utrzymanie**

1.5. Model przyszłego procesu kształtowania tożsamości dla obszaru: **Addycyjny**

2. DZIAŁANIA OGÓLNE

ZWAK 13.2 PIŁSUDSKIEGO																
TYPY KRAJOBRAZU	DZIAŁANIA															
	KONSERWACJA ZACHOWAWCZA	KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).	UZUPELNIANIE	UCZYTIENIANIE	PORZĄDKOWANIE	RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ	REIDENTYFIKACJA.	IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).	ASYMILACJA	ODNOWA PRZYRODNICZA	ODNOWA	SCALANIE	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ - PO NADŁOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ - BIERNEJ - LOKALNEJ	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ - PONADŁOKALNEJ
Typ 6 Ulica śródmiejska XIX/X w. poza murami miejskimi		X			X	X				X	X		X	X	X	X

3. DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE

3.1. Działania dotyczące wyposażenia wnętrz architektoniczno-krajobrazowych

a) ustalenia dotyczące nośników reklamowych i nośników informacji wizualnej:

L.p.	Rodzaj szyldu	Warunki sytuowania	gabaryty	Liczba szyldu
1.	w witrynie lokalu	bezpośrednio na szybie	50 % powierzchni witryny	zgodna z liczbą witryn
2.	litery przestrzenne	poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
3.	semafor	sytuowane na wysokości od 2,5 m do 3 m nad poziomem chodnika oraz wysuniętych na odległość nie większą niż 1 m od ściany budynku, na której jest sytuowany	powierzchnia nie większa niż 0,5 m ²	1
4.	tablica równoległa	wyłącznie przy głównym wejściu do lokalu, tablice sytuowane na budynku muszą być wykonane w tej samej stylistyce oraz posiadać ten sam rozmiar	powierzchnia nie większa niż 0,25 m ²	1
5.	grafika reklamowa	bezpośrednio na elewacji, poziomo w polu szyldowym	wysokość nie większa niż 0,5 m	1
6.	okiennice lub ich imitacja	symetrycznie, po obu stronach otworu drzwiowego lub okiennego	o powierzchni łącznej równej powierzchni otworu drzwiowego lub okiennego	

Jeżeli w jednym lokalu działalność gospodarczą prowadzi więcej niż jeden podmiot dopuszcza się sytuowanie szyldów po jednym przez każdy z tych podmiotów – reklama systemowa.

3.2. Działania dotyczące wnętrz architektoniczno-krajobrazowych:

- ochrona osi i wglądów widokowych;
- dopuszcza się sytuowanie elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, itp.);
- na przebiegu osi widokowych wprowadza się zakaz lokalizacji reklam i urządzeń technicznych zagospodarowania terenu przesłaniających ekspozycję widokową.

4. WYTYCZNE DO AKTUALIZACJI MPZP W ZAKRESIE ZWAK:

4.1. Zakaz prowadzenia robót budowlanych, prowadzących do zmian formy architektonicznej budynków umieszczonych w rejestrze lub ewidencji zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wystroju elewacji, z dopuszczeniem zmian wynikających z uwarunkowań historycznych i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Obowiązek ochrony historycznego układu.

- 4.3. Likwidacja urządzeń technicznych, reklam oraz obiektów szpecących kompozycję urbanistyczną.
- 4.4. Zachowanie, uzupełnianie i doskonalenie oraz odnawianie ekspozycji czynnej i biernej dalekich i bliskich powiązań widokowych w postaci osi, ciągów, punktów i płaszczyzn: kluczowych, charakterystycznych i uzupełniających.
- uczytelnianie, porządkowanie i odnowa układu zieleni.
- 4.5. Obowiązek ochrony wyznaczonych na rysunku planu osi i ciągów widokowych z poszczególnych rejonów Starego Miasta, umożliwiających bliskie i dalekie widoki.
- 4.6. W zakresie nośników informacji wizualnej – zakazy i nakazy zawarte w projekcie uchwały.
- 4.7. Zachowanie i ekspozycja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego.
- 4.8. Zakaz montażu tymczasowych urządzeń budowlanych.

II.3. Synteza planu ochrony

1. Co to jest „Plan ochrony Parku Kulturowego Stare Miasto w Krakowie”.

Przedmiotem niniejszego Planu Ochrony Parku Kulturowego jest materialne dziedzictwo oraz krajobraz kulturowy Starego Miasta w Przemyślu. W krajobrazie kulturowym miasta zachowały się materialne świadectwa zmian wynikających z rozwoju gospodarczego i historycznego. Jednoznacznie uznano, że obszar ten posiada wartości uzasadniające potrzebę ich ochrony w drodze utworzenia parku kulturowego. Dominującym elementem struktury kulturowej parku jest zabytkowy zespół staromiejski wraz z jego historycznym założeniem urbanistycznym i architektonicznym. Plan Ochrony Parku Kulturowego ma na celu pomoc w realizacji celów ochrony zabytkowego założenia urbanistycznego w Przemyślu oraz w zrównoważonym funkcjonowaniu i realizacji funkcji turystycznych, badawczych i edukacyjnych.

Celem Planu Ochrony Parku Kulturowego jest zachowanie, utrwalenie i wyeksponowanie wartości zabytkowych oraz walorów krajobrazowych obszaru Starego Miasta w Przemyślu. Plan stanowi narzędzie realizacji niniejszych celów poprzez sformułowanie, opartych na badaniach historyczno-identyfikacyjnych, analizach widokowych i strategicznych oraz waloryzacji architektoniczno-urbanistycznej, ustaleń określających przedmiot i rygory ochrony wartości zabytkowych i krajobrazowych związanych z obszarem Parku. Dokument dotyka także problematyki zasad zagospodarowania i adaptacji zabytkowych struktur do współczesnych funkcji z uwzględnieniem kulturalnych i dydaktycznych funkcji zabytku. W swym założeniu Plan pełnić ma funkcję materiału wyjściowego w zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar Parku.

Wśród celów i zadań na pierwszym miejscu należy wymienić ochronę i rewaloryzację historycznego układu urbanistycznego Przemyśla. Należy przede wszystkim zachować i uczynić jego historyczny układ, objąć ochroną konserwatorską zabytkową zabudowę zgodnie z zasadą minimalnej niezbędnej ingerencji, zachować ukształtowanie terenu oraz kompozycyjne wartości zespołu wewnątrz architektoniczno – krajobrazowych.

2. Metoda przygotowania planu ochrony.

Plan ochrony parku kulturowego znacznie rozszerza regulowaną ustawowo postać i zawartość planu miejscowego, dlatego też w jego części studialnej wykorzystano inną metodę podziału, waloryzacji i określenia wytycznych, niż w materiałach wyjściowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Podział obszaru Parku Kulturowego dla potrzeb planu ochrony oparto o kryteria morfologiczne, traktowane jako zapis przeszłych i trwających tu procesów. Podział taki pozwolił na zdefiniowanie obszarów o wewnętrznie spójnych cechach, łączących jednak różne części składowe miejskiego krajobrazu. W miejsce mechanicznego podziału na ulice, bloki zabudowy i obszary zieleni – uzyskano obszary spójne pod względem genezy, użytkowania, form, wielkości obiektów – a co za tym idzie, o zbliżonych uwarunkowaniach i problemach nie tylko konserwatorsko-ochronnych czy widokowych, ale także np. społecznych, czy też związanych z intensywnością ruchu turystycznego. Obszary o zbliżonych cechach określono jako zespoły wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych ZWAK, gdyż składają się z różnych wizualnie, lecz wzajemnie komplementarnych wnętrz – ulic, placów, skrzyżowań, ogrodów śródblokowych, dziedzińców itp.

Ogólny charakter przedmiotu pracy skłonił do innego ujęcia obszaru Zespołu Staromiejskiego Przemysła niż pozornie jedyny, opierający się na podziale administracyjno-własnościowym lub funkcjonalnym. Pierwszy kieruje się wyłącznie granicami własności, drugi – rozgraniczeniem np. na ulice, podwórka, place, budynki mieszkalne, usługowe itp. Przyjęte w ślad za takimi podziałami, metody wydzieleni, stosowane np. przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, mimo iż pozornie oczywiste i najprostsze, rodzą od samego początku trudności warsztatowe, a następnie kompetencyjne na poziomie decyzji w procesie zarządzania. Np. ulica, dla której najistotniejszą rolę odgrywają fasady otaczających budynków, jest od nich sztucznie oddzielona, albowiem fasady przynależą do budynków (bloków zabudowy), przylegających do ulic. Podejmowane różne, niekoniecznie spójne decyzje, różne dla różnych obiektów (kwaterów), otaczających ulicę lub plac, rokują niedobrze harmonii wyglądu podstawowego wnętrza miejskiego, jakim jest ulica.

3. Określenie zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych.

Plansza 1 (ZASÓB I ANALIZA WIDOKOWA)

Analiza i podział krajobrazu o charakterze zabytkowym, na elementy podstawowe wraz z uzasadnieniem kryterium tego podziału, jest zadaniem kluczowym dla określenia zasobu analizowanego obszaru. W niniejszej analizie jako podstawowy element struktury krajobrazu

zabytkowego o charakterze wielokulturowym i wielofazowym, przyjęto metodę zespołu wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych (ZWAK). Metoda ta została opracowana u progu lat 70-tych XX w., w ówczesnym Zakładzie Architektury Krajobrazu na Politechnice Krakowskiej, pod kierunkiem prof. Janusza Bogdanowskiego. Wydzielone dla krajobrazu Przemysła obszary o zbliżonych cechach genetycznych, formalnych i funkcjonalnych określone zostały na poziomie wyższego rzędu, a więc zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych (ZWAK). Słuszność zastosowania tej metody potwierdza także fakt, iż określone zespoły wewnątrz składają się z różnych wizualnie, lecz wzajemnie komplementarnych wewnątrz – ulic, placów, ogrodów śródblokowych, dziedzińców itp. Dla określenia zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych Starego Miasta w Przemysłu przeprowadzono szczegółowe rozeznanie terenu, wykorzystano współczesne i historyczne mapy i dostępne opracowania poruszające problematykę krajobrazu miasta. Sięgnięto m.in. do opracowania Kazimierza Arłamowskiego pt. „Rozwój przestrzenny Przemysła”, Tadeusza Żychiewicza „Przemysł. Studium historyczno-urbanistyczne do projektu przestrzennego uporządkowania i regulacji miasta”, Barbary Gutkowskiej „Wartości kulturowe miasta Przemysła i wnioski dotyczące ich rewaloryzacji. Próba analizy konserwatorsko-urbanistycznej” oraz Janusza Bogdanowskiego „Obwarowania Przemysła od średniowiecza do początku XX wieku”. W kategorii wewnątrz ulic i placów Przemysła zidentyfikowano 15 zespołów typowych wewnątrz charakterystycznych, które ukazano wraz z najważniejszymi cechami kompozycyjnymi. Określono cechy owych wiodących wewnątrz. Każdy typ wnętrza określono też piktogramem w okręgu. Piktogramy, ilustrujące dominujące w danym ZWAK typy wewnątrz wprowadzono na mapę dla natychmiastowej orientacji na planszy.

4. Określenie modeli krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu.

Zespoły wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych o podobnych cechach połączono w większe obszary, nazwane modelami krajobrazowymi obszaru Zespołu Staromiejskiego Przemysła. O ich tożsamości i odrębności stanowią zarówno różnice w strukturze zabudowy, jak i różne skalowo oraz znaczeniowo aspekty widokowe. Ekspozycja, a więc szczegółowe określenie najważniejszych otwarć i powiązań widokowych jest kolejną cechą specyficzną planu ochrony parku kulturowego, odróżniającą go od innych dokumentów, np. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Poszczególne fragmenty miasta, wynikiem z tak przyjętych metod podziału, oceniono pod względem wartości historycznych i współczesnych, uwzględniając przy tym kierunki i tempo kształtujących je przemian.

Procesy przemian, rozgrywane się w scenografii każdego z modeli zaczęły się od momentu powstawania zmaterializowanej w nim działalności i trwają od bardzo dawna. Struktura, forma i treść dzieł człowieka i przyrody, współtworzących, ale i „wspólniszczyjących” to, co zostało dziś zarejestrowane we wnętrzach i ich zespołach, jest ściśle uzależniona od okresu, sposobu, długości przemian i innych historycznych uwarunkowań. Dlatego Każdemu z wydzielonych modeli krajobrazu przyporządkowano jego syntezę przemian historycznych, nazwaną Modelem retrospektywnym. Jego rodzaj związany jest z dzisiejszym odbiorem dominujących na jego obszarze form i treści.

Rodzaj M(montumentalny) występuje wtedy, gdy krajobraz w obrębie danego modelu ukształtowany został jako wielki, pod względem skali, formy, treści i znaczenia, najbardziej wyrazisty.

Rodzaj It(intelektualny) występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został jako ważny pod względem treści i znaczenia (szczególnie ważnych z naukowego punktu widzenia), lecz mniej wyrazisty.

Rodzaj E(emocjonalny) występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został przede wszystkim jako nośnik treści, oddziałujący dziś głównie na emocje, często mniej istotny z naukowego punktu widzenia.

Rodzaj Ic(intencjonalny) występuje wtedy, gdy krajobraz ukształtowany został jako istotny nośnik treści i znaczenia, lecz na tyle mało czytelny, iż wymaga chęci, wysiłku, a więc intencji jego odkrycia lub wskazania.

W definicji modelu retrospektywnego występuje też wyznacznik wskazujący na stopień odporności na przemiany czy działanie upływającego czasu. Wynika to nie tylko trwałości strukturalnej obiektów, lecz również z ich lokalizacji, funkcji konotacji kulturowych itp. Określony jest umownie literą R i cyfrą. I tak R1 oznacza model najbardziej odporny na przemiany natomiast R4 najmniej odporny.

5. Analizy widokowe Starego Miasta w Przemyślu.

Plansza 1 (ZASÓB I ANALIZA WIDOKOWA).

Analiza widokowa ma na celu wskazanie najbardziej wartościowych krajobrazów (tzw. priorytetowych), czyli krajobrazów „szczególnie cennych dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe i jako takie wymagające zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania”. Ochrona krajobrazu kulturowego zespołu staromiejskiego w Przemyślu powinna

dziś być priorytetowym działaniem, zmierzającym do zachowania unikatowej architektury i budowania marki turystycznej. Ale skuteczny plan ochrony i zachowania charakterystycznej panoramy przemyskiego układu architektonicznego musi opierać się na wnikliwej i głębokiej analizie widokowej. Do najważniejszych zadań, zmierzających do utrzymania historycznej struktury przestrzennej Starego Miasta w Przemyśle należy zwiększenie stopnia czytelności tego układu.

Analiza widokowa struktury przestrzennej, przeprowadzona została w aspekcie kompozycyjnym. Analiza obejmuje swoim zasięgiem Stare Miasto, w granicach planowanego Parku Kulturowego, szczególnie istotne z punktu widzenia historycznego, kompozycyjnego i funkcjonalnego. Ujęcie walorów architektonicznych przemyskiego założenia urbanistycznego ukierunkowane zostało na ochronę krajobrazu kulturowego miasta, które jest silnie wpisane w historię regionu, jak i całego państwa.

Ekspozycja poszczególnych widoków lub panoramy prezentujących dany krajobraz ujęta została w dwóch aspektach. Pierwszy to ekspozycja bierna, czyli najważniejsze widoki, które można obserwować z zewnątrz analizowanego elementu. Są to najbardziej charakterystyczne widoki na krajobraz kulturowy, w naszym przypadku krajobraz Starego Miasta w Przemyśle, widziane od strony zewnętrznej. W tej sytuacji analizowana przestrzeń jest przedmiotem obserwacji, a nie punktem, z którego patrzymy na okolicę. Podstawowymi elementami ekspozycji biernej są dominanty krajobrazowe i widoki sylwet w postaci panoram. Drugi aspekt to ekspozycja czynna, związana z możliwością percepcji krajobrazu, czyli tzw. „widok z...”, przez co należy rozumieć widok z wnętrza architektonicznego (np. placu, ulicy) na otoczenie i przedpole widoku. Podstawowymi elementami ekspozycji czynnej są punkty, ciągi oraz osie widokowe, stanowiące funkcjonalną podstawę zaistnienia ekspozycji i umożliwiające obserwatorowi penetrację widoków. Hierarchię tych elementów podzielono na trzy kategorie: kluczową, charakterystyczną i uzupełniającą. Zestawienie osi widokowych rozpiętych pomiędzy miejscem ekspozycji, a obserwowanym obiektem tworzy wizualną strukturę kompozycji. Dane dotyczące lokalizacji elementów ekspozycji czynnej są podstawą zagospodarowania funkcjonalnego.

6. Ocena walorów i wartości.

Plansza 2 (WALORYZACJA I WYTYCZNE).

Istotą oceny walorów i wartości zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych dokonano jest wskazanie zasobów historycznych i współczesnych, czyli określenie ich rzeczywistych i aktualnych wartości. Na wartości historyczne składają się następujące elementy:

1. stan zachowania tj. fizyczny stan obiektu w określonym czasie (w skali opisowej: bardzo dobry,

dobry, zaniedbany, zdekompletowany, stan nadingerencji, zdewastowany)

2. czytelność układu (w skali opisowej: bardzo czytelny, czytelny, czytelny z przekształceniami, czytelny śladowo, nieczytelny)

3. jedność układu (w skali opisowej: jednorodny, jednorodny z ingerencjami, nawarstwiony)

Wartości współczesne obejmują następujące elementy:

1. rodzaj wartości (w skali opisowej: WSP 1, WSP 2, WSP 3, WSP 4)

2. wartości funkcjonalne (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne)

3. wartości formalne (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)

4. wartości widokowe (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)

5. wartości przyrodnicze (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)

6. chłonność krajobrazowa (w skali opisowej: najwyższe, wysokie, średnie, niskie, mierne, brak)

Dla zespołów i modeli krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu określono też kierunki ich aktualnie trwających przemian. Jest to także model procesu, syntetyczna diagnoza tego, co dzieje się z danym zespołem wewnątrz staromiejskich – na dalszych oczach. Określono 4 typy modelu współczesnego:

MODEL KONTYNUACYJNY – oznacza całokształt zjawisk, wskazujących na twórczą kontynuację funkcji historycznych, dbałość o formę i strukturę wszystkich elementów składowych wnętrza.

MODEL ZACHOWUJĄCY – oznacza zjawiska, które w sposób nieingerencyjny i optymistyczny kształtują ogólnie zachowanie formy i substancje zaistniałe w krajobrazie. Kreacja ta wiąże się zazwyczaj z odstępieniem od funkcji historycznych i z ograniczoną dbałością o stan krajobrazu.

MODEL METAMORFICZNY – oznacza zjawiska, które kształtują krajobraz w sposób szybki i gwałtowny, co wiąże się z adaptacjami i przekształceniami.

MODEL DEGRADACYJNY – oznacza zjawiska, które negatywnie wpływają na kształtowanie krajobrazu.

Oznaczenia i przyporządkowanie elementów wartościowania krajobrazu poszczególnym zespołom i modelom ilustruje Plansza nr 2 Waloryzacja i Wytyczne. Rozmieszczenie gradacji wartości historycznych, współczesnych i wynikających z nich modeli omówionych powyżej.

7. Wytyczne ochrony i kształtowania krajobrazu.

Plansza 2 (WYTYCZNE I WALORYZACJA).

W oparciu o waloryzację, określono wytyczne kierunkowe kształtowania krajobrazu dla poszczególnych zespołów wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych, wyszczególniając je dla

poszczególnych typów wnętrz (np. podwórek, dziedzińców, ulic, ogrodów), występujących w danym zespole. Wytyczne podsumowano następnie dla struktur wyższego rzędu, czyli modeli krajobrazowych.

Wytyczne dla poszczególnych zespołów wnętrz i modeli krajobrazowych porównano następnie ze szczegółowymi zapisami planu miejscowego i przypisano poszczególne, określone przez plan działania – do określonych, jednostkowych fragmentów miasta. Wykorzystano tutaj podział na 15 typów wnętrz, scalając je, zgodnie z pokrewieństwami w 5 grup typologicznych. Dla każdej z nich określono wytyczne działań ochronnych i konserwatorskich.

a) wytyczne konserwatorskie:

1) konserwacja – obejmuje działania zmierzające do zachowania i utrzymania stanu obecnego zabytkowych obiektów, obszarów lub ich zespołów (mogą to być działania stricte konserwatorskie, dotyczące samej substancji obiektu lub działań w skali obszaru, obejmujące prace konserwatorskie, techniczno - inżynierskie lub pielęgnacyjne);

2) integracja - obejmuje działania zmierzające do przywrócenie historycznej postaci danego obiektu lub obszaru, łączenia substancji starej i nowej, scalania układów rozerwanych i zatartych, stosowana na terenach o naruszonych w pewnych zakresach ich walorach (obejmować mogą one zarówno kompleksowy zakres prac konserwatorskich, jak i działania inwestycyjne związane np. z likwidacją obiektów dysharmonijnych);

3) rekonstrukcja – obejmuje działania zmierzające do odtwarzania nieistniejących elementów i zespołów wg danych historycznych, właściwa dla obiektów i obszarów, charakteryzujących się potencjalnie znacznymi walorami, które uległy częściowej lub znacznej dewastacji (obejmować mogą one przywrócenie tych walorów, możliwych w drodze działań inwestycyjnych w skali obiektu lub obszaru, zgodnie z przekazami historycznymi oraz dokumentacją i praktyką konserwatorską);

4) rekompozycja - obejmuje działania zmierzające do tworzenia nowych wartości z wykorzystaniem lub zaznaczeniem relikwów dawnych układów, właściwa dla obszaru, w którym zachodzi potrzeba stworzenia właściwego sąsiedztwa dla terenów szczególnie cennych (obejmować mogą one także zakres działania przyczyniające się do znaczącego podniesienia walorów danego terenu);

5) kreacja - obejmuje działania zmierzające do tworzenia nowych wartości z wykorzystaniem inspiracji dawnymi formami i układami w obrębie terenów współczesnego zainwestowania, powiązana z zachowaniem tradycyjnych form, elementów i układów lub nawiązywania do nich w przypadku tworzenia nowych zespołów i obiektów zagospodarowywania (zazwyczaj działania te odnoszą się do obszarów towarzyszącym zespołom o wysokich walorach kulturowych).

Podobnie jak w poprzednich etapach studium, opracowano też wytyczne dla całych modeli, jako struktur większych niż zespoły wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych. Są to wytyczne o charakterze ideowym i strategicznym. Pierwszym z jest model procesu ochrony:

A0 – ścisłej, ochrony konserwatorskiej, zachowawczej

A – ścisłej ochrony konserwatorskiej,

B – ochrony częściowej,

E – ochrony elementów lub/i ekspozycji,

K – ochrony podstawowych cech krajobrazowych.

Model procesu użytkowania:

a) kontemplacja – to spełnienie warunków, pozwalających na najpełniejsze wykorzystanie tożsamości miejsca („genius loci”); przewaga funkcji usługowych (prymat wartości zastanej),

b) kontemplacja ekstensywna – to użytkowanie z najwyższą dbałością o zastaną wartość miejsca, uwarunkowane np. funkcjami kultowymi, komemoratywnymi; często z ograniczoną dostępnością.

c) kontemplacja intensywna – to najpełniejsze użytkowanie wartości miejsca jako katalizatora aktywności, osnutej na jego fenomenie, nie wymagające jednak trwałych i nieodwracalnych zmian w jego substancji;

d) penetracja – to spełnienie warunków dla wprowadzania funkcji komercyjnych, przy zachowaniu możliwości odwołania się do tradycji miejsca (równowaga wartości zastanej i dodanej);

e) partycypacja – prymat nowych, funkcji komercyjnych o znacznej intensywności.

Model procesu kształtowania tożsamości krajobrazu:

Ostatni z wytycznych, będący prognozą oczekiwanych i pożądaných procesów przemian w obrębie całych modeli krajobrazu Starego Miasta. Na planie oznaczone są piktogramami i zwielokrotnieniem linii obwiedniowej zasięgu modeli krajobrazu Starego Miasta

SUBLIMACYJNY – podkreślanie, wydobywanie, doskonalenie, uwznioślanie, zastanych wartości;

ADDYCYJNY – doskonalenie formy, funkcji, a co za tym idzie – tożsamości miejsca, poprzez dodawanie, niewielkich uzupełnień współczesnych;

INTEGRACYJNY – łączenie dawnej i nowej formy, funkcji, a co za tym idzie – tożsamości miejsca, na zasadach równowagi;

APLIKACYJNY – poszukiwanie nowej tożsamości poprzez wprowadzanie nowych funkcji, form, znaczeń – w nawiązaniu do tła historycznego.

8. Wyniki – wykaz działań w poszczególnych zespołach wnętrz architektoniczno-krajobrazowych.

Plansza 3 (PLAN OCHRONY).

Plansza 3 to materiał operacyjny, w którym zestawiono wytyczne wynikające z niniejszego planu ochrony Parku Kulturowego, jako opracowania studialnego, wytycznych do uchwały Rady Miejskiej w Przemyślu o uchwaleniu Parku Kulturowego Stare Miasto oraz wiodących ustaleń dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jest przełożeniem ustaleń wynikających z planu ochrony na język planowania przestrzennego.

Po stronie ustaleń planu ochrony parku kulturowego wymieniono szczegółowe działania, przypisuję go do grup typologicznych wnętrz, występujących w poszczególnych ZWAK. Tę samą treść ujęto na planszy, przypisując każdemu modelowi krajobrazu Starego Miasta diagramy działań.

Podstawowe działania przewidziane w ramach poszczególnych zespołów wnętrz architektoniczno-krajobrazowych:

1. KONSERWACJA ZACHOWAWCZA.

Działania polegające na zachowywaniu obecnego stanu czytelnych wnętrz AR-K z minimalnymi uzupełnieniami, wynikającymi z postępu wiedzy historycznej oraz konserwatorskiej. Działania o charakterze administracyjnym - ochronnym, naukowym, projektowym i wykonawczym.

2. KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).

Działania polegające na utrzymaniu i doskonaleniu obecnego stanu czytelnych wnętrz AR-K z wymianami na elementy odtwarzane, z uwagi na szybki postęp naturalnego starzenia się substancji budowlanej i elementów szaty roślinnej. Działania o charakterze administracyjnym - ochronnym, naukowym, projektowym i wykonawczym.

3. UZUPEŁNIANIE.

Działania polegające na udoskonalaniu obecnego stanu czytelnych wnętrz AR-K poprzez wprowadzanie odtwarzanych, brakujących elementów, znanych i potwierdzonych dzięki wynikom badań naukowych. Działania o charakterze administracyjnym, naukowym, projektowym i wykonawczym

4. UCZYTELNIANIE.

Działania polegające na ciągłej korekcie czytelności wnętrz AR-K poprzez wprowadzanie lub usuwanie drobnych elementów dla odzyskania klarowności i zrozumiałości pierwotnego zamysłu projektanta lub śladów przemian naturalnych i kulturowych, zapisanych w krajobrazie. Elementy wprowadzane nie zawsze muszą być wiernymi kopiami utraconych detali historycznych; w uzasadnionych przypadkach mogą stanowić współczesne nawiązanie do form historycznych. Działania o charakterze administracyjnym, projektowym i wykonawczym

5. PORZĄDKOWANIE.

Działania polegające na ciągłej korekcie stanu, czytelności i jednorodności wnętrz AR-K poprzez usuwanie lub zamianę drobnych, spontanicznie pojawiających się, współczesnych elementów, związanych głównie z handlem, komercją, organizacją ruchu drogowego, turystycznego itp. Działania administracyjne, przestrzenne i projektowo-techniczne, dotyczące głównie elewacji, witryn, reklam, oznaczeń, latarni ulicznych - jako elementów materialnych o znacznej trwałości.

6. RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ.

Działania polegające na ciągłej dbałości o stan wnętrz AR-K i jakość przebywania w nich poprzez racjonalne kształtowanie świadczonych tam usług i innych form aktywności miejskiej, związanych głównie z handlem, komercją, wydarzeniami artystycznymi itp. Działanie o charakterze administracyjnym, edukacyjnym, promowaniu dobrych praktyk itp., dotyczące głównie elementów ruchomych - handlu obwoźnego, spektakli ulicznych, form pojazdów i jednostek pływających, świadczących usługi turystyczne a także elementów wystroju okresowego – o małej trwałości.

7. REIDENTYFIKACJA.

Działania polegające na przywróceniu znaczeń wnętrz AR-K i ich zespołów, których dzisiejsze znaczenia i społeczna konotacja są niekorzystne. Odzyskanie dawnego ich znaczenia w celu cech zwiększenia ich rozpoznawalności, atrakcyjności i wydobycia ich rzeczywistej wartości. Odzyskiwanie tożsamości historycznej miejsc. Wprowadzanie oznaczników w krajobrazie, oraz zmian dotychczasowych funkcji i form oraz promowania tych cech. Działanie o charakterze koncepcyjnym, strategicznym, promocyjnym. W dalszym ciągu - projektowym i realizacyjnym.

8. IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).

Działania polegające na nadaniu znaczeń wnętrzom AR-K i ich zespołom, cech zwiększających ich rozpoznawalność, atrakcyjność, wydobywających ich rzeczywistą wartość oraz promowania tych cech — w sytuacji nieczytelności lub anonimowości takich wnętrz. Wprowadzanie oznaczników w krajobrazie, oraz nowych funkcji i form. Wprowadzenie nowej tożsamości miejsc, w nawiązaniu to tożsamości historycznej wnętrza AR-K lub jego sąsiedztwa. Działanie o charakterze koncepcyjnym, strategicznym, promocyjnym. W dalszej konsekwencji - projektowym i realizacyjnym.

9. ASYMILACJA.

Działania polegające na włączeniu wnętrz AR-K, do aktywności miejskiej, wyłączonych dotąd lub użytkowanych ekstensywnie z uwagi na niski standard funkcjonalny i formalny, małą dostępność, zły stan, kryminogenność. Działalność o charakterze administracyjnym, planistycznym i gospodarczym, poprzez budowanie polityki zachęt, ulg, promowanie dobrych praktyk.

10. ODNOWA PRZYRODNICZA.

Działania polegające na poprawie stanu lub przywracaniu formy i funkcji kompozycji urządzonej zieleni publicznej i niepublicznej w postaci ogrodów we wnętrzach AR-K śródblokowych,

klasztornych, oraz skwerów i fragmentów kompozycji parkowej. Działanie o charakterze administracyjnym, planistyczno-projektowym i realizacyjnym.

11. ODNOWA.

Działania polegające na poprawie stanu, formy i funkcji dziel i kompozycji architektonicznych we wnętrzach AR-K w szczególności śródblokowych i innych, wyłączonych lub użytkowanych ekstensywnie. Działanie o charakterze administracyjnym, planistyczno-projektowym i realizacyjnym.

12. SCALANIE.

Działania polegające na odzyskiwaniu i uzyskiwaniu jednorodności i harmonii formy oraz poprawy funkcjonalności wnętrz i zespołów wnętrz AR-K poprzez wprowadzanie i usuwanie dużych elementów (o skali całych budynków lub ich znaczących części oraz grup zieleni) w celu połączenia wtórnie rozłączonych lub zniekształconych i zatartych układów kompozycyjnych. Elementy wprowadzane lub wymieniane mogą mieć formy nawiązujące do historycznych lub ściśle odpowiadające formie historycznej (kierunek rekompozycyjny lub rekonstrukcyjny) procesu scalenia.

13. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ CZYNNEJ - LOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków z najistotniejszych punktów , ciągów i płaszczyzn ekspozycji, skąd roztacza się ogólnodostępny widok w zakresie 1 zespołu wnętrz AR-K (lokalnym). Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających z wymienionych miejsc.

14. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ CZYNNEJ - PONADLOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków z najistotniejszych punktów , ciągów i płaszczyzn ekspozycji, skąd roztacza się ogólnodostępny widok w zakresie wielu zespołów wnętrz AR-K (ponadlokalnym). Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających z wymienionych miejsc.

15. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - LOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków na najistotniejsze obiekty i ich grupy, możliwe do obserwacji z zewnątrz - dominanty i subdominanty i akcenty krajobrazowe w zakresie

1 zespołu wewnątrz AR-K (lokalnym). Dbłość o wysokość i formę ewentualnych nadbudów. Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających widok na wymienione cenne elementy krajobrazu.

16. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - PONADLOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków na najistotniejsze obiekty i ich grupy, możliwe do obserwacji z zewnątrz — dominanty i subdominanty i akcenty krajobrazowe w zakresie wielu zespołów wewnątrz AR-K (ponadlokalnym). Dbłość o wysokość i formę ewentualnych nadbudów. Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających widok na wymienione cenne elementy krajobrazu.

III. Uwarunkowania, kierunki i wytyczne do Programu Zarządzania

III.1. Wytyczne kierunkowe do programu zarządzania

1.1. Cele i zadania programu zarządzania

1. W celu ochrony i opieki nad zabytkami, krajobrazem i dziedzictwem kulturowym Starego Miasta w Przemyślu oraz zapewnienia sprawnego funkcjonowania parku kulturowego wskazane jest powołanie jednostki zarządzającej. Efektywna realizacja działań związanych z tym obszarem, wynikająca z faktu ustanowienia tej formy ochrony zabytków, wymaga wyznaczenia osób odpowiedzialnych za jego funkcjonowanie. Na podstawie artykułu 16 ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami możliwe jest utworzenie jednostki organizacyjnej dla zarządzania parkiem kulturowym.

2. Jednostka zarządzająca realizowała będzie następujące zadania i działania:

Do głównych zadań komórki zarządzającej parkiem kulturowym należeć powinno:

- a) popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o Zespole Staromiejskim oraz jego znaczeniu dla historii i kultury np. poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej
- b) promocja parku kulturowego
- c) koordynacja pozyskiwania środków finansowych na rozwój infrastruktury kulturalnej i turystycznej
- d) koordynacja zintegrowanej oferty kulturalnej i turystycznej w obrębie parku kulturowego
- e) koordynacja programów ochrony, realizacji konkretnych projektów i sposobów udostępniania zabytków i terenów, położonych na terenie parku, realizowanych przez ich właścicieli lub użytkowników
- f) inicjowanie i wspomaganie projektów służących badaniom naukowym, konserwacji, rewaloryzacji i rewitalizacji obiektów znajdujących się na obszarze parku kulturowego
- g) inicjowanie i zarządzanie projektami, służącymi udostępnianiu dla turystyki i rekreacji oraz edukacji zabytkowych obiektów i miejsc, położonych na terenie parku
- h) bieżące monitorowanie stanu parku kulturowego i jego najbliższego otoczenia
- i) prowadzenie działań ustalonych dla realizacji polityki ochrony parku
- j) działania na rzecz porządkowania stosunków własnościowych
- k) działania na rzecz zagospodarowania terenów i obiektów parku kulturowego

l) pozyskiwanie niezbędnych dokumentacji inwentaryzacyjnych, koncepcyjnych, projektowych, planów i programów w zakresie ochrony i zagospodarowania obszaru parku przy bieżącej współpracy z właściwymi służbami i władzami.

Właściwe zarządzanie parkiem kulturowym ma bezpośredni wpływ na:

- wzrost znaczenia miasta jako centrum regionalnego, koncentracji działalności kulturalnej, turystycznej, edukacyjnej, gospodarczej i społecznej
- poprawę wizerunku miasta i atrakcyjności regionu, zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów (rozwój turystyki kulturalnej);
- wzrost spójności i integracji społecznej – „mieszkańcy parku kulturowego” (regiony spójne wewnątrz i ze społecznością świadomą wspólnoty celów mają szansę na sprostowanie stale rosnącej konkurencji);
- wzrost liczby turystów odwiedzających miasto i region.

1.2. Uwarunkowania prawne

Program zarządzania nie jest dokumentem obligatoryjnym, ale niezbędnym, jeśli opiekun miejsca traktuje swe zobowiązania poważnie. Art. 16 i 17 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 z dn. 17.09.2003, poz. 1568) – o parku kulturowym w ogólności, nic o programie zarządzania. Jest natomiast sformułowanie: *art. 14. Ust. 4: W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego Rada Gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.* 6 października 2005 Rada Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury przyjęła i zarekomendowała do stosowania „Zasady tworzenia parku kulturowego, zarządzania nim oraz sporządzania planu ochrony”. W powołanych wyżej *Zasadach* czytamy: „Z uwagi na spodziewane znaczne zróżnicowanie skali terytorialnej poszczególnych parków, ich ilości w danej gminie, specyfiki celów i przedmiotów oraz zasad ochrony – powyższe dokumenty będą zapewne opracowywane indywidualnie; bądź, jako załącznik czy aneks do planu, bądź, jako regulamin i harmonogram pracy zarządu parku”.

Podstawa: *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dn. 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162 z dn. 17.09.2003, poz. 1568), Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Przemyśla na lata 2019-2022, Zasady tworzenia Parku Kulturowego, zarządzania nim oraz sporządzania planu jego ochrony, oprac. zespół Z. Myczkowskiego, Kraków 2005*

1.3. Narzędzia i operatorzy wdrażania planu ochrony,

1.3.1. Operatorzy i kooperanci

Powołana jednostka zarządzająca Parkiem, bezpośrednio podległa Miejskiemu Konserwatorowi Zabytków, powinna w terminie 3 miesięcy ustalić listę kooperantów – instytucji i osób dostarczających danych oraz współpracujących przy realizacji celów określonych w Planie. W regulaminie Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków trzeba doprecyzować zakres współpracy z niżej wymienionymi partnerami, gdyż program zarządzania zakłada stałe współdziałanie z:

- wojewódzkimi i miejskimi służbami konserwatorskimi;
- Narodowym Instytutem Dziedzictwa;
- właścicielami i użytkownikami obiektów i terenów (instytucje kultury);
- instytucjami i agendami turystycznymi;
- organizacjami społecznymi;
- instytucjami edukacyjnymi i oświatowymi;
- wojewódzkimi i miejskimi służbami ochrony i inspekcji.

Wykaz ten ma charakter otwarty, zostanie uzupełniony w miarę potrzeb przez organ sterujący Parkiem i jego ochroną.

1.3.2. Miejski System Informacji Przestrzennej, Baza Danych oraz Mapa dystynktywna

Wzorem innych miast gdzie powołano park kulturowy (np. Kraków) postuluje się w Przemyśle stworzenie Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej, powiązanej z nim Bazy Danych oraz zespolonej z nimi mapy dystynktywnej. Jeżeli chodzi o Mapę interaktywną, umożliwi ona bieżącą aktualizację trwających procesów przekształceń obszaru parku kulturowego. Nie jest to możliwe bez sukcesywnie uzupełnianej bazy danych. Tworzenie mapy i zapisów planu zarządzania, jako struktury wzajemnie powiązanej i aktywnej, pozwalającej na przypisanie kreowanym i regulowanym procesom–instrumentarium prawnego, administracyjnego, planistycznego, architektonicznego–krajobrazowego (projektowo - kompozycyjnego), gospodarczego, perswazyjno-promocyjnego.

Niezbędne jest jak najszybsze rozpoczęcie gromadzenia materiału porównawczo-statystycznego w oparciu o wybrane w planie ochrony miejsca i przestrzenie monitorowania, jako

bazy do definiowania i optymalizacji metod zarządzania parkiem kulturowym. Tworzenie systemu informacji przestrzennej to nie tylko przeniesienie na nośniki magnetyczne danych tworzących bazy tekstowe. To przede wszystkim stworzenie baz z danymi graficznymi, czyli zastąpienie map analogowych mapami numerycznymi jak również ich integracja z częścią opisową ewidencji (katastrum).

Gromadzenie materiału powinno odbywać się w podziale terytorialnym na wydzielone ZWAK i modele krajobrazu. W szczególności – wydane decyzje administracyjne, interwencje, ich skutki prawne (udział prawnika) logika i skuteczność, identyfikacja zaistniałych problemów, wykonanych prac rewaloryzacyjnych (archiwum WKZ, MKZ), gromadzenie fotograficznego materiału stanu, rejestracja tendencji gospodarczych, inwestycyjnych (WYDZIAŁ ARCHITEKTURY) oraz procesów behawioralnych mieszkańców i turystów w poszczególnych wydzieleniach (PODKARPACKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA, niezbędny udział ekonomisty, socjologa miasta, być może psychologa i teoretyka turystyki).

1.4. Określenie spodziewanych efektów

Zadbana i zagospodarowana przestrzeń publiczna, podnoszenie standardów przestrzeni publicznej, poprawa ładu i estetyki przestrzeni miejskiej, usprawnienie ruchu komunikacyjnego, rozwiązanie problemów parkowania, integracja i ożywienie kulturalno-turystyczne, poprawa jakości życia społecznego, odpowiednie podkreślenie elementów ekspozycji, odzyskanie świetności zabytkowej części miasta, zachowanie wielowiekowego i wielokulturowego dziedzictwa, utrzymanie różnorodności krajobrazowej i wzbogacanie jej poziomu, zwiększanie walorów krajobrazu miejskiego, likwidacja zagrożenia zniekształcenia urbanistycznej i architektonicznej ekspozycji widokowej oraz panoramy miasta, ożywienie małej i średniej przedsiębiorczości, intensywniejsza gospodarka zielenią miejską.

Przykładowe, hasłowe problemy dla Parku Kulturowego Stare Miasto w Przemyślu. Szczegółową ich listę zestawić musi, jednostka zarządzająca w porozumieniu z interesariuszami.

Jakość

Infrastruktura: określenie poziomu hałasu; program eliminacji niskiej emisji; dodatkowe toalety publiczne; wsparcie dla nowych obiektów gastronomii i branży hotelowej.

Komunikacja: zakaz parkowania na części ulic; ograniczenie wjazdu taksówek; parkingi dla mieszkańców; wyznaczony godzinowo wjazd zaopatrzenia; zamknięcie ruchu w obrębie Rynku oraz pod Katedrą;

Bezpieczeństwo: poczucie bezpieczeństwa na Starym Mieście priorytetem policji i straży miejskiej; monitoring i eliminacja miejsc stanowiących zagrożenie.

Dialog społeczny: nagłaśnianie tzw. dobrych praktyk wśród remontowanych obiektów, sporządzenie listy obiektów najbardziej szpecących

Ochrona

Ochrona różnorodności społeczno-kulturowej: harmonijny rozwój; polityka rozsądnej dzierżawy lokali miejskich; lokale miejskie i ich dzierżawa sposobem na uatrakcyjnienie miasta, a nie maksymalizację zysków; program rewitalizacji fasad; więcej festiwali ulicznych i ekspozycji plenerowych, nie tylko na Rynku; wprowadzenie „kuratorów” dla obiektów pozostających w złym stanie; promocja dziedzictwa mało znanego; przeprowadzenie akcji umieszczania na fasadach budynków tabliczek informacyjnych.

III. 2. Wytyczne do wdrażania programu zarządzania

1. Zarządzanie parkiem kulturowym – organizacja i finansowanie

2.1.1. Powołanie jednostki zarządzającej parkiem kulturowym

W celu ochrony i opieki nad zabytkami, krajobrazem i dziedzictwem kulturowym Starego Miasta w Przemyślu oraz zapewnienia sprawnego funkcjonowania parku kulturowego wskazane jest powołanie jednostki zarządzającej. Efektywna realizacja działań związanych z tym obszarem, wynikająca z faktu ustanowienia tej formy ochrony zabytków, wymaga wyznaczenia osób odpowiedzialnych za jego funkcjonowanie. Na podstawie artykułu 16 ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami możliwe jest utworzenie jednostki organizacyjnej dla zarządzania parkiem kulturowym.

W przypadku Parku Kulturowego Starego Miasta Przemyśla słusznym zabiegiem wydaje się powołanie komórki zarządzającej parkiem, działającej w ramach struktur organizacyjnych Urzędu Miasta Przemyśla. Struktura organizacyjna komórki zarządzającej powinna być oparta na co najmniej dwuosobowym zespole, specjalnie do tego celu powołanym. Komórka zarządzająca powinna bezpośrednio podlegać Miejskiemu Konserwatorowi Zabytków, i to on powinien wyznaczać kierunki, zakres i charakter pracy tej jednostki. W celu wykluczenia marginalizacji problemów i działań w obszarze parku, zarządzanie nim nie może być ograniczone wyłącznie do zadań realizowanych przez jednostkę zarządzającą i z tego tytułu winno być prowadzone przez osobę (lub zespół) do tego celu powołaną. Należy jednak przewidzieć potrzebę uczestniczenia w pracach na rzecz parku innych wydziałów Urzędu Miasta, zwłaszcza Biura Prezydenta oraz Wydziału Kultury i Promocji.

Zadania i działania jednostki zarządzającej:

Do głównych zadań komórki zarządzającej parkiem kulturowym należeć powinno:

- a) popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o Zespole Staromiejskim oraz jego znaczeniu dla historii i kultury np. poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej
- b) promocja parku kulturowego
- c) koordynacja pozyskiwania środków finansowych na rozwój infrastruktury kulturalnej i turystycznej
- d) koordynacja zintegrowanej oferty kulturalnej i turystycznej w obrębie parku kulturowego

- e) koordynacja programów ochrony, realizacji konkretnych projektów i sposobów udostępniania zabytków i terenów, położonych na terenie parku, realizowanych przez ich właścicieli lub użytkowników
- f) inicjowanie i wspomaganie projektów służących badaniom naukowym, konserwacji, rewaloryzacji i rewitalizacji obiektów znajdujących się na obszarze parku kulturowego
- g) inicjowanie i zarządzanie projektami, służącymi udostępnianiu dla turystyki i rekreacji oraz edukacji zabytkowych obiektów i miejsc, położonych na terenie parku
- h) bieżące monitorowanie stanu parku kulturowego i jego najbliższego otoczenia
- i) prowadzenie działań ustalonych dla realizacji polityki ochrony parku
- j) działania na rzecz porządkowania stosunków własnościowych
- k) działania na rzecz zagospodarowania terenów i obiektów parku kulturowego
- l) pozyskiwanie niezbędnych dokumentacji inwentaryzacyjnych, koncepcyjnych, projektowych, planów i programów w zakresie ochrony i zagospodarowania obszaru parku przy bieżącej współpracy z właściwymi służbami i władzami.

Właściwe zarządzanie parkiem kulturowym ma bezpośredni wpływ na:

- wzrost znaczenia miasta jako centrum regionalnego, koncentracji działalności kulturalnej, turystycznej, edukacyjnej, gospodarczej i społecznej
- poprawę wizerunku miasta i atrakcyjności regionu, zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów (rozwój turystyki kulturalnej);
- wzrost spójności i integracji społecznej – „mieszkańcy parku kulturowego” (regiony spójne wewnętrznie i ze społecznością świadomą wspólnoty celów mają szansę na sprostowanie stale rosnącej konkurencji);
- wzrost liczby turystów odwiedzających miasto i region.

2.1.2. Organizacja systemu finansowania parku kulturowego

Finansowanie utworzenia i funkcjonowania parku kulturowego powinno być w określonym stopniu zabezpieczone w budżecie Gminy Przemyśl. Taki stan rzeczy należy przyjąć szczególnie dla pierwszych 10 lat istnienia parku, ze szczególnym uwzględnieniem w planie budżetu gminy roku, w którym park jest powoływany, sporządzany jest jego plan ochrony i tworzona jednostka zarządzająca parkiem. W dalszej perspektywie należy przewidywać sukcesywny rozwój organizacji systemu finansowania parku kulturowego. Możliwe jest powołanie fundacji, funkcjonującej między innymi w oparciu o darowizny i dotacje.

Wskazane jest także stworzenie możliwości prowadzenia różnych form działalności gospodarczej, wspierających finansowanie parku. Tego typu zespół działań powinien być opracowany w trybie zlecenia przez samorząd specjalistycznego programu i strategii działania. Ze znanych doświadczeń, można zasugerować, że powinna ona uwzględniać między innymi takie pola i możliwości, jakie stwarza:

- różnorodność udziałowców i podmiotów,
- możliwość koordynacji wykorzystania wpływów z wartości gruntów,
- turystyka, usługi i inne formy udostępniania,
- doskonalenie sposobów efektywnego podnoszenia wartości wykorzystania obszaru parku i jego ochrony,
- pozyskiwanie funduszy strukturalnych dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego i ochrony środowiska.

Źródłem finansowania rewaloryzacji obszaru parku mogą być:

- fundusze strukturalne Unii Europejskiej
- budżet Miasta Przemysła
- środki Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- fundusze Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

2.1.3. Ocena możliwości i harmonogram realizacji planu

Bardzo istotnym aspektem opracowania, realizacji i wdrażania planu ochrony jest zebranie i analiza wszelkich informacji mogących wpłynąć na program planu i w konsekwencji na jego zakres merytoryczny. Poza „oczywistą” warstwą realizacji celów ochronnych i wspomagających znaczenie oraz wartość kulturową, krajobrazową i przyrodniczą terenu parku kulturowego, niezwykle istotne będzie uzyskanie danych z obszaru zachowań społecznych („wewnętrznych” i „zewnętrznych”). Zatem:

- dbałość o przestrzeń prywatne i publiczne,
- ich estetykę,
- autentyczność substancji,
- sposoby użytkowania i udostępniania,
- poszanowanie prestiżu.

Ocena funkcjonowania planu to uzasadnienie do wprowadzania korekt. W dyskusji z udziałowcami parku kulturowego powinny być ustalane ewentualne uzasadnienia dla bieżącego wprowadzania zmian w planie. Zmiany takie, muszą uzyskać uzgodnienie z wojewódzkim

konserwatorem zabytków. Tryb wprowadzania zmian do planu powinien być analogiczny do trybu jego „zatwierdzenia” przez radę gminy, a zatem – w postaci stosownej uchwały korygującej odpowiednie zapisy i ustalenia planu po uprzednim uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Ustala się następujący harmonogram realizacji działań zarządzania parkiem kulturowym:

- a) powołanie jednostki zarządzającej (ustalenie struktury, siedziby, zadań) – I kwartał 2022 r.
- b) sprecyzowanie potrzeb finansowych dla funkcjonowania jednostki zarządzającej oraz rozpoczęcia działalności parku kulturowego – II kwartał 2022 r.
- c) przedstawienie przez jednostkę kierunków i zakresów działań funkcjonowania parku kulturowego – III kwartał 2022 r.
- d) opracowanie projektów na dofinansowanie działań, w minimalnym stopniu generujących koszty własne – IV kwartał 2022 r.
- e) opracowanie projektów infrastrukturalnych – I kwartał 2023 r.

2.2. Realizacja planu ochrony parku kulturowego

2.2.1. Promocja społeczna i udoskonalanie form współpracy z grupami społecznymi

Jednym z zadań zarządzającej jednostki organizacyjnej jest prowadzenie działalności edukacyjno-promocyjnej w zakresie popularyzacji wartości kulturowych i historycznych Parku Kulturowego Starego Miasta Przemyśla. Właściwe funkcjonowanie parku kulturowego będzie miało kluczowe znaczenie dla promocji miasta i regionu w Polsce oraz jego dziedzictwa za granicą. Będzie także istotne dla zwrócenia uwagi na jego atuty, pozyskania partnerów do współpracy harmonijnego wykorzystania w rozwoju oraz urozmaicenia oferty turystyki kulturalnej. Aktywna i kompleksowa promocja walorów oraz zasobów zabytkowego układu urbanistycznego Przemyśla jako produktu turystycznego, umożliwi uświadomienie odwiedzającym to miejsce jego szczególnych walorów kulturowych, historycznych, zabytkowych i artystycznych. Park kulturowy poprzez swoją wyjątkowość może być dogodnym pomostem dla innowacyjnych rozwiązań w zakresie tworzenia produktów turystycznych, które obok innych walorów będą w stanie zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na nowe formy wypoczynku, a także do realizacji wydarzeń kulturalnych i turystycznych.

Plan ochrony powinien kreować wartość społeczną lokalnego krajobrazu. Podstawowym aspektem wydaje się tu być stworzenie mechanizmów skutecznej, głębokiej identyfikacji

użytkowników i udziałowców z miejscem – obszarem parku kulturowego. Konieczna jest także dalsza promocja lokalnych zasobów kulturowych, zabytkowych i przyrodniczych zarówno w mediach publicznych i prywatnych oraz poprzez lokalną - regionalną działalność edukacyjną. Wskazane jest położenie nacisku na konkretne korzyści wynikające z faktu posiadania wyjątkowego i unikalnego Zespołu Urbanistycznego.

W celu uzyskania społecznej akceptacji działań prowadzonych w obszarze parku niezbędne jest rozpropagowanie idei tych działań i docieranie z informacją o nich do mieszkańców miasta i regionu. W tym celu jednym z zasadniczych zadań związanym z promocją Parku Kulturowego Starego Miasta Przemyśla powinna być szeroko zakrojona kampania promocyjno – informacyjna w mediach lokalnych, krajowych i międzynarodowych. Planowane jest udostępnienie na portalu internetowym miasta (z tłumaczeniem na język niemiecki i angielski) walorów kulturalnych i turystycznych parku. Prezentacja parku powinna uwzględniać także dotychczasowe dokonania różnych instytucji w zakresie promocji miasta, jego zabytków, historii, legend i postaci historycznych. Istotne jest organizowanie częstych spotkań informacyjnych dla osób zainteresowanych działaniami rewaloryzacyjnymi na terenie parku. Młodzież i dzieci na teren parku przyciągnąć mogą festyny, uliczne akcje plastyczne, plakaty, zajęcia w szkołach. Niezbędne są prelekcje i akcje informacyjno-promocyjne dotyczące historii miasta i jego zabytków, kierowane do wszystkich mieszkańców miasta. Należy zachęcać lokalne społeczeństwo do odwiedzania obszaru parku, organizując wycieczki po jego terenie. Wskazane jest także opracowanie folderu i materiałów informacyjno-promocyjnych na temat parku kulturowego. Punktem docelowym promocji Parku powinno zostać także umieszczenie tablic informujących o funkcjonowaniu parku kulturowego przy głównych drogach dojazdowych do miasta.

2.2.2. Bieżąca współpraca z instytucjami i zainteresowanymi grupami społecznymi

Program zarządzania parkiem powinien, w zależności od lokalnej specyfiki obszaru i zasobów parku kulturowego przewidywać ciągłe współdziałanie jednostki zarządzającej parkiem z wszystkimi udziałowcami jego funkcjonowania i wszystkimi grupami społecznymi, których działalność jest związana pośrednio lub bezpośrednio z celami ustanowienia parku tj.:

- władzami samorządowymi i państwowymi
- służbami konserwatorskimi
- właścicielami i użytkownikami terenów
- instytucjami kultury i ochrony zabytków i agendami turystycznymi

- z lokalnymi i ponadlokalnymi stowarzyszeniami i fundacjami i organizacjami społecznymi
- lokalnymi instytucjami edukacyjnymi i szkołami
- z osobami indywidualnymi.

Współdziałanie powinno stworzyć możliwości rozwinięcia współpracy w zakresie edukacji, turystyki, prac konserwatorskich i badań naukowych. Niezbędne jest zapewnienie ciągłego udziału służb konserwatorskich w formułowaniu wytycznych i norm dla realizacji działań związanych z zagospodarowaniem obszaru parku, w tym zagospodarowaniem i użytkowaniem przestrzeni publicznych i ogólnodostępnych.

Współpraca z grupami społecznymi powinna przyjąć formę wspólnej organizacji wydarzeń kulturalno-turystycznych oraz obustronny udział w realizacji poszczególnych projektów z zakresu kultury, sztuki czy tradycji. Dla zapewnienia współpracy przy rewaloryzacji terenu parku kulturowego przedsiębiorców i właścicieli budynków położonych w jego granicach, należy stworzyć kierowany do nich pakiet ulg i promocji.

2.2.3. Hierarchizacja harmonogramu działań

Hierarchizacja kierunków i zakresów działań oraz harmonogramu i sposobów ograniczania zagrożeń i rozwiązywania konfliktów. Zakres i sposoby hierarchizacji ochrony elementów i całości krajobrazu parku kulturowego obejmują:

- * eliminowanie i minimalizowanie zagrożeń, w szczególności zmian w substancji kulturowej, przyrodniczej i powiązaniach widokowych
- * zachowanie i poprawę stanu walorów krajobrazu kulturowego przez np. uzupełnianie zanikłych, udokumentowanych historycznie elementów tego krajobrazu, zachowanie aktualnej różnorodności krajobrazowej i wzbogacanie jej poziomu, nie wznoszenie obiektów zmniejszających walory krajobrazowe, umiejętną gospodarkę zielenią, podporządkowaną aspektom ekspozycji widokowej
- * identyfikację konfliktów i ich eliminację według zasady „dobrego przykładu” i „krok po kroku”.

2.2.4. Ograniczania zagrożeń i rozwiązywania konfliktów

Realizacja przyjętych celów działania zarządzającego parkiem może napotykać na różnorodne przeszkody i wymagać rozwiązywania ujawniających się konfliktów pomiędzy

interesami różnych użytkowników przestrzeni, ich interesami prywatnymi lub grupowymi a interesem publicznym. Jedną z zasadniczych form rozwiązywania sytuacji konfliktowych i ograniczania zagrożeń, związanych z gospodarowaniem w przestrzeni jest wypracowanie odpowiednich rozwiązań w trakcie sporządzania planów miejscowych. Rozwiązania te muszą uwzględniać stosowane obecnie i zapewne rozszerzone w ramach podjętych prac nad nowelizacją przepisów sposoby uczestnictwa w tym procesie społeczności lokalnych.

Jedną z najwłaściwszych formuł współuczestnictwa społecznego jest partnerstwo międzysektorowe na rzecz rozwoju regionu. Jego pozytywnymi cechami, wynikającymi z samej pozytywnej natury zjawiska partnerstwa, są przede wszystkim:

- a) rozwój najwyższych form aktywności społecznej, tzn. współdziałania, współdecydowania i współodpowiedzialności obywatelskiej,
- b) rosnąca wiedza o rzeczywistych relacjach między sektorami obywatelskim, publicznym i biznesu,
- c) synergizm korzyści wynikających z partnerstwa itp., którego celem jest osiągnięcie wzajemnych korzyści,
- d) zwielokrotnienie szans na zrównoważony rozwój i poprawę jakości życia społeczności lokalnych,
- e) docenianie partnerstwa w systemie zarządzania, jako podstawy do ubiegania się o środki finansowe Unii Europejskiej
- f) korzyści z otwartych form dyskusji ważnych problemów rozwojowych i upowszechniania zasady konsensusu przy wypracowywaniu konstruktywnych rozwiązań.

Kluczem do ograniczania zagrożeń i rozwiązywania konfliktów jest dialog - współpraca z NGO, mediami, inicjatywami obywatelskimi w promowaniu celów Parku Kulturowego oraz gromadzenie opinii pomocnych w ewolucji przyszłych Planów Ochrony.

III.3. Wytyczne do zarządzania dla zespołów krajobrazowych

3.1. Przepisanie właściwości sprawczych działaniom kierunkowym dla zespołów wewnątrz

Model	Profil przemian	Ocena profilu przemian
1. RYNEK	DYSHARMONIJNY	KOREKCYJNY, INICJACYJNY
2. KAZIMIERZA WIELKIEGO	HARMONIJNY	AMPLIFIKACYJNY, KOREKCYJNY
3. FRANCISZKAŃSKA	HARMONIJNY	AMPLIFIKACYJNY, KOREKCYJNY
4. KATEDRALNY	ZACHOWAWCZY	AKCEPTACYJNY
5. JAGIELLOŃSKA	AGRESYWNY	KOREKCYJNY, KONTESTACYJNY
6. DWORZEC	AGRESYWNY	KOREKCYJNY, KONTESTACYJNY, INICJACYJNY
7. PLAC NA BRAMIE	DYSHARMONIJNY	KOREKCYJNY, INICJACYJNY
8. ZAMEK	ZACHOWAWCZY	AKCEPTACYJNY
9. BASZTOWA	HARMONIJNY	AMPLIFIKACYJNY
10. KARMELICI	ZACHOWAWCZY	AKCEPTACYJNY
11. KARMELITANKI	ZACHOWAWCZY	AKCEPTACYJNY
12. WŁADYCZE	HARMONIJNY	AKCEPTACYJNY
13. WYBRZEŻE	HARMONIJNY	AMPLIFIKACYJNY

PROFIL PRZEMIAN

Należy określić syntezę określonych w diagnozie kierunków i intensywności działań poprzez określenie profili przemian, jako najogólniejszego komentarza do tego co się działo i dzieje z projekcją w przyszłość; próba określenia tego co dalej dzieć się będzie. Jest to próba najbardziej ogólnej charakterystyki przemian, wykazanych w diagnozie, swoistego „modelu modeli”. Przymiotniki, określające rodzaj profilu przemian są lapidarne, nie wartościują cech krajobrazu, lecz odnoszą się do rytmu trwania, zaniku czy przenikania wartości.

- **ZACHOWAWCZY (ANACHRONICZNY)**. Duże znaczenie wartości dawnych, istnieje nawarstwianie wartości, występują przemiany o małym natężeniu, wszystko wpływa na to, że przemiany te nadal przebiegały, przebiegają i będą przebiegać wolno.
- **HARMONIJNY (SYNCHRONICZNY)**. Przemiany przebiegały, przebiegają i przebiegać będą stosunkowo szybko, ewolucyjne. Następuje integracja i przenikanie wartości,

tworzenie nowych wartości w oparciu lub nawiązaniu do dawnych. Występują równoległe wartości wynikające z cech historycznych i nakładanych współcześnie, a można domniemywać, że te które powstaną, nie zatrać całkiem tych, które były przedtem, mogą natomiast istotnie je wzbogacić.

- **DYSHARMONIJNY (ASYNCHRONICZNY).** Podczas przemian przebiega nierównomiernie. Następuje omijanie niektórych wartości, które pozostają w formie utajonej, możliwe do odczytania i odtworzenia, lecz nie dominujące, zamknięte w swoistych formach przetrwalnikowych. Mogą przetrwać również w przyszłości, lecz w całkowicie odmiennym kontekście. Inne ulegają gwałtownemu zatarciu. Przemiany dotyczą tylko niektórych wartości w danym obszarze.
- **AGRESYWNY.** Przemiany następują i następować będą szybko i rewolucyjnie, trwa konkurencja wartości, swoista selekcja naturalna, wypieranie wartości, które nie mogą występować równoległe. Intensywne przemiany dotyczą wszystkich wartości w danym obszarze.

STOSUNEK DO PROFILU PRZEMIAN

Należy określić, wynikający z założeń Planu Ochrony oraz MPZP, stosunek do profilu przemian - ocenę kierunków procesów kształtujących badane krajobrazy. Stosunek ten wynika ze skonfrontowania stanu wiedzy i przyjętych kierunków działań z obiektywnym zestawem danych, charakteryzujących głównie tendencje dalszych przekształceń krajobrazów. Stosunek do profilu przemian może być określany przymiotnikami:

- **AKCEPTACYJNY** – gdy zgadzamy się z kierunkami i tempem trwających i przewidywanych przemian;
- **AMPLIFIKACYJNY** – gdy uważamy, że kierunek przemian jest dobry, lecz tempo zbyt wolne, należy je przyspieszyć i wzmocnić;
- **NEUTRALIZACYJNY** – gdy uważamy, że kierunek przemian był zły, jednak jego tempo spada i należy wycofać się z zaistniałych przemian, najpierw likwidując ich skutki;
- **KOREKCYJNY** – gdy uważamy, że kierunek i tempo przemian posiadają wady, które jednak można zmienić, nie wycofując się całkowicie z trwających procesów;
- **KONTESTACYJNY** – gdy uważamy, że kierunek jest zdecydowanie zły i celem zasadniczym jest zablokowanie wszystkimi możliwymi środkami aktualnego lub przewidywanego procesu przemian;

- **INICJACYJNY**– gdy uważamy, że tempo wszelkich przemian jest bardzo wolne zaś kierunek niezdefiniowany i należy podjąć działania rozpoczynające nowy etap tych procesów.

3.2. Identyfikacja działań, których podjęcie służy realizacji zadań i osiągnięciu celów

3.2.1. KONSERWACJA ZACHOWAWCZA.

Działania polegające na zachowywaniu obecnego stanu czytelnych wnętrz AR-K z minimalnymi uzupełnieniami, wynikającymi z postępu wiedzy historycznej oraz konserwatorskiej. Działania o charakterze administracyjnym - ochronnym, naukowym, projektowym i wykonawczym.

3.2.2. KONSERWACJA POSTĘPUJĄCA (AKTYWNA).

Działania polegające na utrzymaniu i doskonaleniu obecnego stanu czytelnych wnętrz AR-K z wymianami na elementy odtwarzane, z uwagi na szybki postęp naturalnego starzenia się substancji budowlanej i elementów szaty roślinnej. Działania o charakterze administracyjnym - ochronnym, naukowym, projektowym i wykonawczym.

3.2.3. UZUPEŁNIANIE.

Działania polegające na udoskonalaniu obecnego stanu czytelnych wnętrz AR-K poprzez wprowadzanie odtwarzanych, brakujących elementów, znanych i potwierdzonych dzięki wynikom badań naukowych. Działania o charakterze administracyjnym, naukowym, projektowym i wykonawczym

3.2.4. UCZYTELNIANIE.

Działania polegające na ciągłej korekcie czytelności wnętrz AR-K poprzez wprowadzanie lub usuwanie drobnych elementów dla odzyskania klarowności i zrozumiałości pierwotnego zamysłu projektanta lub śladów przemian naturalnych i kulturowych, zapisanych w krajobrazie. Elementy wprowadzane nie zawsze muszą być wiernymi kopiami utraconych detali historycznych; w uzasadnionych przypadkach mogą stanowić współczesne nawiązanie do form historycznych. Działania o charakterze administracyjnym, projektowym i wykonawczym

3.2.5. PORZĄDKOWANIE.

Działania polegające na ciągłej korekcie stanu, czytelności i jednorodności wnętrz AR-K poprzez usuwanie lub zamianę drobnych, spontanicznie pojawiających się, współczesnych elementów,

związanych głównie z handlem, komercją, organizacją ruchu drogowego, turystycznego itp. Działanie administracyjne, przestrzenne i projektowo-techniczne, dotyczące głównie elewacji, witryn, reklam, oznaczeń, latarni ulicznych - jako elementów materialnych o znacznej trwałości.

3.2.6. RACJONALIZACJA AKTYWNOŚCI MIEJSKIEJ.

Działania polegające na ciągłej dbałości o stan wnętrz AR-K i jakość przebywania w nich poprzez racjonalne kształtowanie świadczonych tam usług i innych form aktywności miejskiej, związanych głównie z handlem, komercją, wydarzeniami artystycznymi itp. Działanie o charakterze administracyjnym, edukacyjnym, promowaniu dobrych praktyk itp., dotyczące głównie elementów ruchomych - handlu obwoźnego, spektakli ulicznych, form pojazdów i jednostek pływających, świadczących usługi turystyczne a także elementów wystroju okresowego – o małej trwałości.

3.2.7. REIDENTYFIKACJA.

Działania polegające na przywróceniu znaczeń wnętrz AR-K i ich zespołów, których dzisiejsze znaczenia i społeczna konotacja są niekorzystne. Odzyskanie dawnego ich znaczenia w celu cech zwiększenia ich rozpoznawalności, atrakcyjności i wydobycia ich rzeczywistej wartości. Odzyskiwanie tożsamości historycznej miejsc. Wprowadzanie oznaczników w krajobrazie, oraz zmian dotychczasowych funkcji i form oraz promowania tych cech. Działanie o charakterze koncepcyjnym, strategicznym, promocyjnym. W dalszym ciągu - projektowym i realizacyjnym.

3.2.8. IDENTYFIKACJA (MIANOWANIE).

Działania polegające na nadaniu znaczeń wnętrzom AR-K i ich zespołom, cech zwiększających ich rozpoznawalność, atrakcyjność, wydobywających ich rzeczywistą wartość oraz promowania tych cech — w sytuacji nieczytelności lub anonimowości takich wnętrz. Wprowadzanie oznaczników w krajobrazie, oraz nowych funkcji i form. Wprowadzenie nowej tożsamości miejsc, w nawiązaniu to tożsamości historycznej wnętrza AR-K lub jego sąsiedztwa. Działanie o charakterze koncepcyjnym, strategicznym, promocyjnym. W dalszej konsekwencji – projektowym i realizacyjnym.

3.2.9. ASYMILACJA.

Działania polegające na włączeniu wnętrz AR-K, do aktywności miejskiej, wyłączonych dotąd lub użytkowanych ekstensywnie z uwagi na niski standard funkcjonalny i formalny, małą dostępność,

zły stan, kryminogenność. Działalność o charakterze administracyjnym, planistycznym i gospodarczym, poprzez budowanie polityki zachęt, ulg, promowanie dobrych praktyk.

3.2.10. ODNOWA PRZYRODNICZA.

Działania polegające na poprawie stanu lub przywracaniu formy i funkcji kompozycji urządzonej zieleni publicznej i niepublicznej w postaci ogrodów we wnętrzach AR-K śródblokowych, klasztornych, oraz skwerów i fragmentów kompozycji parkowej. Działanie o charakterze administracyjnym, planistyczno-projektowym i realizacyjnym.

3.2.11. ODNOWA.

Działania polegające na poprawie stanu, formy i funkcji dziel i kompozycji architektonicznych we wnętrzach AR-K w szczególności śródblokowych i innych, wyłączonych lub użytkowanych ekstensywnie. Działanie o charakterze administracyjnym, planistyczno-projektowym i realizacyjnym.

3.2.12. SCALANIE.

Działania polegające na odzyskiwaniu i uzyskiwaniu jednorodności i harmonii formy oraz poprawy funkcjonalności wnętrz i zespołów wnętrz AR-K poprzez wprowadzanie i usuwanie dużych elementów (o skali całych budynków lub ich znaczących części oraz grup zieleni) w celu połączenia wtórnie rozłączonych lub zniekształconych i zatartych układów kompozycyjnych. Elementy wprowadzane lub wymieniane mogą mieć formy nawiązujące do historycznych lub ściśle odpowiadające formie historycznej (kierunek rekompozycyjny lub rekonstrukcyjny) procesu scalenia.

3.2.13. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ CZYNNEJ - LOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków z najistotniejszych punktów , ciągów i płaszczyzn ekspozycji, skąd roztacza się ogólnodostępny widok w zakresie 1 zespołu wewnątrz AR-K (lokalnym). Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających z wymienionych miejsc.

3.2.14. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ CZYNNEJ - PONADLOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków z najistotniejszych punktów , ciągów i płaszczyzn ekspozycji, skąd roztacza się ogólnodostępny widok w zakresie wielu zespołów wewnątrz AR-K (ponadlokalnym). Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających z wymienionych miejsc.

3.2.15. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - LOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków na najistotniejsze obiekty i ich grupy, możliwe do obserwacji z zewnątrz - dominanty i subdominanty i akcenty krajobrazowe w zakresie 1 zespołu wewnątrz AR-K (lokalnym). Dbłość o wysokość i formę ewentualnych nadbudów. Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających widok na wymienione cenne elementy krajobrazu.

3.2.16. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE EKSPozyCJI WIDOKOWEJ BIERNEJ - PONADLOKALNEJ.

Działania polegające na ochronie i korygowaniu widoków na najistotniejsze obiekty i ich grupy, możliwe do obserwacji z zewnątrz — dominanty i subdominanty i akcenty krajobrazowe w zakresie wielu zespołów wewnątrz AR-K (ponadlokalnym). Dbłość o wysokość i formę ewentualnych nadbudów. Usuwanie elementów szpecących lub przesłaniających widok na wymienione cenne elementy krajobrazu.

III. 4. Wytyczne do monitorowania działania parku kulturowego

4.1. Monitoring działań parku kulturowego i jego Planu Ochrony

Na monitoring działań na obszarze Parku Kulturowego Starego Miasta Przemyśla składają się oceny osiągnięcia założonych celów, stopnia realizacji zadań przyjętych w programie oraz działań wykonawców tych zadań. Oceny tych założeń powinny bezpośrednio wynikać z przeprowadzanego przez jednostkę zarządzającą monitoring, realizowanego na dwóch poziomach. Pierwszym jest monitoring terenowy, którego niezbędnym elementem jest szczegółowa dokumentacja fotograficzna. Drugim są działania analityczne, przeprowadzane w postaci kwartalnych (częściowych) oraz rocznych (całościowych) sprawozdań, precyzyjnie pokazujących stopień osiągnięcia danego celu, jak i stopień zrealizowanego zadania. W celu uzyskania pewnej powtarzalności i jednorodności w śledzeniu zmian, jednostka zarządzająca powinna opracować własny wzór karty monitoringu, będącej podstawą realnej oceny zmian zachodzących na obszarze parku kulturowego. Wyniki tych ocen stanowić będą podstawę zarządzania parkiem, ewentualnej weryfikacji programu, aktualizacji celów, a także modyfikacji mechanizmów niezbędnych do realizacji zadań. Stworzenie i uruchomienie monitoringu parku kulturowego powinno bazować na dokładnym rozpoznaniu i zewidencjonowaniu zasobów zabytkowych, z uwzględnieniem infrastruktury technicznej niezbędnej do jego sprawnego działania. Aby zachować walory historyczne i kulturowe nieodzowne są także konsultacje z organami do tego powołanymi.

4.1.1. Efektywność wdrażania planu

Jednym z podstawowych kryteriów dla prawidłowo prowadzonego monitoringu realizacji Planu Ochrony Parku Kulturowego jest obserwowanie postępów realizacji ustaleń przyjętych w planie ochrony oraz efektywność ich wdrażania. Za podstawowe dla oceny efektywności wdrażania tych ustaleń należy przyjąć następujące jej aspekty, obserwowane w okresowych cyklach monitorowania:

- a) osiągnięte cele ochronne
- b) osiągnięte cele społeczne
- c) osiągnięte cele gospodarcze

Najefektywniejszy w ocenie stopnia realizacji działań prowadzących do poprawy stanu środowiska kulturowego na terenie parku kulturowego oraz w osiągnięciu wymiernych efektów w jego funkcjonowaniu jest roczny cykl monitoringu, który w dalszej perspektywie umożliwi

modyfikację i usprawnienie jego działania. W pozyskaniu wymiernych wskaźników należy uwzględnić także rezultaty społeczne i inicjatywy przeprowadzone w szkołach lub innych placówkach. O efektach działań poza władzami miasta i partycypantami powinno być systematycznie informowane społeczeństwo miasta. Aspekt ekonomiczny i gospodarczy mierzony i osiągnięty jest przez liczbę nowych miejsc pracy, bazę noclegową, punkty gastronomiczne, informacyjno-pamiętkarskie czy transportowe i inne środki zewnętrzne.

4.1.2. Doskonalenie wykorzystania funduszy i działalności jednostki zarządzającej

Uzyskanie tych aspektów zarządzania parkiem powinno uzyskać swoje miejsce w planie ochrony, a zwłaszcza w programie jego zarządzania i uwzględnić:

- a. wprowadzenie różnorodności, kierunkowość i skoncentrowanie działań finansowych
- b. obiektywny pomiar postępu zmian w krajobrazie parku oraz gospodarczych i społecznych uwarunkowaniach jego funkcjonowania
- c. personalną odpowiedzialność za decyzje i ich realizację podejmowane przez osoby tworzące jednostkę zarządzającą parkiem kulturowym
- d. działania na rzecz lepszego zrozumienia problemu, a tym samym pomóc zarządzającym obiektem
- e. kontynuację zarządzania i ciągłość podejmowanych decyzji
- f. większą efektywność działania.

4.1.3. Wpływ planu na funkcjonowanie parku i zainteresowane instytucje i grupy społeczne

Jednostka zarządzająca parkiem, niezależnie od indywidualnej specyfiki parku powinna, w oparciu o jego plan ochrony i program zarządzania parkiem uwzględniać i realizować następujące aspekty w zakresie jego funkcjonowania i bieżącego monitorowania:

- a. podniesienie stanu wiedzy na temat obiektu,
- b. naświetlenie polityki działania,
- c. ukierunkowanie komunikacji społecznej wokół funkcjonowania parku,
- d. zaistnienie parku kulturowego w lokalnej i regionalnej sieci atrakcji turystycznych.

4.2. Zasady aktualizacji Planu Ochrony Parku Kulturowego

Plan Ochrony Parku Kulturowego Starego Miasta Przemyśla wprowadza kierunki i formy działania, które w przyszłości – w trakcie jego funkcjonowania – mogą ulegać korektom lub zmianom. Zadaniem „jednostki zarządzającej” parkiem kulturowym będzie monitorowanie założonych działań oraz ich korygowanie lub wprowadzanie takich, które nie zostały w planie ochrony przewidziane, a które będą służyły zachowaniu i propagowaniu tego dziedzictwa. Aktualizacja Planu Ochrony powinna być wykonywana po stwierdzeniu istotnych zmian zachodzących w obrębie parku kulturowego, nie mieszczących się w jego dotychczasowych zapisach. W celu kontrolowania zachodzących zmian konieczne jest prowadzenie monitoringu, rozumianego jako prowadzenie okresowej obserwacji zachodzących zjawisk.

4.2.1. Gromadzenie i analiza informacji

W gestii „jednostki zarządzającej” Parkiem Kulturowym Starego Miasta Przemyśla należy przewidzieć w Planie Ochrony system ciągłego gromadzenia danych związanych z jego funkcjonowaniem. Powinny one uwzględniać przede wszystkim dane związane z ochroną i utrzymaniem walorów parku oraz wskazane dane z realizacji i osiągnięcia innych celów zapisanych w podstawowych założeniach planu. Następnie dane te, odpowiednio gromadzone i segregowane powinny być poddawane okresowej (np. rocznej) analizie. Sprawozdanie wraz ze stosownymi wnioskami powinny być przedkładane Prezydentowi Przemyśla lub tutejszej Radzie Miasta.

4.2.2. Ocena funkcjonowania planu – uzasadnienie wprowadzania zmian

W oparciu o powyższe działania – w dyskusji z użytkownikami i udziałowcami parku kulturowego – powinny być ustalane ewentualne uzasadnienia dla bieżącego wprowadzania zmian w Planie Ochrony. Zmiany takie, muszą uzyskać uzgodnienie z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Przemyślu.

4.2.3. Wprowadzanie zmian do planu ochrony parku kulturowego i mpzp

Tryb wprowadzania zmian do Planu Ochrony powinien być analogiczny do trybu jego „zatwierdzenia” przez Radę Miasta, a zatem – w postaci stosownej uchwały korygującej

odpowiednie zapisy i ustalenia planu, po uprzednim uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem
Ochrony Zabytków w Przemysłu.

IV. PODSUMOWANIE

IV.1. Wnioski ogólne

Przemyśl to jedno z najstarszych i niewątpliwie najpiękniejszych miast Polski. Niezwykle atrakcyjny i wartościowy krajobraz Starego Miasta jest wynikiem bogatej historii i wielowiekowego dziedzictwa kulturowego, ale także perspektywą nowych szans dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju.

Stare Miasto w Przemyślu, wpisane na Listę Pomników Historii, posiada niezwykle walory turystyczne i kulturowe, stwarzające doskonałe podstawy do jego rozwoju. Niestety sam fakt wpisania zespołu staromiejskiego na Listę Pomników Historii nie niesie za sobą żadnych wytycznych ani kierunków działań zmierzających do jak najlepszego zachowania i ochrony krajobrazu. Posiadany potencjał kulturowy oraz bogactwo walorów turystycznych nie są gwarantem sukcesu. Narzędziem do osiągnięcia stawianych w tym opracowaniu celów jest wyłącznie powołanie Parku Kulturowego, a w rzeczywistości konsekwentne wdrażanie i realizowanie założonych tam działań.

Prognoza stanu krajobrazu kulturowego Starego Miasta w Przemyślu ułatwia zebranie wielu informacji na temat specyfiki i problematyki obszaru planowanego Parku Kulturowego. Pozwala ona na uporządkowanie informacji zebranych w diagnozie aktualnych procesów zachodzących w krajobrazie i przeanalizowanie tego, jak poszczególne zasoby wpływają i mogą wpływać na rozwój zespołu staromiejskiego Przemyśla. Prognoza służy także porządkowaniu informacji o istniejących lub potencjalnych uwarunkowaniach rozwoju, pozwala zhierarchizować dane i wskazać najistotniejsze zależności między zachodzącymi i potencjalnymi procesami.

IV.2. Logika interwencji (studium przypadków „minus, zero, plus”)

Logika interwencji to wyjaśnienie celowości podejmowania wysiłku utworzenia, wdrożenia i realizacji Planu Ochrony Parku Kulturowego Starego Miasta w Przemyślu. To zakładany mechanizm zmian w krajobrazie kulturowym Przemyśla, do którego ma doprowadzić przewidziana w tej dokumentacji interwencja. Działanie to formułowane jest na etapie planowania, ale wyznaczone cele mają pobudzać do kreowania, harmonizowania i poprawiania standardów zarówno krajobrazu, przestrzeni publicznych, jak i życia, które się w nim toczy. Niniejszy Plan Ochrony definiuje cele do osiągnięcia, wyjaśnia związki przyczynowe i określa ważne założenia i obszary problemowe, które mogą mieć wpływ na efekt końcowy, ale są od niego niezależne.

Analiza krajobrazu kulturowego Starego Miasta w Przemyślu, uzmysławia nam, że perspektywa braku utworzenia Parku Kulturowego może skutecznie pogorszyć stan jego zachowania. Park Kulturowy daje konkretne narzędzia rozwoju, które można wykorzystać w celu wytyczenia kierunków działań na najbliższe lata. Wytyczne te dotyczą kreowania przestrzeni publicznych, a zwłaszcza ochrony krajobrazu kulturowego. Zachowanie nienaruszonego krajobrazu kulturowego, w postaci historycznego układu urbanistycznego, to ogromne wyzwanie Przemyśla na znalezienie swojego miejsca na mapie potrzeb kulturalnych i turystycznych Polaków i mieszkańców tej części Europy. Siłą tego krajobrazu jest jego autentyczność, czytelność i niepowtarzalność, widoczna ciągłość kulturowa oraz różnorodność architektonicznych struktur przestrzennych. Procesu tego nie da się osiągnąć bez wprowadzenia jasnych i klarownych zasad ochrony krajobrazu oraz ustalenia egzekwowanych norm kształtowania przestrzeni.

Największe zagrożenia dla stanu krajobrazu Starego Miasta w Przemyślu stanowić mogą procesy zaburzania ładu przestrzennego i zawłaszczania przestrzeni publicznych. Efektem długotrwałego braku realizacji, odpowiednio zaplanowanej i wdrażanej ochrony krajobrazu kulturowego Starego Miasta w Przemyślu może być sukcesywnie obniżana estetyka przestrzeni miejskiej. Rezultatem tego zjawiska będzie fakt częstego łamania zasad estetyzacji zabytkowych struktur w przestrzeni miejskiej. Powszechne występowanie elementów wprowadzających dysonans i nieład przestrzenny, np. tzw. dzięki zabudowy, wpłynie ujemnie na poziom estetyki miasta, co przyczyni się do powstania zjawiska przysłaniania piękna substancji zabytkowej przemyskiej architektury. Obszarem najintensywniejszego chaosu w krajobrazie staromiejskim Przemyśla stać się mogą urządzenia reklamowe. Przestrzenią szczególnego nasycenia naruszeń polityki reklamowej może stać się północna i wschodnia część planowanego Parku. Brak wdrożenia szczegółowych zasad lokalizacji i wyglądu reklam, zwłaszcza na tle zespołów zieleni, zabytków, pomników i otwarc widokowych, może tylko spotęgować ten chaos.

Inną z bolączek zespołu staromiejskiego w Przemyślu może okazać się nieodpowiednia organizacja ruchu samochodowego i związana z nią infrastruktura parkingowa. Nadmierna i uciążliwa obecność pojazdów w obrębie Starego Miasta stać się może punktem obniżającym poziom satysfakcji spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i turystów, ale także osłabiającym rozwój szeroko rozumianej turystyki. Niemniej istotnym do rozwiązania problemem okazać się może niewystarczająca ilość miejsc parkingowych dla mieszkańców, przedsiębiorców, restauratorów oraz odwiedzających zabytkowe centrum turystów. Na obecnym etapie analizy zagadnienie to jawi się jako jedno z najbardziej kluczowych w świetle perspektyw.

Brak posiadania szczególnej formy ochrony dziedzictwa kulturowego, jaką jest Park Kulturowy, w sposób skuteczny zmniejszy szansę na pozyskiwanie środków zewnętrznych,

zarówno krajowych, jak i unijnych, które można byłoby przeznaczyć na rewaloryzację i rewitalizację zespołu staromiejskiego. W przypadku Przemysła tak ogromna ilość posiadanych zabytków, niejednokrotnie o wybitnych właściwościach architektonicznych, niesie za sobą bardzo dużą skalę potrzeb związanych z utrzymaniem i restaurowaniem tych obiektów. Sytuacja ta stwarza realną groźbę nie podłożenia w kwestii finansów wszystkim założonym celom. Dodatkowym zagrożeniem jest utrzymanie na dotychczasowym, tj. niewystarczającym poziomie wydatków na kulturę, turystykę i ochronę zabytków. Brak realizacji założeń programowych Parku Kulturowego w perspektywie najbliższych lat może okazać się realnym zagrożeniem dla pojawienia się nowych inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu kultury, turystyki i rekreacji. Nieustanne dążenie do wdrożenia idei przestrzeni przyjaznej człowiekowi, prędzej czy później wymusi wykreowanie produktów turystyczno-kulturalnych, do stworzenia których wymagane są niezbędne przedsięwzięcia.

IV.3. Studium scenariuszy (poziomy 5-10-15)

Studium scenariuszy dla krajobrazu kulturowego Przemysła to wizja możliwych planów jego kształtowania. Jest to także wizja ochrony tego dziedzictwa przed zagrażającymi mu wpływami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Ale do osiągnięcia takiego obrazu konieczne jest konsekwentne wprowadzanie, wdrażanie i realizowanie wytyczonych działań ogólnych i szczegółowych.

Poziom 5

Krajobraz kulturowy Przemysła na obszarze planowanego Parku Kulturowego za 5 lat osiągnie zauważalne zmiany w kilku kluczowych sferach. Najsilniejsza metamorfoza dotknie politykę reklamową, zwłaszcza tę na poziomie szyldów, witryn oraz urządzeń reklamowych. Okres 5 lat to także perspektywa zmian nakierowanych na człowieka użytkującego tę przestrzeń: mieszkańca oraz turysty. To dla nich zmienione i dostosowane zostaną obiekty małej architektury - uporządkowane, wkomponowane w przestrzeń zabytkową i scalone z jego historią. Katalog mebli miejskich i małej architektury stanie się uzupełnieniem charakteru i klimatu Starego Miasta. Perspektywa 5 lat to także zmiana na poziomie ciągów komunikacyjnych w postaci bruku miejskiego, będącego przewodnikiem po wszystkich najważniejszych obiektach zabytkowych Przemysła.

Poziom 10

Zmiany krajobrazu Przemysła w perspektywie 10 lat jeszcze bardziej nakierowane zostaną na czynnik ludzki. Symbolem tego stanie się proces humanizowania kluczowego elementu, w wymiarze utożsamiania i scalania z tym krajobrazem – a mianowicie przemyskich podwórz, ogrodów i dziedzińców. To one staną się namacalnym efektem ożywiania tych przestrzeni, integrującym społeczność lokalną, która odpowiada za poziom tego krajobrazu. Zmiany osiągną także zieleń miejską, zsynchronizowaną z historią i współczesnością Przemysła. Ukształtowana i zaplanowana zieleń, z licznymi drzewami i klombami, czerpiąca z uwarunkowań historycznych, zwiększy poziom satysfakcji użytkownika tej przestrzeni, dając wytchnienie wszystkim jej odbiorcom.

Poziom 15

Ostatni zakładany poziom to wizja zmian już o fundamentalnym znaczeniu dla kształtowania krajobrazu i przestrzeni. Metamorfozie ulegnie przestrzenność ulic, otwarcie widoków i wgląd do wnętrz miejskich. To już nie zmiana detali, to zmiana w panoramie Przemysła. Poziom 15 estetycznie ukształtuje wnętrza przemyskie na poziomie panoramicznym. Po zapanowaniu nad poziomem ulic, sztyldów oraz drzew symbolem zachodzących zmian stanie się zmiana przestrzeni miejskiej z lotu ptaka, która osiągnie poziom dachów. Ta kaskadowa panorama Starego Miasta, zharmonizowana od poziomu bruku aż po poziom dachu, uzyska zamierzany charakter i stanie się obrazem miasta, jego wielokulturowej i wielowyznaniowej historii, a zwłaszcza ludzi dziś tam żyjących.

Prognozując stan krajobrazu Starego Miasta w Przemysłu w przypadku utworzenia Parku Kulturowego, efekty konsekwentnego wdrażania założeń planu ochrony widoczne będą w wielu obszarach. Po pierwsze utworzenie Parku Kulturowego stanowi ogromną szansę na rewitalizację i rewaloryzację zabytkowego układu urbanistycznego Starego Miasta w Przemysłu, który to należy do najlepiej zachowanych miejskich zespołów historycznych, wyróżniając się w sposób zdecydowany na tle podobnych ośrodków w Polsce. Pomimo iż problem degradacji substancji zabytkowej na obszarze Starego Miasta nie jest na chwilę obecną silnie zauważany, to w perspektywie najbliższych kilkunastu lat może okazać się jednym z kluczowych zagadnień krajobrazu tego miasta.

Drugim obszarem szans wynikających z utworzenia Parku Kulturowego jest poprawa estetyki przestrzeni miejskiej. Opracowanie precyzyjnych zapisów, dotyczących zasad lokalizacji reklam, sztyldów, tablic ogłoszeniowych i informacyjnych, i innych elementów plastycznych związanych z funkcją obiektów usługowych i obsługą turystyczną, z całą pewnością przyczyni się

do zwiększenia ładu przestrzennego. Pozwoli to władzom miejskim wypracować skuteczny system kontroli reklam i szyldów, umieszczanych na obiektach zabytkowych, jak i efektywną metodę egzekwowania i interweniowania ws. zjawisk naruszania i łamania tzw. estetyki przestrzeni publicznej. Utworzenie Parku Kulturowego przyczyni się do nadania nowej jakości i podniesienia rangi przestrzeni publicznej Przemysła.

IV.4. Wnioski końcowe

Prognoza rozwoju Starego Miasta Przemysła, funkcjonującego w formie Parku Kulturowego pozwala udzielić odpowiedzi na pytania dotyczące specyfiki i potencjału krajobrazu kulturowego, jego perspektyw ochrony i funkcjonowania.

Ze względu na złożoność obszaru obserwacji szczególną uwagę zwrócić należy na sektory tematyczne dotyczące wartości zabytkowych i kulturowych, problemów techniczno-infrastrukturalnych, w tym problemów komunikacji oraz problemów konserwatorskich i społecznych. Wynik prognozy przekracza ramy klasycznego ujęcia konserwatorskiego dla historycznego krajobrazu objętego ustawową formą ochrony zabytków, jaką jest Park Kulturowy, gdyż dotyka problemów ekonomicznych i społecznych w szerszej skali. Ochrona substancji, czy kompozycji zabytkowej, jest możliwa i skuteczna wyłącznie w warunkach szerokiego zrozumienia i poszanowania wartości reprezentowanych przez chroniony fenomen oraz uwzględnienia uwarunkowań społeczno – ekonomicznych, w których owa ochrona ma być sprawowana. Takie podejście ma szczególne znaczenie, gdy odchodzimy od klasycznego modelu ochrony opartego o system zakazów i pozwoleń, a przechodzimy do dynamicznego modelu zarządzania dziedzictwem. W modelu zarządzania dziedzictwem decyzje konserwatorskie oraz aktywności użytkowników, właścicieli i gospodarzy terenów, czy obiektów, muszą tworzyć synergiczną sieć działań podporządkowanych idei ochrony wartości wyróżniających dany zespół – obszar – obiekt. Park Kulturowy, jako dynamiczna i elastyczna w swej istocie forma ochrony konserwatorskiej, daje wystarczające narzędzia, by do takiego modelu zarządczego dążyć. Uzyskuje się dzięki temu współdziałanie rozmaitych mechanizmów funkcjonujących w danym obszarze, które mogą wspólnie służyć koncepcji ochrony i przełamywać bariery, które w tradycyjnym modelu statycznym skutecznie ograniczają możliwości działań i osiągnięcia zamierzonych efektów.

Literatura

Arlamowski Kazimierz, Rozwój przestrzenny Przemyśla, Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych, T. 15, 1953

Błoński Jacek, Przemyski Rynek, Nasz Przemysł, nr 4, 2009

Cebula Stanisław, Gosztyła Marek, Bazylika Archikatedralna w Przemyślu, Rzeszów 2001

Czuba Mariusz, Świątynie Przemyśla – historia i teraźniejszość, Renowacje i Zabytki, nr 1, 2011

Dalecki M. Rozwój przestrzenny Przemyśla w latach 1867-1914, [w:] Rozwój przestrzenny miast galicyjskich położonych między Dunajcem a Sanem w okresie autonomii galicyjskiej, Rzeszów 2001

Dąbrowska-Budziło Krystyna, Treść krajobrazu kulturowego w jego kształtowaniu i ochronie, Kraków 2002

Duma Marcin, Śladami przeszłości - utracone dziedzictwo, Nasz Przemysł, nr 6, 2013

Frazik Józef Tomasz, Niektóre problemy badawcze i konserwatorskie murów obronnych Przemyśla z XVI i XVII wieku, Czasopismo Techniczne. Budownictwo, R. 76,z. 5-B, 1972

Frazik Józef Tomasz, Zarys dziejów sztuki Przemyśla, [w:] Tysiąc lat Przemyśla: zarys historyczny, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu, Rzeszów 1976

Frazik Józef Tomasz, W. Frazik Wojciech, Studium architektoniczno-historyczne opracowane w ramach interdyscyplinarnego studium dla celów rozwiązań technicznych i organizacyjnych w rewaloryzacji starego miasta w Przemyślu, Kraków-Przemysł 1989

Frazik Józef Tomasz, Frazik Wojciech, Stan badań nad urbanistyką, architekturą i budownictwem starego miasta Przemyśla: (do roku 1991), [w:] Studia Przemyskie, T. 1, Przemysł 1993

Frazik Józef Tomasz, Z badań nad najstarszymi kamienicami Przemyśla, [w:] Sztuka Przemyśla i Ziemi Przemyskiej, red. Marii Dłutek i Jerzego Kowalczyka, Przemysł: Regionalny Ośrodek Kultury, Edukacji i Nauki, Warszawa 2004

Frazik Józef Tomasz, Mury obronne Przemyśla w XVI i XVII wieku, [w:] Sztuka Przemyśla i Ziemi Przemyskiej, Przemysł-Warszawa 2004

Gosztyła Marek, Rynek przemyski, Przemyskie Zapiski Historyczne, T. 10, 1993

Gosztyła Marek, Odnowa kamienic miasta Przemyśla, Rocznik Historyczno-Archiwalny, T. 9, 1995

Gosztyła Marek, Proksa Michał, Zamki, pałace i klasztory województwa przemyskiego: przewodnik po wybranych obiektach architektury monumentalnej województwa przemyskiego, Przemysł 1995

Gosztyła Marek, Proksa Michał, Kościół św. Mikołaja w Przemyślu na tle rotund prostych w Polsce, Przemysł 1997

- Goszyła Marek, Proksa Michał, Klasztory i zgromadzenia zakonne w Archidiecezji Przemyskiej, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Przemyśl 2000
- Goszyła Marek, Krajobraz wielokulturowy Przemyśla, Wiadomości Konserwatorskie, nr 16, 2004
- Gutkowska Józefa Barbara, Wartości kulturowe miasta Przemyśla i wnioski dotyczące ich rewaloryzacji : próba analizy konserwatorsko-urbanistycznej, Kwartalnik Architektury i Urbanistyki, R. 20, z. 4, 1975
- Gutowski Bartłomiej, Secesja w architekturze Przemyśla, Przemyskie Centrum Kultury i Nauki „Zamek”, 2007
- Hop Dariusz, Przemyskie dzielnice i ich tajemnice, Nasz Przemyśl, 2008 – 2009
- Jurasz Tomasz, Znane i nieznanne: zamki, pałace, kościoły Polski południowo-wschodniej, Rzeszów 1988
- Sito Jakub, Katalog zabytków sztuki w Polsce, Miasto Przemyśl, cz. 1: Zespoły sakralne, Warszawa 2014
- Kaput Wanda, Mury miejskie Przemyśla, [w:] Tysiąc lat Przemyśla, Przemyśl 1961
- Koperski Andrzej, Źródła archeologiczne do początków chrześcijaństwa w Przemyślu [w:] Polska-Ukraina. 1000 lat sąsiedztwa, T. 1., 1990
- Koperski Andrzej, Najdawniejsze dzieje Przemyśla ciągle odkrywane na nowo, Cz. 5, Historia badań archeologicznych w l. 1985-2010, Nasz Przemyśl, nr 5, 2015
- Koperski Andrzej, Dawny Przemyśl ciągle nieodgadniony. Cz. 1, Średniowieczne świątynie czekają na odkrycie, Nasz Przemyśl nr 9, 2016
- Koperski Andrzej, Dawny Przemyśl ciągle nieodgadniony, Cz. 2, Nieistniejące budowle obronne miasta, Nasz Przemyśl, nr 10, 2016
- Koperski Andrzej, Dawny Przemyśl ciągle nieodgadniony. Cz. 3, Zaginione budowle i urządzenia publiczne, Nasz Przemyśl, nr 11, 2016
- Kot Beata, Kamienice mieszczańskie Rynku Starego Miasta, Nasz Przemyśl, nr 1, 2005
- Kot Beata, Prace konserwatorskie dobiegają końca, Nasz Przemyśl, nr 5, 2008
- Kot Beata, Mury miejskie Przemyśla, Renowacje i Zabytki, nr 2 (50), 2014
- Kubica-Kabacińska Ewa, Problemy genezy i chronologii wczesnośredniowiecznych budowli przemyskich, [w:] Przemyśl wczesnośredniowieczny, Warszawa 2010
- Kunysz Antoni, Frazik Józef Tomasz, Turczak Łucja, Przemyśl miasto zabytków i kultury, Kraków 1968

Kunysz Antoni, Pradzieje Przemysła [w:] Tysiąc lat Przemysła, zarys historyczny, Rzeszów 1976

Kunysz Antoni, Przemysł w pradziejach i wczesnym średniowieczu, Przemysł 1981

Kunysz Antoni, Przemysł tysiącletni gród nad Sanem, [w:] Przemysł miasto zabytków i kultury, Kraków 1986

Mach Janusz, Piątek Andrzej, Przemysł [w:] Zabytki urbanistyki i architektury w Polsce: odbudowa i konserwacja, T. 1, Miasta historyczne, Warszawa 1986

Malczewski Jan, Rozwój terytorialny i przestrzenny Przemysła od połowy XVIII w. do 1914 r., Teka Konserwatorska: Polska Południowo-wschodnia, T. 4, 1991

Malczewski Jan, Przemysł w latach 1772-1914 : budownictwo, gospodarka komunalna, przemiany przestrzenne, Rzeszów 2009

Myczkowski Zbigniew, projekty:

- Koncepcja rewitalizacji i udostępnienia Twierdzy Zamość (w zespole z K i J. Wielgusami, U. Forczek-Brataniec, W. Rymszą-Mazurem i K. Chajdysem i zespołem 2008/2014
- Kierownictwo i współautorstwo planów ochrony parków kulturowych: Wilanowskiego (z J. Korzeniem i zespołem 2009/12) Starego Miasta w Krakowie (z K. Wielgusem i zespołem 2011/13), Parku Kulturowego Nowa Huta w Krakowie (z R. Marcinkiem, A Siwkiem, K. Wielgusem i U. Forczek- Brataniec i zespołem 2015-16), Parku Kulturowego obszaru ulicy Krupówki w Zakopanem (z A Siwkiem, J. Wowczakiem, R. Marcinkiem, , K. Wielgusem i U. Forczek- Brataniec i zespołem 2016-17)

Myczkowski Zbigniew, Parki kulturowe – krakowskie doświadczenia w ochronie krajobrazu kulturowego / Zbigniew Myczkowski // Przegląd Urbanistyczny. – 2016, R. 8, T. 12, s. 18-24.

Orłowicz Mieczysław, Ilustrowany przewodnik po Przemysłu i okolicy: z planem miasta, mapką okolicy i 63 ilustracjami w tekście, Przemysł 1917

Pianowski Zbigniew, Sedes regni principales". Wawel i inne rezydencje piastowskie do połowy XIII wieku na tle europejskim, Politechnika Krakowska, Kraków 1994

Piekarz T., Panorama Przemysła, Renowacje i Zabytki, nr 2 (50), 2014

Polaczek Janusz, Przemyskie kamienice: funkcje i sekrety budownictwa mieszczańskiego w Przemysłu, Przemyskie Centrum Kultury i Nauki „Zamek”, 2011

Polaczek Janusz, Przemyskie kamienice i ich podziemia, Nasz Przemysł, nr 12, 2011

Polaczek Janusz, Zamek zwany kazimierzowskim w Przemysłu, Przemysł 2014

Poradyło Wojciech, Nowe dane do topografii średniowiecznego Przemysła, Rocznik Przemyski, T. 41, z. 2, 2005

Proksa Michał, Dwie najwcześniejsze murowane budowle monumentalne na wzgórzu zamkowym w Przemysłu, Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej, Nr 221, Budownictwo i Inżynieria Środowiskowa z. 39, 2005

Przemyśl [w:] Podkarpacki Biuletyn Konserwatorski. T. 1, Wykaz prac konserwatorskich i remontowo-konserwatorskich wykonanych w latach 1999-2002 przy obiektach zabytkowych z terenu województwa podkarpackiego (zesp. red. Ewa Sosnowska, Jadwiga Stęchły, Irena Zajac, pod kier. Mariusza Czuby), Przemyśl 2003

Przemyśl [w:] Podkarpacki biuletyn konserwatorski. T. 2, Wykaz prac konserwatorskich i remontowo-konserwatorskich wykonanych w latach 2003-2006 przy obiektach zabytkowych z terenu województwa podkarpackiego (zespół red. Małgorzata Schild, Jadwiga Stęchły, Irena Zajac; pod kier. Mariusza Czuby), Przemyśl 2007

Przemyśl [w:] Podkarpacki biuletyn konserwatorski. T. 3, Wykaz prac konserwatorskich i remontowo-konserwatorskich wykonanych w latach 2007-2010 przy obiektach zabytkowych z terenu województwa podkarpackiego (zespół red. Małgorzata Schild, Irena Zajac; pod kier. Grażyny Stojak), Przemyśl 2011

Przemyśl: tysiąc lat na styku zachodniego i wschodniego chrześcijaństwa, (Lucjan Fac, Dariusz Hop, Grzegorz Klebowicz, Andrzej Koperski, Magdalena Krzemińska, Maciej Waltoś, Marek Wojnarowski; red. Grzegorz Klebowicz), Przemyśl 2016

Rymar Marta, Dworzec w Przemyślu, Architektura dworców Kolei Karola Ludwika w Galicji w latach 1855-1910, Warszawa, 2009

Sosnowska Ewa, Rotunda i palatium na wzgórzu zamkowym w Przemyślu w świetle badań z lat 1982-1985 [w:] Kwartalnik Architektury i Urbanistyki t. 37, z. 1, Warszawa 1992

Sosnowska Ewa, Przegląd badań archeologicznych na wzgórzu zamkowym w Przemyślu w latach 1956-1993, Rocznik Przemyski, t. 29-30, 1993/1994, z. 1, Przemyśl 1994

Stojak Grażyna, Urok przemyskiego Rynku i dyskusje, które nie milkną, Wiadomości Konserwatorskie, nr 29, 2011

Stojak Grażyna, Katalog zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego, Rzeszów 2011

Stojak Grażyna, Podziemny Przemyśl. Podziemna Trasa Turystyczna, Renowacje i Zabytki, nr 2 (50), 2014

Stojak Grażyna, Podziemia bazyliki archikatedralnej w Przemyślu i ich rewitalizacja w latach 2009-2015, Rzeszów 2017

Strojny Alicja, Rynek Starego Miasta w Przemyślu, Nasz Przemyśl, nr 2, 2009

Szopa Grzegorz, Świątynie przemyskiej Starówki: rys historyczny, [w:] Sztuka sakralna pogranicza: materiały z konferencji naukowej I Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Sakralnej Pogranicza, T. 1., Przemyśl 2013

Szuwarowski Krzysztof, Spis zabytków architektury i budownictwa województwa przemyskiego, Przemyśl 1984

Wlazło Wiesława, Miasto Przemyśl [w:] Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. T. 33, województwo przemyskie, Warszawa 1998

Żaki Andrzej, Topografia wczesnośredniowiecznego Przemyśla: preliminaria badawcze, Acta Archaeologica Carpathica, T. 1, z 1, 1958

Żaki Andrzej, Wczesnopiastowskie budowle Przemyśla i problem ich konserwacji, [w:] Ochrona Zabytków, t. 14, z. 1-2, Warszawa 1961

Żaki Andrzej, Preromańskie palatium i rotunda w Przemyślu, Wrocław-Poznań 1962

Żaki Andrzej, Przemyska cerkiew księcia Wołodara w świetle źródeł pisanych i archeologicznych, Sprawozdania z posiedzeń komisji naukowych O/PAN w Krakowie, T. 12, z. 1, 1968